

**25 urte gure
erroak airean
astinduz**

euskaltel
FUNDAZIOA 25

Aurkibidea

1 Hitzaurrea
25 urte benetan axola duena
konektatzen

4. or.

2 Telekomunikazioen
sektoreak eta haren
funtsezko eragileek azken
25 urteetan izandako
bilakaera

8. or.

3 Euskaltel Fundazioak azken
25 urteetan izandako
eragina

40. or.

4

Eragin sozioekonomikoa.
25 urte balio partekatua
sortzen

84. or.

5

Deitzen gaituzten
zerumugak

94. or.

6

Patronatuko kideak eta
presidenteak

108. or.

7

Eskerrik asko

106. or.

1

Hitzaurrea

25 urte benetan axola duena konektatzen

Historia guztiak ez dira promes handi batekin hasten. Batzuk galdera batekin sortzen dira:

Zer egin dezakegu,
hemen eta orain, zerbait
garrantzitsua eraikitzeko?

Horrela sortu zen Euskal Fundazioaren historia. Ez egoteko, baizik eta egiteko. Ez kanpotik begiratzeko, baizik eta gizarteari aurrera eginarazten dion horren parte izateko: ezagutza, berdintasuna, kultura, hizkuntza, gehien behar dutenen zainketa. Eta garen horretatik abiatuta egin dugu: teknologiatik, berrikuntzatik, saretik abiatuta. Eta, batez ere, pertsonetatik abiatuta.

Txosten hau ez da jardueren laburpen bat. Abentura kolektibo baten kontakizuna da. Konpromisoari tinko eutsiz azken 25 urteetan egin-dako ibilbidea, oinak lurraldean eta begirada etorkizunean jarrita. Ikasteko, lotzeko, amesteko eta eraldatzeko egindako urratsak dira.

Mundua nola aldatzen zen ikusi dugu. Eta ez gara bazterrean geratu. Hor egon gara: egunero bizitzaren digitalizazioan, hezkuntzaren, zientziaren, kulturaren edo komunikatzeko moduaren bilakaeran, etab. Errealitateak lotu ditugu, berrikuntza sustatu, tresnak hurbildu, eta aukerak sortu. Baita emozioak ere. Ekarpinak egin ditugu gauden tokitik, etorkizuna bizkorra ez ezik justua ere izan dadin.

Ez dugu nahi izan teknologia pribilegioa izatea, baizik eta izatea tresna bat irispidea, autonomia, aukera-berdintasuna eta partaidetza sustatzen dituen. Neskak eta emakumeak ohartzea haien talentuak baduela toki bat zientzian, eta toki guztietan. Adinekoek, desgaitasuna dutenek eta zailtasunak dituzten familiek jakitea ez daudela bakarrik.

Gure oinen azpian oso bizirik dirauen hizkuntza baten alde egin dugu, erakusteko ez baizik eta bizitzeko den kultura baten alde. Eta gailuak ez ezik istorioak, emozioak eta pertsonak lotzen dituen sare baten alde.

Hori da gure historia, eta, beraz, zurea ere bai. Lankidetzaz, sarek eta aliantzaz betetako historia. Haiei esker, lorrezina zirudiena lortu dugu. Hori guztia ez baitugu bakarrik egin. Urrats guztiak partekatu ditugu. Lorpen guztiak taldekoak izan dira.

Txosten hau gonbidapen bat da. Elkarrekin egin dugun guztia gogora ekartzeko, ospatzeko eta geure buruari aitortzeko gonbidapena. Baina, batez ere, aurrera jarraitzeko dei bat da.

Izan ere, gehien balio duena ez da lortutakoa, baizik eta eraikitzeko dagoena. Bai baitakigu garrantzitsua dela urrun iristea, baina are garrantzitsuagoa dela elkarrekin iristea.

Eusten gaituzten sustraiaetatik, bultzatzen gaituzten hegoekin.

José Luis Larrea Euskalteko presidentea eta Fundazioko lehen presidentea

AURREIRITZIAK APURTZEA

“Aurreiritziek berrikuntzaren mugak markatzen dituzte. Ez digute erakusten aldaketaren ahalegina, zeina beti handia baita, baizik eta lortzen dute askotan ahalegina alferrikakoa iruditzea. Aurreiritziak batez ere oztopo mentalak dira; eskuarki onartutako lege orokorretan oinarrituta justifikatzen dira, eta inor ez da ausartzen haiek agerian uztera.

Euskaltel martxan jarri zenean, Internet eta telefonia mugikorra pil-pilean zeuden, eta mundua inoiz baino globalizatuagoa agertzen zen. Informazioaren eta komunikazioaren teknologiak (IKT) garapen-faserik iraultzaileenean zeuden. Dena aldatu zen.

Mundu berria mundu globala zen, enpresa globalez betea. Testuinguru horretan, zentzugabekeria hutsa zen eskualde mailako telekomunikazio-operadore global bat martxan jarri nahi izatea, kasu honetan Euskadirako. Ilogikoa, irrazionala, burugabekeria zen. Urte haietan, Estatuko monopolioak desagitzen hasi ziren, eta munduko jokalaririk handiak arlo guztietan borrokan zebiltzan lidergoaz jabetzeko. Beraz, Euskaltelen moduko proiektu bat zentzugabekeria gisa ikusten zen, porrotera bideratutako seta bat.

Ondorioz, etengabeko borroka zen globalizazioaren diskurtsoa gainditzeko gatazka, eta globalizazio horretan ez zegoen tokirik txikientzat. Haize kontra gindoazen urrats bakoitzean, mugimendu bakoitzean. Baina, hala ere, proiektu hura errealitate bihurtu zen. Erreferentzia. Eskualde mailako telekomunikazio-operadore global batek bere ardatz estrategikoetako bat bihurtu zuen berrikuntza hasieratik. Era guztietako aurreiritziak apurtu zituen. Logika ororen aurka egin zuen. Bere gain hartu zuen ez asmatzearen eta aitzakiarik ez jartzearen arriskua.

Garai hartan, zailtasun handiak zeuden sektorean, eta iraultza teknologikoa eta globalizazioa nagusitu ziren. Testuinguru horretan, Euskaltelek enpresa-proiektu pribatu bat sinesgarri egiteko erronkari aurre egin behar izan zion, izaera politiko eta instituzionala sustapen publiko zalantzarik gabekoari esker. Izan ere, enpresa-proiektu sendoa eta zentzuzko bat eraiki behar zen, eta herrialde gisa egindako apustu estrategiko bati erantzun behar zion.

Herrialdearen lehiakortasuna garatzeko zerbitzuaren ikuspegitik soilik uler daiteke Euskaltelen sorrera, eta, horretarako, lankidetzaren publiko-pribatua aktibatzea. Horrela, enpresa-garapenaren logikak azaltzen du Euskaltelen jaiotza eta garapena, haren alderdi sozialarekin eta garapen ekonomiko eta sozialari egiten dion ekarpenaren zentzuarekin lotuta.

Eta hori guztia pertsonek egin zuten. Pertsona haiek gai ziren imajinatze, sinesteko, sortzeko eta egiteko. Pertsonek eraldatzen baitute mundua. Haiek gabe ez genukeen ezer lortuko. Protagoras filosofoak esango lukeen moduan, “pertsonek gauza guztien neurria”; Euskaltelen neurria ere pertsonak dira.

Luz Usamentiaga Euskaltel Fundazioko 2025eko presidentea

“Enpresa-erakundeek arima dute, guzti-guztiek baitute atzean pertsona-talde bat, erakundea moldatzen duena; eta horrek egiten ditu enpresak desberdin bata bestetik. Gizabanakoon behar bat da: besteetatik bereiztea, pertsona berezi gisa gure tokia izateko.

Hain zuzen ere, besteetatik bereizteko premia horrek bultzatu zuen, duela 25 urte, aparteko giza talde bat proiektu bat definitzera, telekomunikazioen historia orduan eta betiko baldintzatuko zuena. Ez dirudi 25 urteko historia luzea denik, baina merkatu bat liberalizatzeko erabakiaren ondorioz sortutako sektore baten historia osoa da, eta emaitza, berriz, inoizko berrikuntza, garapen teknologiko eta prestazio-unibertsalizazio handieneko urteak izan dira.

Orduan sortzen ari zen eta ibilbide zirraragarria egin duen industria baten aitzindaria eta bultzatzailea izan zen Euskaltel Taldea. Proiektu berritzaile hura arrakastatsua izan zedin konpromisoa hartu zuen giza talde hark arau-esparru bat konfiguratu ere egin zuen, eta esparru hari esker egin dugu aurrera etengabe berrikuntzaren eta eraldaketaren bidean. Gure sustraieetatik abiatuta, mundua ulertzeko dugun modutik ziurtatu nahi zuen Euskadik konektagarritasunik handiena izango zuela, eten digital fisikoak ezabatuko zituela, eta konektagarritasun hark, sare haiek, gure nerbio-sistema konfiguratuko zutela, gure hegoak, ekonomia berri bat —eraldaketa ekonomikoaren olatu berri bat— bultzatzeko, Euskadik inork baino hobeto aprobetxatuko zuena, bere enpresa- eta ekintzaile-espirituari esker.

Baina orduan, orain bezala, askoz gehiago zegoen: konpromiso sendo bat gizarteak ematen digunaren zati bat hari itzultzeko. Eta konpromiso hartatik abiatuta jaio zen Euskaltel Fundazioa, asmo sendo batekin: ziurtatzea inor ez zela geratuko eraldaketa digitalak eskaintzen dituen aukerak izan gabe. Euskaltel Fundazioak gaitasun berrien prestakuntza bultzatzen du, gazteei teknologia berriak erabiltzen laguntzen die, gure hizkuntza, harrotasunez desberdintzen gaituena, adimen artifizialaren olatutik kanpo gera ez dadin lan egiten du, eta gure kirola laguntzen eta sustatzen du, Marea Laranja noranahi hedatuz eta imajinaezina den neurriraino hunkituz.

Fundazioko presidente naizen aldetik, ohore handia da niretzat akatsik gabeko ibilbidea duen erakunde bat ordezkatzeko. Sentitzen dut lanaren, pasioaren, adimenaren eta ikuspegiaren bidez eraikitako ondare bat jasotzen dudala, gorde beharrekoa, hurrengo belaunaldiak bere horretan euts diezaieten gure aurretik hain eskuzabal aritu diren guztien asmoari eta asmamenari. Erantzukizun handia da, baina lantalderik onena daukat ondoan, eta onena emateko dugun gogoa eta grina bidelagun izango ditugu bide osoan.

Zorionak, Euskaltel Fundazioa!

2

Telekomunikazioen sektoreak eta haren funtsezko eragileek azken 25 urteetan izandako bilakaera

Azken 25 urteetan, komunikazioek gure bizitza digitala ehundu dute. Hasiera batean, zerbitzu eksklusibo eta garesti bat zen, baina, orain, aukeren sare kartsu gisa integratu da bizitzan, eta pertsonak, enpresak eta lurraldeak lotzen ditu, duela hamarkada batzuk imajinatu ere egingo ez genituzkeen moduetan.

Bidaia eraldatzailea izan da, eta lau fase nagusi izan ditu: liberalizazioak monopolioa hautsi zuen, eta eragile berriei zabaldu zien merkatua; azpiegituren hedapen masiboak etxe eta enpresetara eraman zuen konektibitatea; fusio eta aliantza estrategikoek sektorea finkatu zuten, eta beste maila batera eraman zuen eraldaketa; eta, azkenik, 5Garen aro honetan, heltze digitalak adimen artifizialerako eta nonahiko konektibitaterako ateak zabaldu dizkigu.

Prozesu horretan, Europak norabidea ezarri du, arau-esparru sendo baten bitartez, zeinak lehia, azpiegituretako inbertsioa eta kontsumitzaileen babesa dinamizatu baititu. Bestalde, Espainiak estrategia propioak garatu ditu ildo horiek bere merkatura egokitzeko; aldiz, Euskadik apustu sendoa egin du berrikuntzaren eta epe luzeko garapen teknologikoaren alde.

Historia horren erdian, telekomunikazio-operadore bat baino askoz gehiago izan da Euskaltel: aurrerabidearen sinboloa, tradizioaren eta etorkizunaren arteko zubia, eta digitalizazioa euskal komunitateko txoko guztietara eraman duen aldaketa-eragilea.

Kartografia horretatik kanpo ez dira ulertzen gure historia eta 25 urte hauetan utzi dugun azarna. Eraldaketa hori markatu duten merkatua-

ren eta Euskaltelen arauak euskal gizartearekin batera egin dugun bideko mugarriak dira. Izan ere, sektorean egindako aurrerapen guztiek gure komunikatzeko modua aldatu dute, eta gizarte konektatuagoa, berritzaileagoa eta aukera gehiagokoa sustatu dute.

Euskadiko telekomunikazioen historian ikuspegi, berrikuntza eta ausardia dira nagusi, baita epe luzeko negozio-eredu industrial eta jasangarriaren aldeko apustua ere. Eta gure historia da.

Telekomunikazioen liberalizazioa (1987-2000)

1987tik 2000ra arteko aldia iraultzaren lekuko izan zen telekomunikazioen munduan, eta eraldaketa hark betiko aldatu zuen elkarrekin konektatzeko modua: Europako eta Espainiako liberalizazioak Telefónicaren monopolioa suntsiarazi zuen, zeina sektorean nagusi izan baitzen, eta operadore berriei ireki zien merkatua. Konektibitateak luxua izateari utzi zion, eta gure eguneroko bizitzako txoko guztietara iritsi zen, haiek hobetzeko.

Monopolioari amaiera emateko eta Europako eta Espainiako merkatua irekitzeko oinarriak ezarri ziren

Mugarri bat dago Europa osoko telekomunikazioen sektorean, eta, preseski, hamarkada hau da. Ordura arte, telekomunikazio-zerbitzuak Estatuaren monopolioaren esku zeuden; horrek lehia mugatzen zuen, eta berrikuntza geldiarazten. 1987an hasi zen aldaketa, Europar Batasunaren "Liburu berdea" argitaratu zenean. Dokumentu ameslari hark telekomunikazioen egoera eraldatzeko oinarriak finkatu zituen, eta 1998ko urtarrilaren 1a ezarri zuen azpiegiturak erabat liberalizatzeko muga-egun gisa.

Urte berean, Telekomunikazioen Antolamenduari buruzko 31/1987 Legea aldarrikatu zen Espainian, sektorea sortzeko lehenengo urratsa. Lege hark telekomunikazio-zerbitzu eta -sareak arautzeko lege-esparrua ezarri zuen, eta atea zabaldu zion sektore pribatuak partaidetza handiagoa izateari, operadore alternatibo mugikor bat agertzearekin batera.

Europako Batzordearen lehenengo zuzentarauak jokoa aldatu zuten. Lehenak, 88/301/EEE, sare finkoetarako ekipa terminalen merkatua zabaldu zuen, enpresek eta kontsumitzaileek askatasunez aukeratu zituzten gailuak, hornitzaile bakar baten menpe egon gabe. Lehenengo urrats erabakigarria izan zen Europako telekomunikazioak demokratizatzeko bidean. Bi urte geroago, funtsezko beste zuzentzari bat

argitaratu zen, 90/388/EEE. Arrakala baten modukoa izan zen zeharkaezina zirudien horma batean, hots, telekomunikazio finkekoen zerbitzuetako lehian, mugatua izan arren. Hari esker, enpresa berriek zerbitzu osagarriak eskaini zituzten (hala nola datuen eta ahotsaren transmisioa sare pribatuetan), eta aurre egin zioten operadore tradizionalen erabateko nagusitasunari. Ez zen berehalako iraultza izan, baina bai etorkizun irekiagoa eta dinamikoagoa izateko lehenengo urratsa; etorkizun horretan, berrikuntza eta lehia askea protagonismoa hartzen hasiko ziren.

Euskadin ere gertatu ziren eraldaketa haiek. Euskal administrazio publikoa izan zen aldaketa horren buru, eta neurri erabakigarriak hartu zituen: sektorearen etorkizuneko garapena markatu zuten, eta erdigunean jarri zituzten ikuspegia, berrikuntza, ausardia eta epe luzeko negozio-eredu industrial eta jasangarria. Euskadi abangoardiako lurralde gisa agertzen zen, eta, 1989an, azpiegituren sare aitzindaria sustatu zuen, lurraldeko konektibitate berriaren frogaharria. Sare hark komunikazioak hobetu zituen, eta teknologia eta zerbitzu berrien garapena funtsatzen lagundu zuen.

Oinarrizko beste gertaera gogoangarri bat Eusko Jaurlaritzaren Europa 93 Plana izan zen, 1989koa. Foru-aldundien babesarekin eta euskal alderdi politiko nagusien adostasunarekin, orduan nekez aurreikus zitekeen eraldaketa baten hazia erein zuen.

Garai hartan, mundua bizkor aldatzen hasi zen, eta Euskadik erabaki zuen ez zela atzean geratuko. Horren haritik, inbertsioak egin zituen azpiegiturretan, eta lurraldearen konektibitatea eta eraginkortasuna hobetu ziren, baina, batez ere, berrikuntzarako eta hazkunde ekonomikorako ingurune aproposa sortu zen.

Berrikuntzaren sustapen haiek Europa mailan finkatu ziren 1990ean 90/387/EEE Zuzentaraua onartu zenean. Zuzentarau hark atea zabaldutxion operadoreen arteko lehiari, eta sareen el-karreragingarritasuna erraztu zuen. Funtsezko ekintza izan zen ingurune dinamikoagoa sortzeko; ingurune hartan, berrikuntza loratu egin zen, eta telefonia mugikorak jauzi garrantzitsua egin zuen GSM sistema sartu zenean.

Prozesu hartan, Espainiako erregulazioak egokituz joan ziren Telekomunikazioen Antolamenduari buruzko Legearen 1992ko erreformarekin, zeinak erabilera propioetarako telekomunikazio-sareak instalatzeko aukera eman baitzuen autonomia-erkidegoei. Hori ikusita, Eusko Jaurlaritza bere sarea instalatzen hasi zen, eta, gero, 1993an sortutako Euskalnet sozietate publikoaren bitartez kudeatu zuen, zeina Eusko Jaurlaritzako orduko Industria eta Merkataritza Sailari atxikita baitzegoen. Beste urrats bat Euskadi etorkizunarekin lotzeko.

Carlos Lámbarri Euskalteko kontseilari delegatua (1999 - 2000)

“Aspalditik, edonon agertzen zaizkigu berrikuntza teknologikoan oinarrituta sortutako kontzeptuak, batez ere telekomunikazioen kasuan: FTTX, 5Ga (lehen beste G batzuk), IoT, AA, eta beste hainbat. Badirudi horiek, berez, zerbitzu berriak eta konektatzeko edo lan egiteko beste modu batzuk ematen dizkigutela, eta orain arte egiten zenaren zuzeneko ordezkioak direla, batez ere pertsonen egindakoena. Baina, agian, ahaztu egiten zaigu zerbitzu edo modu berri horiek ezin dutela behar bezala funtzionatu haiek hornitzea ahalbidetzen eta bermatzen duten profesionalak egon ezean. Berrikuntza teknologiko bakoitzarekin, pertsonak, nire ustez, lehen baino are garrantzitsuagoak dira.

Faktore batzuk elkartu zirelako sortu zen Euskaltel —eta ziurrenik ez da berriro gertatuko—: a) ikuspegi estrategikoa, herriari zuntz optikoa emateko; b) lehentasun politikoa, operadore alternatibo global bat sortzea adosteko; eta c) ahalegin bat hori guztia enpresa pribatu batean gauzatzeko, zeinak arrakasta izateko ezinbestekoak diren osagai guztiak biltzen baitzituen: ezagutza, bikaintasuna eta lehiakortasuna.

Eta horrelako enpresa bat, batez ere, pertsonen osatzen dute. Horrelakoa izan da Euskaltel: enpresa aitzindaria, sortzailea, berritzailea, hurbila eta eraginkorra, bere profesionalen eginga, zeinek bat egin baitzuten halakorik ez zegoen lekuan zerbitzu sortzeko, eta zerbitzu eraginkorrak eta lehiakorrak eskaintzeko gogotsu hartu zituen merkatu bati. 500 pertsona baino gehiago batu ziren 1997 eta 2000 bitartean.

Zerbitzu berrien merkaturatzeen segida bat izan zen, eta horietako bakoitzak denen dedikazio osoa zekarren, berritasunak sortzen duen ilusioarekin eta hutsegitearen beldurra sortzen duen zorabioarekin batera. 050a, telefonia finkoko deietarako aurrezenbakia, izan zen lehenengoa, eta atera genuenean gure lehen call centera kolapsatu zuen. Baina berehala jarraitu zioten kable-zerbitzuak (telefonia finkoa, Internet eta TB integratuta), telefonia publikoak, hirugarren mugikor-operadoreak edo Interneteko lehen atariak (Canal 21). Eta, nola ez, laranja-koloreak, batez ere Pirinioetan, uztailean.

Euskaltelek ilusioa eragin zuen baita bere inbertitzaile eta partnerren artean ere, eta bereziki aipatzekoa da euskal aurrezki-kutxek eta beste erakunde garrantzitsu batzuek, hala nola Endesak, Iberdrolak edo Mondragon Taldeak, emandako laguntza, Retevisión ahaztu gabe.

Euskaltelen era batera edo bestera parte hartu duten profesional guztiak agurtu nahi ditut, eta eskerrak eman nahi dizkiet proiektu berezi eta ahaztezin bat gauzatzeko egindako ahaleginagatik.

Aldaketa finkatzea: monopolioa apurtzea eta Euskaltel sortzea

Arau-esparruan egindako aurrerapenak gora-behera, Espainiak bere eraldaketari ekin zion, eta, 1995ean, telefonia mugikor digitalean (GSM) operatzeko lizentzia eman zion Airteli; horrela, Telefónicaren monopolioa apurtu zen, eta beste iraultza-aldi bat hasi zen sektorean. 42/1995 Legeak zenbait lege-oinarri finkatu zituen. Gero, 1998an, oinarri haiek aukera eman zuten operadore berriei lizentziak emateko lurralde-mugapenen arabera; esaterako, Euskaltel, R, Telecable, ONO (Vodafone) eta Auna. Lurralde-mugapen bakoitzean, kable-operadore bakarra egongo zen, Telefónica gain.

Nahiz eta lege hark zimenduak ezarri, hasieratik proiektu hartan sinetsi zuten funtsezko pertsonen hartutako konpromisoaren eta ikuspegiaren emaitza gisa sortu zen Euskaltel, 1995ean. Gainera, hasieran, ospe eta enpresa-sendotasun handiko zenbait akziodunek sustatu zuten, zeinak liderrak baitziren hainbat sektoretan: euskal aurrezki-kutxak eta Eusko Jaurlaritza. Handik gutxira, Iberdrola, Mondragon Taldea, Endesa eta Telecom Italia batu zitzaizkien, Euskaltel operadore gisa bultzatzeko bazkide teknologiko modura.

Euskaltel ikuspegi argi batekin sortu zen: Euskadiko telekomunikazio-sarea eraldatzea, pertsonak etorkizunarekin lotzea, eta lurraldeko lehiaren epe luzeko jasangarritasuna ziurtatzea, enpresen eta herritarren mesedetan. Sortu zenetik, funtsezko pieza bihurtu zen Euskadin tokiko operadore ahaltsu baten presentzia bermatzeko. Hasieratik, enpresa bat baino gehiago izan da Euskaltel, euskal komunitaterako berrikuntzaren eta aurrerabidearen sinboloa, eta asmatu du lurralde nazional osoko pertsona, enpresa eta erakundeen konektibitate-beharrei erantzuten.

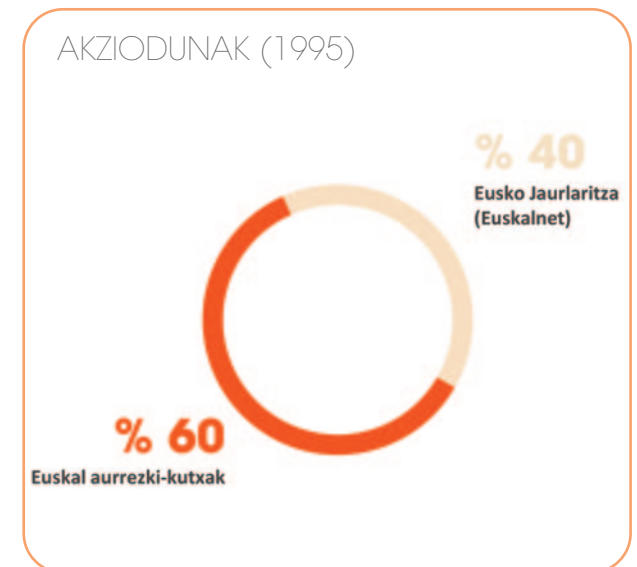
Merkatuko egoera aldatu eta pixkanaka lehiara zabaldu ahala, erregulazio-neurri berrien beharra sortu zen. Ordura arte, isil-gordean egin zuen aurrera lehiak, zerbitzu jakin batzuetara mugatuta, baina 96/19/EE Zuzentarau berriak Estatuko monopolioak babesten zituzten eskubide eskusibo eta bereziak desagerrarazi zituen, eta enpresa guztiei aukera eman zien zerbitzuak eskaintzeko eta beren sareak zabaltzeko: lehiak promesa izateari utzi zion, eta errealitate bihurtu zen. 1996ko Errege Lege Dekretuak are gehiago bultzatu zuen Euskaltelen moduko operadore berriak sartzea, eta gainbegiratze-organo berri baten sorrera zehaztu zuen.

Ordura arte ikus-entzunezko seinalea banatzeko zerbitzua ematen zuen enpresa publikoari, Retevisióni, egokitu zitzaion telefonia finkoko eta garraiatzaileko zerbitzua ematea, eta, beraz, bigarren operadore ofizial bihurtu zen legez.

Testuinguru hartan, Telekomunikazioen Merkatuaren Batzordea sortu zen; operadore nagusiaren (Telefónica) eta sektorean sartzen ari ziren operadoreen arteko gatazkak ebatziko zituen, eta lehia gainbegiratzeaz eta Espainiako lurralde osoak Telefónicaren azpiegitura nola erabiltzen zuen arautzeaz arduratuko zen.

Erregulazioek aurrera egin eta merkatua ireki zutela ikusita, eta liberalizazioa gertu zegoela ohartuta, Euskaltel Telefónicaren ordezkari operadore bihurtu zen Euskadin, José Luis Larrea zuzendari berriak gidatutako talde baten lidergoan eta Eusko Jaurilaritzaren babesarekin. Euskaltelen lehenengo urratsak errazagoak izan ziren 1997an Eusko Jaurilaritzak azpiegituren eta zuntz-sare publikoaren zati bat alokatzeko egindako akordioari esker. Izan ere, aurretik zegoen azpiegitura bat erabiliz hasi ahal izan zen lanean konpainia. Akordio hark Euskaltelen hasiera erraztu zuen, baina, horretaz gain, funtsezkoa ere izan zen telekomunikazioen merkatuen benetako alternatiba gisa finkatzeko, hasieratik azpiegitura sendoa eta fidagarria eskaintzen baitzuen.

Akziodunen laguntza funtsezkoa izan zen Euskaltelek merkatuko operadore handiei aurre egiteko eta halako sektore baten berezko erronkak gainditzeko, non kostu finkoak handiak baitira eta denbora-ziklo laburretan inbertsioak egin behar baitira, hedatu egin behar delako eta etengabeko berrikuntza-garai honen berezko al-daketa teknologikoek hala eskatzen dutelako. Etorkizunera begirako laguntza sendo hura ezinbestekoa izan zen hazkundera finkatzeko eta baldintza berdinetan lehiatzeko.

Idoia Uriarte

Euskalnet-Euskalteleko langilea

“25 urte baino gehiago daramatzat Euskaltelen, eta esan dezaket zorionekoa izan nintzela, sortu zenetik hartu baitut parte proiektu honetan. Are gehiago, proiektua garatzen hartu nuen parte, Euskalneten bitartez; unibertsitateko ikasketak amaitu bezain laster hasi nintzen enpresa horretan lanean. Nire lehen lana zen, eta ilusio handia nuen; dena neukan ikasteko, eta dena frogatzeko. 1993an hasi nintzen Euskalneten lanean, EITBren garraio- eta hedapen-sarearen garapena eta mantentze-lanak kudeatzeko. Nire taldea zuntz optikoko telekomunikazio-sare berri bat ezartzen hasi zen, nagusiki ingurune publikorako, eta garai hartako teknologia berritzaileena erabiliz.

Arreta telekomunikazioen liberalizazioan jarrita, Euskalneten parte hartu genuen pertsona guztiak 1997an hasi ginen Euskaltelen lanean, ziurgabetasun handiarekin (ez genekielako proiektu hura nola antolatuko zen, ezta zer eginkizun izango genuen ere enpresan etorkizunean), baina argi eta garbi zehaztutako xede batekin: telekomunikazio-zerbitzu onenak eskaintzea bai enpresei, bai euskal herritarrei, eta, horretarako, sare berri bat zabaltzea. Eta horretan dihardugu irrikaz, ordu asko lan eginez, eta giza talde bikain batean gozatuz eta elkarlanean arituz.

Baina, pertsonak bezala, proiektuak ere hazi eta aldatu egiten dira, eta hemen jarraitzen dugu, gure ezagutza eta zerbitzu berriak euskal gizartea garatzeko erabiliz. Eta etorkizunak itxura ona du, dagoeneko lantzen ari garen erronka berriz beteta baitator.

Urte berean, Euskaltelek urrats erraldoia egin zuen bere ibilbidean, Aliantza Estrategiko eta Komertzial Operatiboa sinatu baitzuen Retevisiónekin. Haren bitartez, Euskaltelek soilik bereganatu zuen oinarritzko telefoniako amaierako zerbitzua eta haren garraiatzaile-euskarri zerbitzua emateko gaitzen zuen titulua, Retevisióni egokitua, Euskal Herriko bigarren operadore gisa. Gero, mugikor-zerbitzura zabaldu zen aliantza hura, Amena markaren pean; Telefónica Móvilesi eta Airteli emandakoei gehitu zitzaizen telefonia mugikor digitaleko (DCS 1800) hirugarren lizentzia.

Telekomunikazioei buruzko Lege Orokorra

Espainian, 1998ko Telekomunikazioei buruzko Lege Orokorra onartu zenean iritsi zen liberalizazioa une gorenera. Lege hark arau-esparru bat ezarri zuen sektorerako, onartutako zuzentzarauen paketearekin bat etorritz.

Nahiz eta konpainia handiak nagusi zituen sektore batean garapen-bidean zegoen eragile bat izan, bere ikuspegi ekintzaileagatik nabarmentzea lortu zuen Euskaltelek. 1998ko urtarri-lean, zeharkako sarbideko lehenengo telefonia-zerbitzua kaleratu zuen, 050 kodea erabiliz. Zerbitzu hari esker, bezeroek tarifa lehiakorretan egin ahal izan zituzten probintzia arteko eta nazioarteko deiak, eta komunikatzeko au-

kera berriak sortu ziren. Sare horren bitartez egindako eta kable ardazkideko teknologian oinarritutako lehenengo deia José Antonio Ardanza lehendakariari egin zitzaion; urte batzuk geroago, Euskaltelen presidente izan zen, euskal telekomunikazioetan aro berri bati hasiera eman zion benetako sinboloa.

Gertaera hura, aurrerapen teknologikoa ez ezik, aurrerapauso esanguratsua ere izan zen Euskaltel merkatuko erreferentzia gisa finkatzeko bidean. Harrotasun-unea izan zen, eta betidanik konpainiaren bereizgarri izan ziren espiritu ekin-tzailea eta berrikuntza-gaitasuna islatu zituen.

Martxan jarri eta lehen egunean, 20.000 dei jaso zituen; hilabetean, 60.000 bezero izatera iritsi zen, eta, maiatzean, Euskaltelek merkatu-kuotaren % 11 eta 100.000 erabiltzaile zituen jada.

Beste gertaera ahaztezin bat telefonía mugikorreko erabiltzaileei Internet doan erabiltzeko zerbitzua ematen hasia izan zen. Neurri harekin, aurrea hartu zion Euskaltelek bere garaiari, eta Internet doan erabiltzeko aukera eskaintzen zuen Estatu osoko lehenengo operadorea bilakatu zen.

42/1995 Legeak (Kablearen Legea) eta haren ondorengo aldaketak zehaztutako lege-oinarriekin, autonomia-erkidegoetan kable bidezko

telekomunikazio-zerbitzuak zer lurralde-mugapenen arabera emango ziren onartu zen. Euskadiko lurralde-mugapenean, 1998ko udan egin eta ebatzi zen lehiaketa publikoaren deialdia: Euskalteli esleitu zitzaion, Telefónicaekin lehian. Ordurako, Euskal Autonomia Erkidegoko operadore alternatibo integratu nagusia ginen.

Testuinguru hartan, Euskaltel Fundazioa sortu zen 2000n, pertsonen (bereziki gazteak), enpresen eta ekimen publiko eta pribatuaren artean loturak sortzeko eta indartzeko, Euskadin teknologia erabiliz zubi gisa.

Gainera, Fundazioak konpromisoa hartu zuen ikerketa eta garapen teknologikoa sustatzeko, gizarte globalari informazioaren eta komunikazioaren zerbitzu gehiago helarazteko, eta trebakuntza eta prestakuntza areagotzen laguntzeko, bereziki telekomunikazioen eta ikus-entzunezko zerbitzuen arloetan.

Lehen urteko mugarrak **1998**

Hurbiltasunerako eta eraldaketarako bokazio hura bera islatu zen udalerriekiko buruz buruko lankidetzan. Zuntz-azpiegiturak erabiliz herririk txikienetara iristeko asmo handi hark proiektu global eta bateratu bihurtu zuen Euskaltel.

Getxon instalatu zen lehenengo telefono-kabina, eta elkarlan haren ageriko sinboloa izan zen, baita Euskaltel pertsonen bizitzan izaten ari zen eragin positiboarena ere.

Urtebete geroago, 1999an, lehen dei hura jaso zuenak, José Antonio Ardanzak, hartu zuen bere gain Euskaltelen presidentetza, eta bere ikuspegia eta lidergoa eman zizkion berak inauguratu zuen proiektuari.

Bere ikuspegiak bultzatuta, Euskaltelek arrakastarako bidetik jarraitu zuen, Euskaltel Internet, Euskaltel Mugikorra eta Euskaltel banda zabala merkaturatuta; hazkunde- eta hedapen-garai berri baten hasiera izan zen. Zerbitzu berritzaile haiei esker, kalitate handiko konektagarritasuna lortu zuen euskal gizarteak, beste operadore batzuek zeuzkatenak baino abiadura handiagoekin.

Urte berean, Euskaltelek berriro erakutsi zuen bere izaera eraldatzailea: kable bidezko telebista digitaleko Euskadiko lehenengo gailua jarri zuen martxan, eta Estatuko operadore handiei ere aurrea hartu zien.

Aurrerapen haiekin guztiekin, Euskaltel aparteko kasu gisa finkatu zen estatuan, ez bakarrik zerbitzu bateratuen operadore gisa (telefonía finkoa eta mugikorra, Internet eta Euskal Herriko telebista integratzen zituelako), baita lurrarekiko konexioa bere egin zuen marka gisa ere. Hori guztia bere giza taldearen konpromisoari eta grinari esker izan zen posible; langileak, bezeroak, gizarteak eta administrazioak. Herrialde osoaren proiektua izan zen.

bidea egiten zuen bitartean, bai teknologia, bai merkatu nazionala eta bai gure gizarteak hein berean aldatzen ziren. Ordura arte, telefonía finkoa zerbitzu garestia eta mugatua izan zen, baina, harrezkero, milioika pertsonaren eskue-
ran geratu zen. Bai herritarrentzat, bai enpre-
sarentzat izan zen onuragarria tarifak murriztea, eta, hala, komunikazioa arinagoa eta ekonomi-
koagoa bihurtu zen gero eta interkonektatua-
goa zegoen mundu hartan. Liberalizazio hark
sektorea eraldatu zuen, pertsonen bizi-kalitatea
hobetu, eta konektibitatea errealitate bihurtu.

Telefonía mugikorra ez zen atzean geratu, eta benetako iraultza izan zuen. Mugikor bidezko komunikazioen merkatu nazionala bezeroen kopurua % 130 baino gehiago handitu zen 1999an, eta % 100, berriz, 2000n, prezioak murriztu egin zirelako eta aurreordainketa-txartelak ospetsu bihurtu zirelako. Estatuan, merkatua goitik behera aldatu zuen Airtelek, Telefónica

Móvilesek eta Retevisión Móvil iritsi berriak (Amena markaren pean) zuten lehiak, eta telefonia mugikorra, zerbitzu eskusiboa izatetik, eguneroko behar izatera iritsi zen.

Aldi berean, Internet protagonismoa hartzen hasi zen, nahiz eta Espainian beste herrialde batzuetan baino motelago zabaltzen ari zen. 90eko hamarkadaren amaieran, artean ere garestia zen sarerako sarbidea, eta etxe gutxitan zeuden ordenagailuak. Hala ere, inoiz ez bezalako gorakada eragin zuten hornitzaile berrien etorrerak eta sarean oinarritutako enpresen ugaritzeak. Albisteen atari eta foro ugari sortu ziren, baita merkataritza elektronikoko lehenengo plataformak ere, eta aro digitalaren hasiera finkatu zuten.

Ikus-entzunezkoen sektoreak ere bere iraultza izan zuen. Ordainpeko telebista bizkor zabaldu zen: % 29 handitu zen abonatuaren kopurua 2000n. Irratiaren eta telebistaren digitalizazioak aukerak zabaldu zituen kontsumitzaileei: lehen aldiz, askotariko eta kalitate handiagoko eskaintza zuten.

Amaia Agirre Getxoko alkatea

“1998an, mugarri izan zen Areetako kaian telefono-kabina berri bat instalatzea. Garai hartan, telefonia mugikorra oraindik ez zegoen guztion eskueran, eta, beraz, hobe-kuntza esanguratsua izan zen aukera eskuragarri eta merke gehiago edukitzea.

Egitura huts bat baino gehiago, kabina hura aurrerapena izan zen modernotasunean eta eskuragarritasunean. Diseinu berritzailea zuen, elikadura hibridoa (eguzki-energia eta energia elektrikoa), eta segundoka ezartzen zituen tarifak. Horrek komunikazioa erraztu zuen espazio publikoan. Jende askorentzat, funtsezko baliabidea izan zen, bai dei garrantzitsuak egiteko, bai larrialdi-zerbitzuekin harremanetan jartzeko.

Onura praktikoaz gain, ekimenak telekomunikazioetako garai berri baten hasiera ere islatzen zuen: zerbitzu-aukerak zabaldu zituen, eta zeuden azpiegiturak hobetu.

Eloy López Para Euskalteleko bigarren langilea

“Gezurra dirudi, baina dagoeneko 29 urte igaro dira gaur egungo Euskaltel bihurtuko zen proiektu hartan lehenengo urratsak egin zirenetik.

Parke Teknologikoko Habia eraikineko 103.ean hasi zen, atiko batean. Oso jende gutxik osatzen zuen taldea, batzuek lanaldi partzialean ziharduten, eta oso baliabide mugatuak zituzten, ia eskasak, baina bidea prestatzen hasi ziren proiektua errealtate bihurtzeko une egokia iristen zenerako.

Lanegun bukaezin haietako baten amaieran, talde txiki haren bilera inprobisatu batean, atikoko sabai-leihoaren azpian, leherketa izugarri bat izan zen, argi bizi batekin batera. Tximistak jo zuen gure buruen gainetik metro gutxi batzuetara. Sekulakoa izan zen ikara.

Zorionez, eraikinak xurgatu zuen deskarga: zenbait ekipamendu erre ziren beheko solairuan, baina ez zuen eraginik izan gure instalazioetan.

Hura seinale bat izango zen.

Ordura arte, Telefónica monopolista zen, eta orduko zerbitzuak gaur egungoen oso bestelakoak ziren. Ahotserako erabiltzen ziren lineen bitartez sartzen zen Interneten, txistu bereizgarriak egiten zituzten modemen bitartez. Abiadura txikia zuten, eta irudiak lerroz lerro agertzen ziren; pazientzia handia behar zen. Mu-

gikorrak oraindik ere telefono handiak ziren, eta gehienak analogikoak. Lurreko edo sateliteko antenen bitartez soilik iristen zen telebista. Zinez, asko hobetu behar zen merkatua, aukera asko zeuden, baina oraindik ez ginen jabetzen zer zetorren.

1997ko iraileko Espainiako Itzulian Euskadi Fundazioaren orduko txirrindulari-taldearen babesle gisa parte hartu zuelako ezagutzen zuen merkatuak Euskaltel marka, baita liberalizazioaren harira piztutako interesagatik prentsan askotan agertu zelako ere, baina beti ekonomiako orrietan.

Dena une egokian egon zen prest, sei hilabeteen baino ez, eta merkatuak lehenengo zerbitzu hari emandako erantzunak aurreikuspen guztiak gainditu zituen. Urrats erabakigarria egin zen.

Lehenengo urte haietan oso bizkor gertatu zen dena: gauza guztiez arduratu behar zuten pertsonen osatutako talde txiki bat izatetik zereginak banatuta zeuzkan kudeaketa konplexuko egitura bat izatera pasatu ginen. Merkatuan 4 urte egin ondoren, 1998tik 2001era, 572 langile berri sartu ziren. Urtean, batez beste, 120 aurpegi berri baino gehiago. Batzuetan, korridore batean langile berri batekin topo egin, eta zaila zen jakitea lankide berri bat, aholkulari bat, hornitzaile bat edo bezero bat zen.

Langileak gazteak ziren, oso konprometituak, eta bat zetozen konpainiaren xedearekin eta ikuspegiarekin.

Proiektua aurrera ateratzeko ilusioa kutsakorra zela zirudien.

Toki guztietako jendea biltzen zen han: Bilbo, Donostia, Gasteiz, ezkerldea, eskuinaldea, Enkarterri, Durangaldea, Bermeo, Igorre, Gernika, Mungia, Zarautz, Nafarroa... Nik uste Euskal Herriko eskualde guztietako jendeak egiten zuen han lan. Horrek ere garbi uzten zuen gizarteak bere egin zuela proiektua, interes handia piztu zuela.

Pixkanaka, urteek aurrera egin, eta ibilbide luzea egin dugu, oso bizia, une gogor batzuekin eta ahaztezin askorekin. Hain ilusionagarria baina etorkizun zalantzagarrikoa zen proiektu harekin iragan mendeko azken urteetan hasi ginen guztiok zalantzarik gabe sinatuko genukeen azkenean izan duen ibilbidea izango zuela esan izan baligute —ia amets bat bakarrik izatetik enpresa arrakastatsu bihurtzera—.

Oso harro nago hasieratik proiektu honen parte izan naizelako, eta oso esker oneko nago urte hauetan guztietan haren bilakaera bikainaren lekuko izateko aukera eman didalako. Esperientzia zoragarria izan da.

Eraldaketa-testuinguru hartan, sareak hedatzen jarraitzen zuten operadoreek; zeregin garestia zen, baina ezinbestekoa lehiari aurre egiteko. Sektorea finkatzearekin batera, Auna taldea sortu zen 2000n, eta zenbait kable-operadore marka beraren pean elkartu zituen: Madritel, Menta, Supercable eta Canarias Telecom. Aldaketa- eta hedapen-aldi hark telekomunikazio-ekosistema berri baterako oinarriak finkatu zituen; ekosistema hartan, berrikuntzak eta lehiak markatu zuten hurrengo urteetako norabidea.

Azken batean, 1987 eta 2000 artean telekomunikazioak liberalizatzeak lehia- eta berrikuntzaro berri bati eman zion hasiera, eta eragin esanguratsua izan zuen bai ekonomian, bai gizartean. Operadore berriak sartu zirenean, kontsumitzaileentzako prezioak murriztu egin ziren, berrikuntza sustatu zen, eta enplegua sortu zen sektorean.

EUSKALTELEKO PRESIDENTEAK

> José Antonio Ardanza (1999-2011)

Hedapen masiboa eta estaldura-konpromisoak (2000-2010)

1990eko hamarkadaren amaieran merkatua liberalizatu ondoren, beste eraldaketa esanguratsu bat jasan zuen Europak telekomunikazioen sektorean. Merkatua ireki zenean, eragile berriak sartu ziren, eta inbertsio estrategiko ugari egin ziren sareetan eta teknologian, nagusiki tamaina handiagoko udalerrietan, inbertsioaren itzulkina bizkorragoa eta seguruagoa zelako.

Aldi berean, Euskaltelek asmo handiko zabaltze-prozesu bati ekin zion; haren bitartez, Euskadiko

telekomunikazio-azpiegitura modernizatu zuen, eta funtsezko eginkizuna izan zuen euskal gizartearen digitalizazioan.

Garai hartan, berrikuntza Euskaltelen identitatearen funtsezko euskarri bat izan zen. Garai garrantzitsua izan zen sektorerako, eta konpainiak bere etorkizunaren alde egin zuen; ausarki inbertitu zuen bere zuntz optikoko sarea zabaltzeko lanetan. Erronka haren haritik, konexio-abiadura bizkorragoak eta abangoardiako zerbitzuak eskaini ahal izan ziren, arrakala digitala murriztu zen, eta gizarteratzea sustatu zen landaguneetako banda zabala garatuta.

Azpiegituraren hedapena erronka logistiko eta finantzario handia izan zen. Jarritako kable metro bakoitzak, udal-baimen bakoitzak eta etxe eta enpresetan egindako instalazio bakoitzak bikaintasunarekiko eta hurbiltasunarekiko etengabeko konpromisoa islatzen dute. Euskaltelek azpiegitura hedatu zuen, konexio esanguratsuak sortu zituen, eta EAEn biztanleko gehien inbertitzen duen enpresa gisa finkatu zen.

Zerbitzuak enpresetara zabaltzea mugarri izan zen Euskaltelen bilakaeran, enpresa nagusien eta euskal administrazio publikoen bazkide teknologikoa bihurtu baitzen, Telefónicaren benetako alternatiba.

2000n, Euskaltel enpresei zerbitzuak eskaintzen hasi zen, ADSL Enpresarekin, eta akordioak egin

Iñaki Gorostidi Logikalineko zuzendari nagusia

Logikalinaren eta Euskaltelen arteko harremana oso profesionala eta elkarrekiko exijentzia handikoa izan da, baina, aldi berean, oso hurbilekoa, eta bi konpainiek oraindik ere badituzten balio batzuetan oinarritua. Euskaltekin harremanetan egon garen 25 urte hauetan, proiektu askotan egin da lan, eta mugarri izan dira Logikalinarentzat.

Adibide gisa aipatuko nuke 2000ren hasieran Logikaline 50 lanpostu baino gehiago sortu zituela landagunean (Abaltzisketa, 300 biztanleko herria) 1050 bezeroak erakartzen laguntzeko, zeinek gero Euskaltelen zuntz optikoa kontratatatu baitzuten.

Ez nuke aipatu gabe utzi nahi, ezta ere, Euskaltekin eta Itelazpik 2006an egin zuten wimaxen hedapena.

Azpiegituraren hedapena erronka logistiko eta finantzario handia izan zen. Jarritako kable metro bakoitzak, udal-baimen bakoitzak eta etxe eta enpresetan egindako instalazio bakoitzak bikaintasunarekiko eta hurbiltasunarekiko etengabeko konpromisoa islatzen dute.

Euskaltekin azpiegitura hedatu zuen, konexio esanguratsuak sortu zituen, eta EAEn biztanleko gehien inbertitzen duen enpresa gisa finkatu zen.

Zerbitzuak enpresetara zabaltzea mugarri izan zen Euskaltelen bilakaeran, enpresa nagusien eta administrazio publikoen bazkide teknologikoa bihurtu baitzen Euskadiko 112 landa-udalerrietan, Logikalinaren eskutik. Udalerrietako alkateekin harremanetan jarri

ostean, sekula baino azkarrago hedatu zen wimax teknologia; horri esker, "haran estuetara iritsi zen banda zabala", garai hartan irakurle ugari izan zituen artikulu batek esan zuenez.

Lurraldean sustraituta egotearen balio horiek partekatzen dituen bi noranzkoko elkarlan horren adibide gisa, 2008an lehen mailako komunikazio-azpiegitura teknologikoz hornitu zuen Euskaltekin Logikaline, landaguneetan primarioak eta irrati-maiztasun bidezko banda zabala instalatzen jarraitzeko. Horri esker, teknologikoki punta-puntako enpresa gisa hazi zen Logikaline.

Azken batean, 25 urteotako elkarlanak garbi uzten du bi konpainia horiek beren jaioterrian jarduten eta inbertitzen dutela.

zituen enpresa-elkarteekin, telekomunikazio-zerbitzuak prezio lehiakorretan emateko.

Ahalegin horri esker, etxeen % 80ra eta enpresen % 70era iritsi ziren, eta sarera konektatu ahal izan ziren.

2001ean, Euskaltel herri barruko deiak eta dei metropolitarrak egiteko aukera eskaintzen hasi zen, aurretik 1050 zenbakia markatuta.

Lorpen hura mugarri tekniko handia izan zen, eta memoria kolektiboan geratu zen, "Patxi" publizitate-kanpaina ikonikoari esker.

Originala eta umoretsua zenez, sari aipagarri ugari irabazi zituen kanpainak, eta aztarna ahaztezina utzi zuen herri-imaginarioan; orobat, komunikazio-estilo hurbil eta benetakoari bide eman zion.

Pixkanaka arauak kentzen hastea

Arau-esparruan, sektorearen erregulazioa oso garrantzitsua izan zen eraldaketa-prozesu hartan. Telekomunikazioen Merkatuaren Batzordea izan zen bilakaera haren protagonista: kasuan kasuko merkatuak gainbegiratu zituen, operadore alternatiboei lekua egiten jarraitzeko, eta operadore haiek adierazitako sarbide- eta interkonexio-gatazkak ebatzi zituen. Neurri hark lehia sustatu zuen, baina funtsezko azpiegiturarako sarbidea ere erraztu zuen, eta, ondorioz, zerbitzuen hedapena eta konektibitatearen demokratizazioa bizkortu zituen.

Bidea erronkaz beteta egon zen. Nahiz eta liberalizazioak aurrera egin, funtsezko zenbait erregulaziorik oraindik ere kostu esanguratsuak ezartzen zizkieten operadore berriei. Interoperabilitateak eta interkonexioak premia bizia izaten jarraitzen zuten bermatzeko zerbitzuek ez zutela oztoporik izango operadoreen artean eta lehiak ez zuela arriskuan jarriko zerbitzuaren kalitatea. Bestalde, telekomunikazioak interes orokorreko zerbitzutzat hartzen zirenez, zerbitzu publikoaren betebeharrak aplikatu behar ziren, erabiltzaileen eskubideak bermatzeko. Hori guztia gertatu zen garaian, erregulatzailer nazionalak eskumenak galtzen hasiak ziren, Europako erregulazio harmonizatuaren mesedetan.

Hala, sektoreko erregulazioak Europako harmonizazio handiagoa lortzera jo zuen, eta abiadura handiko sare eta zerbitzuarako sarbidea bermatzera. Erregulazio hura eta informazioaren

gizarteko zerbitzuei eta merkataritza elektronikoari buruzko erregulazioak telekomunikazioen Espainiako eta Europako ekosistemaren etorkizuna eratuz joan ziren.

Sektorea eraldatu zuten teknologia berrien sorrera

Pertsonen konektatzeko, lan egiteko eta bizitzeko modua aldatuko zuten teknologiak agertu zirenean hasi zen gauzatzen etorkizuna. Banda zabal finakoaren arloan, ADSL-a indartsu agertu zen, eta, pixkanaka, abiadura txikiko modem bidezko konexioak ordeztu zituen. Aurrerapen hark Internet etxeetara zabaltzea ekarri zuen, abonatu-begiztarako sarbidea liberalizatzearen ondorioz; horri esker, beren zerbitzuak eskaini ahal izan zituzten operadore alternatiboek. Lehia areagotu egin zen, eta, harekin batera, konexioen abiadura modu esponentzialean handitu zen; sarerako sarbidea demokratizatu egin zen. Bizkor hedatu zen banda zabala, WiMAX eta antzeko teknologiak erabiltzearen ondorioz, landaguneetara zabaldu baitzuten konektibitatea.

Hamarkada hartako mugarri bat zenbakien eramangarritasuna izan zen, telefono-zenbakia mantenduta operadorea aldatzeko aukera eman baitzuten 2000n. Neurri hark kontsumitzaileak ahaldundu zituen, eta lehia areagotu, beren zerbitzuak eta tarifak hobetzera behartu baitzituen operadoreak, bezeroak fidelizatzeko.

2001ean agertu ziren 3G sareak, eta iraultza isil haren buru bihurtu ziren, ordura arte pentsaezinak ziren konexio-abiadurak lortzeko aukera eman baitzuten. Haiei esker, telefono mugikorrek ahots bidezko gailu huts izateari utzi zioten, eta mundura irekitako leiho txiki bihurtu ziren; zerbitzu berriak erabiltzeko aukera ekarri zuten, hala nola bideodeiak egiteko eta mugikorraren bitartez Interneten errazago sartzeko aukera.

Aldi berean, GPRS teknologia mugikor-konektibitatearako lehenengo urrats gisa finkatu zen, eta WAP atariaren bitartez (adibidez, Amenak 2001ean kaleratutakoaren bitartez) sareko oinarritzko edukiak ikusteko aukera eman zien erabiltzaileei. Garai hartan, informazioa eskueran egoten hasi zen.

Espainiako telekomunikazioen egoerak norabide-aldaketa erabakigarria izan zuen, ez bakarrik aurrerapen teknologikoengatik, baita mugimendu estrategiko garrantzitsuegatik ere. 2001ean, Airtel eta Vodafone fusionatu zirenean, eragile nagusi bat sortu zen, eta horrek merkatuko lehia birdefinitu zuen. Gero, 2005eko uztailan, France Telecom-ek Amena erosi zuenean, beste aro bat hasi zen konpainiaarentzat, identitate berrituaren eta erabiltzaileekiko harreman hurbilagoaren alde egin baitzuten.

Euskadin, telekomunikazio-azpiegituren modernizazioa bilakaera teknologikoa baino askoz ere gehiago izan zen; etorkizunaren aldeko apustu estrategikoa izan zen. Euskaltel izan zen prozesu haren buru: egin zituen inbertsio estrategikoek egitura sendoa eta etorkizuneko erronketara egokitzeko modukoa bihurtu zuten sareak. Kon-

painiak zuntz optikoko eraztunen sare nagusi bat hedatu zuen. Arkitektura hark ahalmen eta abiadura handiagoa ematen zituen, eta, aldi berean, zerbitzuaren jarraitutasuna bermatzen zuen, haren diseinu erredundanteari esker; edozein gertaerari aurre egiteko prest zegoen.

Sare haren bitartez, zerbitzu aurreratuak eta soluzio integratuak ezarri ahal izan ziren, zeinek komunikatzeko eta lan egiteko modua hobetu baitzuten. Garai hartako ziurgabetasuna gora-behera, Euskaltelek inbertsio-maila handiari eutsi zion, eta erakutsi zuen plangintza eraginkorrak hazkunde jasangarria ekar dezakeela.

Euskaltel aitzindaria izan zen abiadura handiko Interneten eskaintza, eta, Espainiako beste eskualdeak ADSL konexio motelagoen menpe zeuden bitartean, Euskaltelek sektorearen abangoardian kokatu zuen Euskadi. HFC (zuntz-ardazkide hibridoa) teknologiaren hedapenak Estatuko batezbestekoa gainditu zuen, eta aukera berriak ekarri zizkien enpresei eta familiei.

Bien bitartean, "tarifa finko" kontzeptua ospetsu bihurtzen hasi zen, lehenik Internet erabiltzean eta, gero, telefonia finkoan, eta konektibitatearekiko harreman libreago eta konstanteagoaren hasiera markatu zuen.

Telekomunikazioen merkatuan operadore berri asko sartzen zirenez, eta sarea Euskadiko uda-

lerrri handi eta ertain gehienetara hedatu zenez, Euskaltelek beste erronka bati aurre egin behar izan zion: ez zen nahikoa eustea, nabarmendu ere egin behar zen. Etorkizun argi hartan jarri zuen begirada: bikaintasuna eta bezeroekiko hurbiltasuna. Bazekiten fidelizatzea ez zela soilik zerbitzu ona ematea, baita lotura sendo eta iraunkorrak sortzea ere. Horrela, arduraz eta sentsibilitatez, estrategia bat diseinatu zen, bezero bakoitzaren beharretara egokitzen ziren prezio lehiakorrekiko pakete integratuak eta azken belaunaldiko produktuen eskaintza oinarritua. Izan ere, Euskaltelentzat, etxe eta enpresa bakoitzak teknologiaren onena eta familia handi bateko kide zela sentiaraziko zuen tratatu humanoa merezi zuen.

Jokoaren arauak aurrera egiten jarraitu zuten.

2002ko Erkidegoko zuzentarauen paketeak ez zuen soilik lehia zabaltzen, interes guztiei erantzungo zien arau-esparru argi eta orekatu bat ezarri ere egin nahi zuen.

"Esparru Zuzentaraua" (2002/21/EE) bihurtu zen aro berri horren giltzarri, bidezko jokalekua bermatu zuten lau zuzentzari espezifikorekin batera.

Lege-pakete harekin, ekosistema digital garde-nago, lehiakorrago eta erabiltzaileari zuzenduago baten oinarriak finkatu zituen Europak.

Telekomunikazioen Merkatuaren Batzordeak proposatutako CTE/601/2002 Aginduari bitartez, beste lizentzia-mota bat txertatu zen jendeari mugikor bidezko telefono-zerbitzua emateko (mugikor birtuala). Ondorioz, mugikor-operadoreak Movistar, Vodafone eta Orangeren telefonia mugikorreko sareak erabiltzen hasi ziren, eta beren markarekin eskaini ahal izan zituzten zerbitzuak amaierako erabiltzaileei.

2003an, Espainiak urrats erabakigarriak egin zuen bere telekomunikazioak modernizatzeko bidean, Telekomunikazioei buruzko 32/2003 Lege Orokorra aldarrikatu zuenean. Lege hark Europako zuzentarauen transposizioa egin zuen. Haren bitartez, aurreko lizentziak eta baimenak kendu ziren, eta lehia askeko erregimena ezarri zen, non nahikoa baitzen jakinarazpen bat eragiketarako egiteko. Gainera, arau-esparru komun bat ezarri zuen komunikazio elektronikoaren sare eta zerbitzuetarako: prozedurak sinplifikatu zituen, eta lehia sustatu zuen. Helburua zen berrikuntza sustatzea, zerbitzuen kalitatea hobetzea, eta herrialde osoan telekomunikazioetarako irispide osoa izan zezan bermatzea.

Bien bitartean, Euskaltelen historiak ehuntzen jarraitu zuen, haren bezeroen behar aldakorrei erantzuten zieten zerbitzuekin. 2004an, konpainiak beste jauzi berritzaile bat egin zuen, telebista interaktiboa kaleratzen lehena izan baitzen; horrekin, etxeko entretenimendurako aukerak ugartu ziren.

Euskaltelek berriro bitartean, zerbitzu-eskaintza nazionala ere dibertsifikatzen hasi zen. 2005ean, Lurreko Telebista Digitalak (LDT) goitik behera aldatu zuen kanal irekiak ikusteko modua, eta bidea urratu zuen 2010eko "itzalaldi analogikorako". Handik gutxira, 2006an, IP bidezko telebistak (TV-IP) eta video on demand (VOD) deiturikoak edukia ikusteko modu berriak eskaini zituzten, eta ordutegi tradizionalak desagerrarazi.

Mugikor-operadore birtualen sorrerak beste atal baten hasiera markatu zuen sektorean

Mugikor-operadore birtualen sorrerak beste arlo baten hasiera markatu zuen telekomunikazioen sektorean. Aldaketa hori 2006an gauzatu zen, Europako Batzordeak Telekomunikazioen Merkatuaren Batzordeari baimena eman zionean "nahitaezko arbitro" gisa jarduteko sarea zuten mugikor-operadoreen eta mugikor-operadore birtual berrien artean. Neurri hark lehia mugatu zuten oztopoak apurtu zituen, eta merkatuan sartzeko aukera eman zien eragile berriei.

Autonomia-maila handitzeko (ordura arte Retevisión móvilekin zuen aliantzaren menpe baitzegoen) eta ekintza-askatasun handiagoa izateko, operadore mugikor birtual gisa eratu zen.

Euskaltel aitzindaria izan zen arlo horretan, eta Estatuko lehenengo mugikor-operadore birtual osoa bihurtu zen.

Komunikazio-zerbitzu guztiak bere azpiegituren bitartez eskaintzen zituen lehena izateak, merkatuan zuen posizioa indartzeaz gain, haren espiritu berritzailea berretsi zuen.

Mugikor-operadore birtualen sorrera joera orokorra izan zen Estatuan. Horrek aukera-aniztasuna sustatu zuen, eta berrikuntza suspertu; ondorioz, operadore tradizionalak beren zerbitzuak hobetu behar izan zituzten. Lehiak prezio hobeak, kalitate handiagoa eta eskaintza askotarikoagoa ekarri zituen berekin, eta mugarriz izan zen Espainiako telekomunikazioak ulertzeko moduan.

Hasieran, mugikor-sarea erabiltzeko akordio bat sinatu zuen Retevisión móvilekin (Amena markaren pean), eta, horri esker, telefonia mugikorreko bere zerbitzua kaleratu ahal izan zuen. Tamalez, akordio hura apurtu egin zen, eta Euskaltelek Vodafonerekin sinatu zuen mugikor-sarea erabiltzeko akordioa. Hala, Euskaltelek mugikorreko, finkoko, telebistako eta Interneteko bere zerbitzuak integratu ahal izan zituen, eta zerbitzu propio bateratuen eskaintza bat sortu zuen. Horri gaineratu behar zaio, akordio berriarekin, Vodafonek herri zein mundu mailan 44 herrialdetan zeukan estalduraz baliatu ahal izan zela Euskaltel, eta Estatu osoan merkaturatu ahal izan zuela telefonia mugikorreko produk-

tua. Aldaketak haren eskaintza komertziala indartu zuen, eta autonomia handiagoa eman zion bere zerbitzuak kudeatzeko.

2008an iritsi zen zuntz optikoaren aldeko apustua telekomunikazioen sektorera, eta garai berri bat hasi zen banda zabal lasterra eta ultralastera eskatzen zuten teknologiak kaleratzearekin batera.

Hamarkadaren amaieran (hots, 2009an), Europak Telecom paketea onartu zuen, zeinak telekomunikazioen Europako merkatuko lehia sendotu eta kontsumitzaileen eskubideak hobeto babestea bermatu baitzuen. Helburu argia zuen: estaldura hobetzea eta Europa osoan banda zabaleko konexio bizkorragoak ziurtatzea, eta, aldi berean, pribatutasuna are gehiago defendatzea telekomunikazio-operadoreek zerbitzuak ematean.

EBko estatu kideetako erregulazioa harmonizatzeko asmoz, ekimen horren funtsezko euskarrietako bat Komunikazio Elektronikoen Europako Erregulatzailen Erakundearen (ORECE) sorrera izan zen. Erakunde hura, zeinak seguru asko Bruselan izango baitzuen egoitza, arau horiek aplikatzen direla gainbegiratzeaz arduratuko zen; orobat, ziurtatuko zuen eraldaketa haren onurak Europako biztanle guztiengana iristen zirela.

Jose Angel Arriaga Danobatgroupeko Informazioaren Teknologietako zuzendaria

“Danobatgroup lider nazionala eta nazioarteko erreferentzia da makina-erremintaren eta fabrikazio aurreratuaren arloan. Hori dela eta, beren arloan erreferentzia diren bazkide teknologikoak izatea funtsezkoa da aldatzen jarraitzeko. 25 urtez baino gehiagoz aritu gara Euskaltekin elkarlanean, eta horrek garbi erakusten du hornitzaile-bezero harremana benetako aliantza estrategikoa bihur daitekeela. Harreman hori aldatuz joan da gure sektoreek aurrera egin ahala.

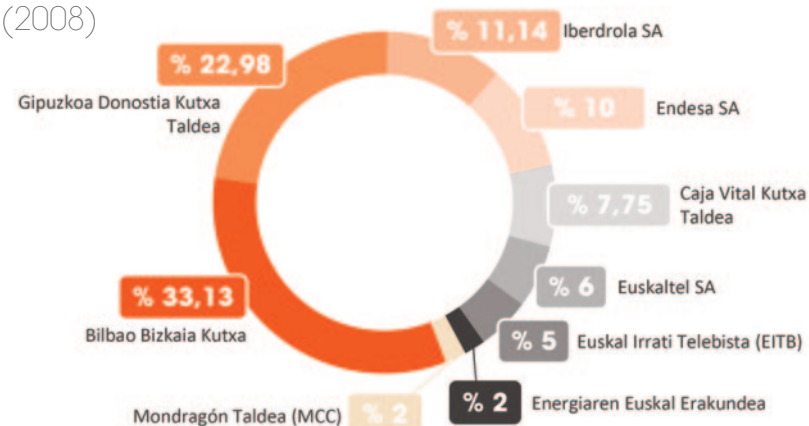
Urteotan, uste osoa izan dugu zuengan gure beharrak asetzeko: telefonia finko eta mugikorrekoak, konektibitate nazionalekoak eta nazioartekokoak, oinarritzko lankidetzak-soluzioak, eta bidean sortuz joan diren beste batzuk. Egokitzeko eta erantzuteko duzuen gaitasuna ezinbestekoa izan da gure sektorean eta erakundearen antolatzeak, zeinak etengabe eraldatzen ari baitira.

Teknologiaz gain, pertsonak aipatuko nituzke elkarrekin egin dugun ibilbide honetan. Euskalteko taldearen hurbiltasuna, aurretiko jarrera eta konpromisoa funtsezkoak izan dira konfiantzan eta soluzioen bilaketan oinarritutako harreman bat eraikitzeko. Batzuetan ezin izan dira gauzatu proposatu ditugun ekimenak, baina gure bazkideak ikuspegia du, eta gai da gure beharrak ulertzeko eta gurekin batera aldatzeko.

25. urteurren honetan, nabarmendu nahiko nuke harro gaudela bezero gisa zuen historiaren parte izateaz.

Zorionak 25 urteotan Euskaltelen hazkundearen eragile eta funtsezko alderdi izan zareten pertsona guztiei!

AKZIODUNAK (2008)

Merkatua finkatzea (2010-2020)

Mundua gero eta konektatuagoa egotearen promesa eta finkatzen ari zen merkatu baten erronkak aldi berean bizi izan ziren. Sareak gero eta bizkorragoak ziren, eta urrunago iristen ziren, baina merkatuak geldialdiari eta enplegu-galerari aurre egin behar zien, eta premiaz egokitu behar zen ingurune aldakorrera. Eragin handia izan zuten 2008tik 2014ra bitartean Espainian izan zen krisi ekonomikoak, eta hamarkadaren hasieran martxan jarritako itzalaldi analogikoa-ren ondoriozko aldaketa teknologikoek.

Testuinguru horretan, inbertsio handiak egin behar izan ziren azpiegitura digitaletan, eta au-

ker berriak ere sortu ziren, zeinek Europako egoera digitala birdefinitu eta Euskaltelen hazkunde ahalbidetu baitzuten.

Erregulazioa, berrikuntza, eta finkatzeko bidean egindako lehenengo urratsak

Hamarkada hartan, kontrastez beteta egon zen Europako telekomunikazioen sektorea. Nahiz eta teknologia aurreratuak bizkor ezarri, abiadura handiko sareak zabaldu, eta prozesuak automatizatu, merkatua geldialdi-zantzuak erakusten hasi zen, baita erronka ekonomiko esanguratsuak ere. Horren adierazgarri, enplegua murriztu egin zen, urtean batez beste % 2,7 EBko

27 estatu kideetan, eta 2010ean 1.086.000 langile izatetik 2019an 850.000 izatera igaro zen.

Grafikoan zehazten den bezala, sektorea liberalizatu ondoren, oraindik ere sektorearen funtsezko hiru erregulazio mantentzen dituzte, eta horrek kostu handiak dakarzkie operadoreei.

2010ean, ziurgabetasunez eta erronkaz betetako testuinguru hartan, Europako Agenda Digitala itxaropen-argi gisa agertu zen, eta Lisboako Estrategiaren harira ikasitakoaren ondoren Batzordeak ezarritako Europa 2020 Estrategiako zazpi ekimen enblematikoenetako bat bihurtu zen. Asmo argi bat zuen: merkatu bakar digital bat izatearen onura ekonomiko eta sozialak desblokeatzea, kontinente osoa konektatuko zuten Internet lasterrak eta ultralasterrak eta aplikazio elkarreragingarriek sustatua.

Europa zaurituta zegoen, krisiak pikutara bidali zuelako hainbat urteko aurrerabidea eta ikusgai jarri zituelako haren ekonomiaren ahultasunak; ondorioz, bidegurutzean zegoen. Hazkundera itzultzeko bidea ez zen erraza, baina etorkizunak berehalakoaz haraindi begiratzea eskatzen zuen. Kontinente zahartu baten erronkari eta lehia global gogorrari aurre egiteko, adimena are gehiago erabiltzea erabaki zuen Europak, horrek etorkizun oparoa bertutuko baitzuen herriarrentzat. Agenda Digitalak, plan bat moldatzeaz gain, premiaz jokatzera hertsatu zuen, eta Europaren zoria birdefinituko zuen hazkunde adimentsu, jasangarri eta inklusibo baten ikuspegia eskaini zuen.

Agenda hura sustatu zenean, teknologia berriak agertzen hasi ziren. Teknologia haiek gure

konektatzeko modua aldatu zuten, eta konezioaren kontzeptua birdefinitu zuten. Kontua jada ez zen soilik abiadura edo estaldura, baizik eta pertsonak, ideiak eta aukerak lotuko zituzten sareak sortzea. 2010ean Espainian zuntza lehen aldiz hedatu zenean jarri zen martxan iraultza hura. Zuntza hedatzearen ondorioz, zuntz optikoa (FTTH) zabaldu zen: etxe eta enpresek konezio-abiadura bikainak lortu zituzten, eta eraldaketa digital sakona gertatu zen gizarteko arlo guztietan.

2011n, beste atal bat hasi zen Euskaltelen historian: Alberto García Erauzkin presidente izendatu zuten, eta, hamar urtez, finkatzen eta hazten lagundu zion konpainiari. Independen-

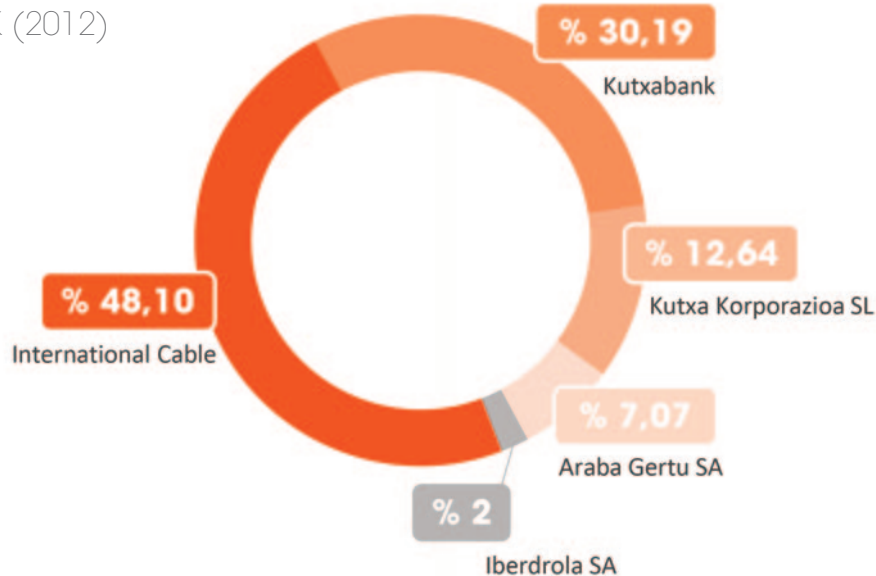
tzia teknologikoranzko urrats erabakigarri batekin hasi zen dena, Euskaltel, bere etorkizunarenak bultzatuta, telefonia mugikorrek LTE/4G maiztasunen esleipendun gertatu zenean. Lorpen hark ikusgai jarri zuen gai zela berritzeko, bere identitatea bultzatzeko eta gure eskualdearekiko konpromisoa berresteko, eta erakutsi zuen bere sustraieetatik etorkizun konektatua, sendoa eta propioa eraiki zezakeela.

Urtebete geroago, 13/2012 Errege Lege Dekretua mugarri izan zen EBko Telecom Paketea Espainiako esparruan sartzean; horren harira, lehia sustatu zen, eta erabiltzaileen babesena sendotu. Araudi hark erraztu egin zuen belaunaldi

FUNTSEZKO ERREGULAZIOAK

AKZIODUNAK (2012)

berriko sareak hedatzea, oztopo administrati-
boak desagerrarazi zituelako, gardentasun han-
diagoa bermatu zuen kontratuetan, alde
aurretik baja ematearen ondoriozko zigorrak
mugatu zituen, eta datuen babesa indartu
zuen. Horrez gain, merkatu irekiagoa sustatu
zuen, operadore handien gehiegikeriak sai-
hestu baitziren eta lekua egin baitzitzaien lehia-
kide berriei; zenbakien eramangarritasuna
egun baliodun bakarrera murriztu zuen; eta
irratimaiztasunen espektroaren kudeaketa op-
timizatu zuen, zeina funtsezkoa baitzen mugikor-
sareak garatzeko.

Gauzak bizkortu egin ziren 2012an, oinarritzko
zenbait faktore elkartu zirelako: Basilea III-ko
akordioak indarrean jartzea, eta telekomunika-

zio-sare nagusia alokatzeko Eusko Jaurlaritzare-
kin zegoen kontratua eta hura erosteko abian
ziren negoziazioak mugaeguneratzea. Hori guz-
tia Euskadi krisialdian zegoen bitartean, eta sek-
toreko diru-sarrerak jaisten hasi zirenean.

Bien bitartean, Euskaltelek eta haren erreferen-
tziako bazkideak, Kutxabankek, inbertsio-funtse-
kin hizketan jarraitzen zuten, bazkide estrategiko
baten bila. Testuinguru horretan, Trilantic Capital
Partnersek adierazi zuen akziodun minoritario
gisa sartu nahi zuela; negoziazioei ekin zitzairen,
eta areagotu egin ziren Trilanticek beste funts
bat sartu zuenean eragiketan: Investindustrial
Advisors. 2012ko urrian itxi zen akordioa, nego-
ziazio konplexu baten ostean, funtsak eskakizu-
nak egiten baitzituzten euskal operadorean
modu minoritarioan parte hartzearen truke.

Azkenik, 2012ko abenduan, Eusko Jaurlaritzak
Euskalteli telekomunikazio-sarea erosi zionean,
International Cable BV-ren bitartez sartu ziren bi
funtsak akziodunen artean. Mugimendu hark
Administrazio Kontseiluaren osaera aldatu zuen,
eta mugarri izan zen konpainian: egonkortasun
finantzarioa ekarri zuen, eta inbertsio- eta haz-
kunde-garai berri bati eman zion hasiera.

2013an, Merkatuen eta Lehiaren Batzorde Na-
zionala sortu zen, zenbait erakunde erregula-
tzailek bat egitearen ondorioz, Espainian
merkatuek behar bezala funtzionatzen zutela
gainbegiratzeko eta bermatzeko. Haren sorrera
mugarri izan zen, erakunde bakarrean bateratu
zuelako hainbat sektore estrategikoren erregu-
lazioa (adibidez, telekomunikazioak, energia,
ikus-entzunezkoak eta garraioa); horren harira,
lehia sustatu zuen, kontsumitzaileen eskubideak
babestu zituen, eta ingurune gardena eta ore-
katua bultzatu zuen, krisiaren ondorengo suspe-
raldi ekonomiko betean.

Aldi berean, telefonia mugikorrek teknologien
laugarren belaunaldia sortu zen Espainian.
2013ko maiatzaren 30ean, 4G estaldura iragarri
zen publikoki Espainian, Vodafonearen bitartez,
segundoko 150 Mbit-erainoko abiadurak lor-
tuko zirela esanez. Hedapen hura mugarri izan
zen: nabarmen hobetu zen mugikor bidezko ko-
nektibitatea, eta esperientzia digital biziagoa
eta erabilerrazagoa izateko aukera eman zien
milioika pertsonari.

Arauei dagokienez, Telekomunikazioei buruzko
2014ko Lege Orokorren erreforma urrats era-
bakigarria izan zen Espainiako arau-esparrua

Europako zuzentzarietara egokitzeko. Eguneratze harekin, administrazio-izapideak sinplifikatu ziren, azpiegitura digitaletako inbertsioa bultzatu zen, eta belaunaldi berriko sareen hedapena sustatu zen; Hala, operadoreen arteko lehia indartu zen, eta erabiltzaileen babesa hobetu zen gero eta berritzaileagoa eta dinamikoagoa zen sektore batean.

Aurrerapen haiek bereziki adierazgarriak izan ziren Euskadin: 2014an martxan jarri zen Basque Industry 4.0 estrategiaren bitartez bideratutako industriako eraldaketa digitalak (4.0 industria deiturikoak) konektibitate-azpiegitura sendoa, eraginkorra eta segurua behar zuen. 4.0 Industria estrategia bultzada hartatik sortu zen, eta industria-sarearen digitalizazioa sustatu zuen, garatzen ari ziren teknologien bitartez (adibidez, Gauzen Internet, Big Data, eta adimen artifiziala); hala, erreferentzia gisa kokatu zuen Euskadi berrikuntza nazionalaren arloan.

Urrunago joateko gogoz, berrikuntzaren alde egiten jarraitu zuen Euskaltelek bere ibilbidean. Urte berean, EDONON sortu zen, eta entretenimendu tradizionalaren mugak desagerrarazi zituen, telebista edonoiz eta edonon ikusteko aukera ematen baitzien erabiltzaileei.

Jean-Claude Junckerren Europako Agenda Digitala argitaratu zenean hasi zen arintzen krisia. 2015ean aurkeztu zen Agenda, berriro hasteko aukera eman zion Europari, eta enpleguan, hazkundera eta berrikuntzan ardaztu zituen

bere ahaleginak. Telekomunikazioen sektorean, azpiegitura digitaletako inbertsioa bultzatu zuen, merkatu bakar digitala sustatu zuen, eta 5G arorako prestatu zuen Europa; horren harira, teknologia digitalak hazkunde jasangarri eta inklusiboaren eragile izango zirela ziurtatu zuen.

Zenbait ekimenek, hala nola Europar Batasunean ibiltaritzara irekitako Internet erabiltzeko 2015/2021 Erregelamenduak (2015), EB osoan zerbitzu digitalak emateko oztupoak desagerrarazi zituzten. Etengabe aldatzen ari zen testuinguru hartan, Europak aurrerapauso sendoa eman zuen Merkatu Bakar Digitala sortzeko bidean. Merkatu Bakar Digitalak zerbitzu digital aurreratuak sustatzen zituen, hala nola zibersegurtasuna, adimen artifiziala, hodei-konputazioa eta abiadura handiko konektibitatea. Berrikuntza sustatzeaz gain, ekosistema digital hark garapen teknologiko globalaren erreferentzia gisa ere kokatu zuen Europa, eta erakutsi zuen, erronkaz betetako garaietan ere, egokitzeko gaitasunak eta etorkizun-senak ere erreallitateak eralda ditzaketela.

Burtsatik lurralde-hazkundera

2015eko uztailaren 1a mugarri ahaztezina izan zen Euskaltelen historian: Bilboko Burtsan estreinatu zen. Urrats hark konpainiaren enpresa-heldutasuna sinbolizatzen zuen, baina baita hazteko eta zabaltzeko zuen asmo garbia ere. Burtsara atera zenean, Kutxabankek akziodun nagusi gisa jarraitu zuen, eta Euskaltelen etorkizunera begira zeukan funtsezko zeregina finkatu zuen.

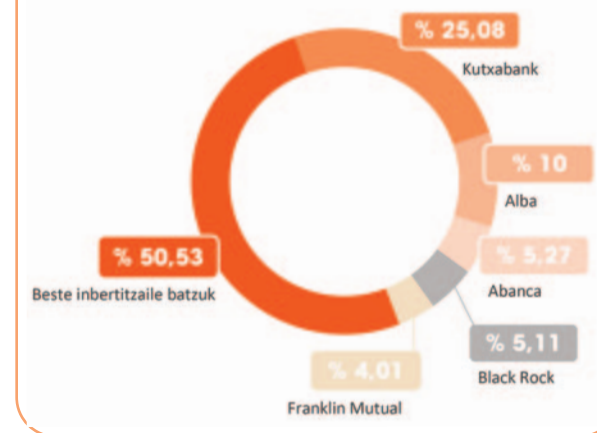
Harekin batera, Corporación Financiera Alba agertu zen, Banca Marchen inbertsio-besoa. Kaudimen handia zuen, proiektu estrategikoe-tan eta selektiboetan jartzen zuen arreta, eta

horrek egonkortasuna eta babes finantzarioa eman zizkion konpainiari. Gainerako kapitala free floatean banatuta geratu zen, inbertitzaile berriak sartu ahal izan ziren, eta Euskaltelek telekomunikazioen merkatu lehiakorrean zuen posizioa indartu zuen.

Baina urte hartako benetako eragile bakarra ez zen izan burtsara ateratzea, baizik eta haren etorkizun-sena. Euskal geografia osoan zabaldutako zuntz optikoko sareaz baliatuta, Euskaltelek Euskaltel WiFi Kanean aurkeztu zuen. Sareak doako konexioa eskaintzen zuen, eta 130.000 sarbide-puntu baino gehiago zeuzkan Euskadin. Beti konektatuta egoteko gero eta behar handiago hari erantzuten zion zerbitzuak, eta Internetarako sarbidea bermatzen zuen; horrela, oztupoak desagerraraziko ziren, eta txoko guztietara hurbilduko zen mundua.

Une hartan, Euskaltelek hazkunde ez-organikoaren alde egin zuen, eta R erosi zuen 2015ean, Galiziako operadore nagusia. Horrela, Espainiako iparraldean zuen presentzia finkatu zuen. Eragiketa haren ondorioz, Abanca akziodun

2015EKO AKZIODUNAK, ABANCAREN SARRERAREKIN

gisa sartu zen taldean, eta kaudimen finantzarioa eta Galiziako enpresa-sarearen ezagutza sakona ekarri zituen. Babes harekin, merkatuan zuen posizioa indartu zuen Euskaltelek, eta lurralde-garapenarekin zuen konpromisoa berretsi zuen, hainbat komunitate integratu baitzituen berrikuntza- eta hazkunde-proiektu beraren pean.

Lirriti-maiztasunen espektroa erregulatzeak berebiziko garrantzia izan zuen: 4G sareen hedapena erraztu zen, eta, ondorioz, txoko guztietara iritsi zen konektibitate ultralasterra. Halaber, 5Ga iristeko oinarriak ezarri ziren; teknologia horrek, komunikazioa ez ezik, industria, osasuna, mugikortasuna eta beste sektore batzuk ere goitik behera aldatuko zituen.

Aldi berean, eztabaida bizia piztu zen erregulazio-simetriari buruz. OTT (Over-The-Top) deituriko

AKZIODUNAK 2015EAN, BURTSARA ATERA ONDOREN

Euskaltel taldearen sorrerak iparraldeko operadoreak elkartu zituen

Urte berean, Euskaltelek hazkunde ez-organikoaren alde egin zuen, Asturiasko Telecom erosi baitzuen. Eragiketa hark Euskaltelen presentzia areagotu zuen, eta Euskaltel Taldea sortzea ekarri zuen.

enpresek (adibidez, WhatsApp eta Skype) azpiegitura propioa gabe eskaintzen zituzten telekomunikazio-zerbitzuak, eta malgutasun handiagoa zuten pribatutasunari, datuen babesari, kontsumitzaileen eskubideei eta zerbitzu publikoko betebeharrei zegokienez. Hala ere, merkatuko egoera berri hark sortutako eztabaida ikusita, Europako Batzordeak gogor egin zuen lan enpresa haien lege-tratamendua operadore tradizionalenarekin parekatzeko; horrela, jokalekua berdinduta geratu zen ingurune gero eta digitalizatuago eta lehiakorrago batean.

Halaber, garapen hura sustatzeko, inbertsioa bultzatzeko ekimenak egin ziren (dirulaguntza publikoak, administrazio-oztopoen murrizketa, etab.); horren harira, azpiegitura berrien hedapena bultzatu zen, eta etorkizun digital sendoa eta eskuragarria ziurtatuko zuen kapitala erakarri zen. Hamarkada hartan, telekomunikazioek,

aurrerapauso erraldoiak emateaz gain, etorkizun hiperkonektatuaren oinarriak ezarri ere egin zituzten; etorkizun horretan, betiko eraldatuko litzateke bizitzeko, lan egiteko eta komunikatzeko dugun modua.

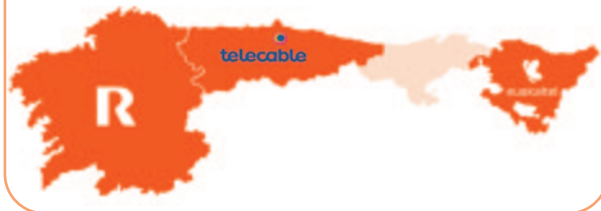
Sektorean erabaki horiek hartzeari esker, 2016tik aurrera, Euskadin bizkor zabaldu zen zuntz optikoa, eta gure eskualdea batezbesteko nazionalaren gainetik kokatu zen.

Europar, roaminga kendu zen 2017an, eta mugak desagerrarazi ziren; horrela, mugarik gabe konektatzeko aukera eman zitzaion milioika pertsonari, eta hori mugarri izan zen aro digitalean.

Talde berri hark askotariko kideak zituen (Euskaltel, R eta Telecom), eta bizirik eutsi zion lurralde bakoitzaren tokiko esentziari, haien identitateak errespetatuz eta proiektu sendoago eta kohesionatuago bat sortuz. Kide berri bakoitza sartzean, ez da soilik konpainia zabaldu: zubi bat ere eraiki da komunitate berriak ezagutzeko, tokiko ekonomiak sustatu dira, eta milaka pertsonarentzako aukerak sortu dira.

Erosteak akordioaren zati gisa, Zegona Communicationsek Euskaltelen % 15eko partaidetza bat jaso zuen. Akziodun hori aditua zen sektorean, eta interesa zuen Euskaltelen hazkundera eta bilakaera.

EUSKALTEL TALDEAREN LURRALDEAK

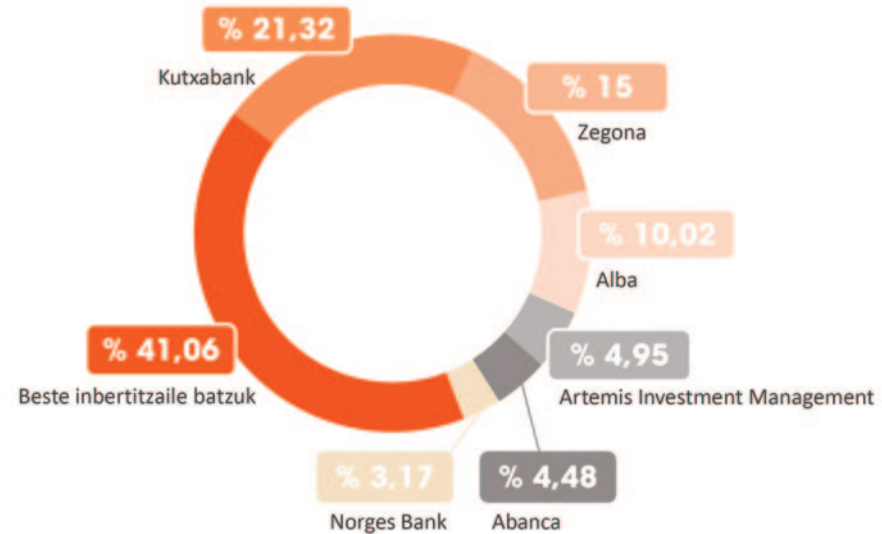

Zabalkunde-garai hartan, Euskaltelek ez zituen soilik etxeak konektatu; esperientzia digitala eraldatu nahi izan zuen. 2017an, Espainiako merkatuko lehenengo deskodetzailea kaleratu zuen. Gailu hark kable eta zuntz bidezko teknologia, Android TV eta 4K kalitatea konbinatzen zituen, eta Netflixerako zuzeneko sarbidea ere bazuen, berrikuntzarekin eta bezeroen bizitza digitala etengabe hobetzearekin zuen konpromisoaren erakusgarri.

Merkatua aldatu ahala, beharrezko erregulazioak sortzen ziren Europan. Komunikazio Elektronikoen Europako Kodeak (2018) azpiegiturak erabiltzeko erregulazioa eta lehiaren sustapena indartu zituen, eta Datuak Babesteko Erregelamendu Orokorrak, 2018an nahitaez ezarri beharrekoak (2016ko DBEO), beste pribatutasun- eta segurtasun-estandar bat ezarri zuen, Europa aro digitaleko erronketara egokitzeko. Erronka eta aukeren arteko gorabehera horren erdian, Europak etorkizun konektatuagoa eta erresilienteagoa ehundu zuen, aro digitaleko erronketarako prestatua.

Bien bitartean, Euskaltelen anbizioa ez zen teknologiarara mugatzen. Jasangarritasunarekiko konpromisoa 2018an geratu zen jasota, akordio

2017KO AKZIODUNAK, TELECABLE EROSI ONDOREN

aitzindari bat sinatu baitzuen Iberdrolarekin, iturri berriztagarrietatik lortutako elektrizitatez hornitzeko. Urte berean, RACCekin (Real Automóvil Club de Cataluña) elkarlanean, RACCtel+ sortu zen, eta Kataluniako merkatuan barrendu ahal izan zen konpainia, balio handiko proposamena eginez.

2019an, beste garai bati ekin zitzaion Euskaltelen historian: Xabier Iturbe Otaegi izendatu zuten presidente, eta 2024ra arte egon zen kargu horretan. Euskaltelek eraldaketa teknologikoko eta lurralde-hedapeneko garai bat izan zuen; horrek eragina izan zuen haren ibilbidean, eta berrikuntzarekin eta hazkundearekin zuen konpromisoa berretsi zuen.

Urte berean, Vodafone Españak etorkizunaren txinparta piztu zuen: lehenengo 5G sarea kaleratu zuen herrialdeko hiri nagusietan. Aurrerapen iraultzailea izan zen (abiadura handiagoa, latentzia txikiagoa, eta gaitasun aurreratuak), eta guztia aldatuko zuela zioen: telemedikuntza, hiri adimendunak, 4.0 industria... Aukera ugari sortu ziren, eta Euskaltelek haiei probetxu ateratzen jakin zuen.

Euskaltel Taldeak zabaltzen jarraitu zuen, eta lurralde berriak sartu zituen bere eragiketamapan; besteak beste, Nafarroa, Leon, Kantabria eta Errioxa. Euskaltelek komunitate bakoitzera egokitu zituen bere markak, hurbiltasunari eutsi zion, eta Espainiako iparraldean zuen presentzia sendotu zuen.

Etengabe berrikuntzaren alde eginez, Euskaltel aitzindari bihurtu zen Amazon Prime Video deskodegailuan integratu zuenean; bezeroen eskariei aurrea hartu zien, eta bere eskaintza digitala hobetu zuen. Ahalegin hori ez zen ohar-kabea pasatu: Euskaltel erreferentzia gisa finkatu zen sektorean; CNMVren Gobernu Onaren Kodea % 100 bete zuten lehen enpresa kotizatuetako bat izan zen, eta IBEX Medium Capen sartu zen, haren sendotasunaren, anbizioaren eta hazkunde jarraituaren aitoren gisa.

Hedapen nazionalan iritsi zuen gorena ibilbide hark. 2020an, Euskaltelek akordio bat sinatu zuen Virginekin, haren marka erabiltzeko Espainian barrena zabaltzean. Virgin Telcok operadore birtual gisa ekin zion bideari, eta taldearen entseina tradizionalekin batera existitu zen. Gainera, Orange Españarekin egindako akordio estrategikoari esker, bere zerbitzuen kalitatea bermatu ahal izan zuen Euskaltelek lurralde nazional osoan, bere mugikor-sarea eta zuntz optikoko azpiegitura erabiliz.

Euskaltelen hamarkada honetako ibilbideak enpresa-hazkundeko istorio bat baino gehiago islatzen du.

Urrats bakoitza etorkizunaren aldeko apustu bat izan da, baina bistatik galdu gabe sortu zeneko funtsa. Hein handi batean hark egindako ahaleginei esker, 2020rako, euskal etxeen % 90ek baino gehiagok abiadura handiko zuntz optikoko sareetarako sarbidea zuten. Ondorioz, etxeko konektibitatea hobetu zen, eta eskualde-lehiakortasuna sendotu.

Euskaltelen ibilbideak erakusten du Euskal Herrian sustrai sendoak dituen konpainia batek lurralde osoan zabaltzen jakin duela, eta berekin eraman duela pertsonak konektatzeko, komunitateak sustatzeko eta aukera berriak sortzeko konpromisoa.

Helduaroa (2020 - gaur egun)

Urtebete eskasean, COVID-19aren pandemiak goitik behera aldatu zuen gure gizartearen eta digitalizazioaren arteko harremana, eta eguneroko bizitzaren funtsezko euskarri bihurtu zuen. Teknologia digitalak erabiltzen hasi ginen lanerako, ikasteko, komunikatzeko, kulturaz gozatzeko eta mediku-arreta jasotzeko, eta, ondorioz, bizkortu egin zen bestela urteak beharko zituen trantsizioa. Era berean, iraultza hark ikusgai jarri zituen ekosistema digitalaren ahultasunak: atzerriko azpiegitura teknologikoekiko menpekotasuna, zibersegurtasun-arriskuak eta desinformazioaren hedapena eztabaida publikoan. Aldaketa bizkor haren testuinguruan, telekomu-

nikazioen sektorea funtsezko heldu-fasean sartu zen, eta, hartan, Europa osorako lehentasun estrategiko bihurtu zen subiranotasun digitala, sareen erresilientzia eta zibersegurtasuna bermatzea.

EBk konektibitate orokortua prestatu du

2020tik, benetako metamorfosia jasan du telekomunikazioen sektoreak, heldu digitalaren eraginez eta konektibitate bizkorragoa, adimentsuagoa eta eskuragarriagoa lortzeko bultzada geldiezinaren ondorioz. Eraldaketa horren bihotzean, mugari sinbolikoenetako bat telefonía finko tradizionala pixkanaka itzaltzea izan da. Orain, aro berri honetan, ahotsak eta datuak ez dute muga fisikorik, abangoardiako azpiegiturei esker.

Europako Batzordeko presidente Ursula von der Leyenen gidaritzapean, Europar Batasunaren 2030erainoko eraldaketa digitala bideratzeko ibilbide-orri gisa aurkeztu zen Europako Hamarkada Digitala 2020an. Ekimen horrek xede argiak ezarri ditu funtsezko zenbait arlotan; esaterako, trebetasun digitalak, azpiegiturak, enpresen digitalizazioa eta onlineko zerbitzu publikoak. Horren helburua da Europako subirantzasun teknologikoa sendotzea eta ekonomia digital inklusiboa eta jasangarria bermatzea. 2020ko irailean eman zuen Batasunaren Egoerari buruzko Hitzaldian, Von der Leyenek nabarmendu zuen oso garrantzitsua zela printzipio eta helburu zehatzetan oinarritutako ikuspegi digital komun baterantz aurrera egitea, eta aipatu zuen beharrezkoa zela "Europako hodeia" garatzea, adimen artifizial etikoa lideratzea, identitate digital segurua ezartzea, eta modu esanguratsuan hobetzea datu-, superkonputazio- eta konektibitate-azpiegiturak. Estrategia horrekin, Europaren helburua ez da soilik aro digitalera egokitzea, baita oinarri teknologiko propio eta erresiliente batekin lideratzea ere.

Von der Leyenek ezarritako ildoak jarraituz, Europako Batzordeak funtsezko erregulazioak sustatu zituen; hasteko, Zerbitzu Digitalen Legearen eta Merkatu Digitalen Legearen proposamenak aurkeztu ziren 2020ko abenduaren 15ean. Erregulazio horiek aro berri baten oinarriak ezarri zituzten ekonomia digitalerako, eta esparru komun bat finkatu zuten, zeinak ingurune digitaleko erabiltzaileen oinarritzko eskubideak babesten baititu eta arau justuagoak bermatzen baititu onlineko plataformetarako.

Merkatu Digitalen Legea 2022ko azaroaren 1ean jarri zen indarrean, eta plataforma handien botere-gehiegikeriak geldiaraztea eta lehia orekatuagoa sustatzea du helburu. Bestalde, Zerbitzu Digitalen Legeak arau argiak ezartzen ditu bitartekariarentzat eta onlineko plataformentzat: sare sozialak, merkatu digitalak, eduki-plataformak, ostatu-zerbitzuak, etab. Neurri horiekin, Europak sendotu egin du esparru digital bat sortzeko konpromisoa; esparru horretan, berrikuntzak aurrera egingo du, baina segurtasuna eta herritarren eskubideak arriskuan jarri gabe.

Araudiaren funtsezko beste zati bat 2020ko azaroan aurkeztu zen. Europako Batzordeak proposatutako Datuen Gobernantzari buruzko Legea ezinbestekoa izan zen Europako estrategian, datuek berrikuntzaren eta hazkundearen eragile gisa duten balioari etekina ateratzeko. Datuak trukatzeko orduan konfiantza sendotzeko, araudi hark haien erabilgarritasuna bermatu nahi izan zuen, eta haiek berrerabiltzea zailtzen duten oztopo teknikoak gainditu.

Lege hura 2022ko ekainaren 23an jarri zen indarrean, eta datuen Europako esparru komunak sortzeko oinarriak ezarri zituen zenbait sektore estrategikotan; esaterako, osasuna, ingurumena, energia, mugikortasuna, nekazaritza, finantzak eta administrazio publikoa.

Eragile publikoen eta pribatuen arteko elkarlana sustatuta, ekosistema digital irekiago baterantz egin du aurrera Europak, eta, hartan, informazio-trukeak aukera berriak bultzatuko ditu, baina datuen segurtasuna eta subirantzasuna arriskuan jarri gabe.

Azkenik, 2020ko abenduan, Europako Batzordeak eta Atzerri Ekintzako Zerbitzu Europarrak (AEZE) EBko Zibersegurtasun Estrategia berri bat aurkeztu zuten, EBko Zibersegurtasunari buruzko Erregelamenduan oinarrituta. Erregelamendu hura 2019ko ekainetik zegoen indarrean, eta ziurtapen komuneke sistema bat ezarri zuen EB osoan IKT produktu, zerbitzu eta prozesuetan zibersegurtasun-arau uniformeak garatzeko, merkatua zatikatu ez zedin. Oinarri hartatik abiatuta, estrategia berriaren helburua izan zen Europaren erresilientzia areagotzea zibermehatxuei zegokienez, eta herritar eta enpresa guztiek zerbitzu eta tresna digital seguru eta fidagarriak erabili ahal izango zituztela bermatzea. Estrategia berriak proposamen zehatzak biltzen ditu tresna arautzaileak, jardutekoak eta inbertsio-koak ezartzeko.

Funtsezko erregulazio berriez haraindi begirata, esan dezakegu Europar Batasuna eragile giltzarria izan dela helduaroko bilakaera teknologikoan, eta hurrengo belaunaldiko teknologiak ezartzea sustatu duela, 5Ga euskarri gisa hartuta. Horri esker, ekosistema digital aurreratu loratzen ikusi dugu, zeina gai baita pertsonak ez ezik objektuak, ideiak eta errealitateak ere lotzeko.

Egoera horretan, IoT teknologiek eta sare pribatuek promesa izateari utzi diote, eta protagonista bihurtu dira. Egunez egun, zabalduz doaz, industrien lan egiteko modua eta etxeak konektatzeko eraldatzen dituzten soluzio berritzaileak eskainiz. Horrekin erakusten dute etorkizuna dagoeneko iritsi dela eta konektibitate adimentsuaren erritmoari jarraitzen diola.

Euskaltel Taldea, 2020ko pandemiaren erronken aurrean

Pandemiako egunik zailenetan, eguneroko jarduera eten eta kaleak isilik geratu zirenean, Euskaltel funtsezkoa izan zen Euskadi, Asturias eta Galizia konektatuta edukitzeko. Oinarritzko euskarri bihurtu zen milaka familiarentzat, teknologiaren bitartez beren ohiturei eta loturei eutsi ahal izan baitzieten.

Hasiera-hasieratik, Euskaltelek neurriak hartu zituen komunitateari laguntzeko. Haurrentzako kanalak eta zinemakoak doan eskaini zituen, eskolak itxita zeuden bitartean haurrak entrete-nitzeko. Ikastetxera joaterik ez zuten ikasleentzat, 25 programa historiko baino gehiago sartu zituen Replayteka zerbitzuan, hezkuntza-edukiak eskura izan zitzaizten.

Konexio finkorik ez zuten edo wifirik gabeko to-kietan isolatuta zauden guztiei 30 GB-ko doako bonuak eman zizkien konektibitatea bermatzeko. Ekimen hari esker, senideekiko komunikazioa mantendu zen, telelanean jarraitu ahal izan zen, eta onlineko hezkuntza-edukiak kontsultatu ahal izan ziren.

Bien bitartean, 800 profesionaletik gorako talde batek lanean jarraitzen zuen ziurtatzeko sareak eutsiko ziola trafikoaren bat-bateko gorakadari. Etengabe monitorizatzen zuten, gaitasunak doitu-z eta handituz, zerbitzu egonkorra eta kalitatezkoa bermatzeko. Etengabe dimentsionatzen zen sarea, 24/7 monitorizatuta, erabilera han-

dieneko uneak identifikatzeko eta, behar izanez gero, zabalkuntzak egiteko.

Telelanean erronkarekin, Euskaltelek urruneko konexio seguruak bermatu zituen VPN bidez; hala, enpresek eta langileek eguneroko jarduerarekin jarraitu ahal izan zuten, etenik gabe. Urrunetik kudeatu zen laguntza teknikoa, eta zerbitzuaren jarraitutasuna ziurtatu zen bizkor egokitu behar izan zuen enpresa-ingurune batean. Aldi berean, neurri espezifikoak ezarri ziren industrian, eta ziurtatu zen konektibitatea iraunkorra izango zela segundo oro garrantzitsua zen eragiketa erabakigarrietan.

Segundo oro erabakigarria zen uneetan, Euskaltelek osasun-langileak babestu zituen. Haren lanari esker, osasun-arloko profesionalen ahotsa ez zen inoiz galdu, ospitale eta arretazentroetako konexioek irmoki eutsi zioten, baita presio handieneko uneetan ere, eta ospitaleratutako pertsonen egonaldia arinagoa izan zen.

Etxeetan zeuden familiei laguntzeko, Euskaltelek telebista-kanalen eskaintza zabaltu zuen, eta entretenimendua eta kultura txoko guztietara iristeko aukera eman zuen. Ahalegin haren erakusgarri, % 31 handitu zen egunean telebista ikusten ematen zen denbora, eta arnasbidea izan zen ziurgabetasunaren erdian.

Euskaltelek eginahalak egin zituen eguneroko bizitzak ahalik eta ongien jarraitu zezan salbuespenezko egoera batean, eta frogatu zuen ez zigula hutsik egiten, ezta krisialdietan ere. Ahalegin handi hari esker, Euskaltelek sari bat jaso zuen 2020an, eta sari hark kudeaketa etikoarekin eta jasagarritasunarekin zuen kon-

promisoa berretsi zuen: FTSE4Good IBEX burtsa-indize ospetsuan sartu zen, zeinak gizarte-eratzukizun korporatiboko jardunbideetan liderrak diren enpresak bereizten baitzituen. Mugarri hark, enpresa-lorpenak ez ezik, negozioa ulertzeko modu bat ere islatzen zuen, zeinak gizar-tean eragin positiboa baitzuen.

Pandemiaren ostean, Europak eta Euskadik aurrerantz jarraitu zuten egoera guztiz bestelakoan

COVID-19aren pandemiaren ostean digitalizazioa gero eta garrantzitsuagoa bihurtu zenez, Europar Batasunak Iparrorratz Digitala 2030 aur-

keztu zuen 2021ean, eta ibilbide-orri bat ezarri zuen hurrengo hamarkadan eskualdearen eraldaketa digitala lideratzeko, eta, horrela, Europa subiranoa, berritzailea eta erresilientea izango dela bermatzeko gero eta interkonektatuagoa dagoen mundu honetan.

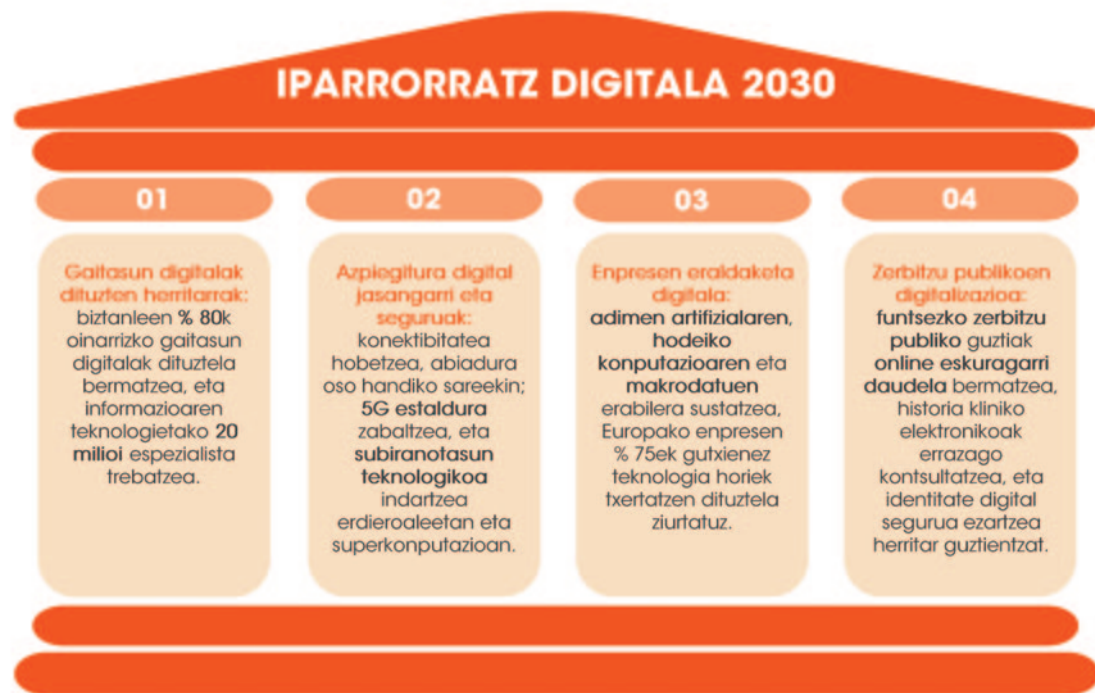
Europako Batzordearen gidaritzapean, estrategia hori lau zutabe nagusiren gainean eraiki zen, grafikoan irudikatuta.

Ikuspegi horrekin, Iparrorratz Digitala 2030 estrategiak Europako digitalizazioa bizkortu nahi du, modu inklusiboan eta jasangarrian eta Europako balioekin bat etorriz, eta ziurtatzen du pertsona eta enpresa guztiek etekina atera ahal izango diotela aro digitalaren ahalari, atzean geratu gabe.

Europako Batzordeak Europa etorkizun teknologikorantz bideratu ahala, Euskaltel Taldeak norabide-aldaketa erabakigarria egin zuen

2030EKO IPARRORRATZ DIGITALAREN 4 ZUTABE NAGUSIAK

2021ean, eta MásMóvil Taldearekin bat egin zuen. Hala, Espainiako 14 telekomunikazio-marraz osatutako ekosistema batean integratu zen.

Aro berri hark egiturazko aldaketak ekarri zituen, eta aukera berriei bide eman zien; horren harira, garapen-bidean zeuden sektoreetara zabaltzea sustatu zen (adibidez, energia), eta proiektu teknologiko estrategikoak bultzatu ziren, zeinek indartu egin baitzuten berrikuntza-eragile gisa zuen eginkizuna.

Urtebete pasatuta, Telekomunikazioei buruzko Lege Orokor berria argitaratu zen; Europako Kodea barne hartu zuen, eta esparru berri bat ezarri zuen konektibitatea eta erabiltzaileen babesa areagotzeko. Ardatz gisa ahalmen oso handiko sareetako inbertsioa eta 5G sarearen hedapena hartuta, araudiak batera inbertitzea eta azpiegiturak partekatzea sustatzen du, hedapen teknologikoa are eskuragarriagoa eta eraginkorragoa bihurtzeko. Horrez gain, zerbitzu digitalak birdefinitzen ditu, eta adimen artifizialaren eta interkonektibitate globalaren arora egokitzen da. Ikuspegi dinamikoagoa ere ematen dio merkatuen erregulazioari: erabiltzaileen eskubideak zabaltzen ditu, eta zerbitzu unibertsal horretan abiadura handiagoko Interneteko konexioak egotea bermatzen du; orobat, Internet bidez atzitzeko gutxieneko zerbitzu batzuk aipatzen ditu. Bestalde, jakinarazpen-betebehar berriak biltzen ditu datu-trafikoaren kudeaketa hobetzeko, eta operadoreen zerga-araubidea eguneratzen du. Lege horrekin, etorkizun digital inklusiboagoa, lehiakorragoa eta erresilienteagoa lortzearen alde egindako apustua sendotzen du Espainiak.

Euskadin, IKTen sektorea euskal ekonomia-aren benetako eragile gisa finkatu zen 2022an. BPGaren % 5 baino gehiago sustatu zuen, eta % 2,4ko hazkundea eragin zuen ekonomian eta enplegu osoan: eraldaketa sokoaren isla da, non teknologia Euskadiren bihotzean bertan ehuntzen baita.

Zeregin horretan, funtsezko eginkizuna izan zuen Elektronikako, Informatikako eta Telekomunikazioetako Klusterrak (GAIA). Lankidetzaren eta berrikuntzaren bitartez, GAIak bere kideen lehiakortasun globala hobetu zuen, eta ekonomia-sarea sendotu zuen; horren harira, % 7,5 handitu ziren 2022ko diru-sarrera orokorrak. Horrek garbi uzten du ideiak lotzen direnean hazkundea are handiagoa dela.

2022aren amaieran, Euskaltelek berrikuntzarekin hartutako konpromisoa "5G Euskadi" proiektuan hezurmamitu zen, teknologia hori enpresetan erabiltzen zen kasuetarako lehenengo benetako proiektu pilotua. Red.es-ek onartu zuen (Ekonomia eta Enpresa Ministerioaren erakunde bat), eta Eskualde Garapeneko Europako Funtzaren (EGEF) bitartez finantzatu zen. Euskaltelen gidaritzapean, eta 13 enpresaz osatutako partzuergo batekin batera, proiektuak eraldaketa digitalaren abangoardian kokatu zuen Euskadi. Horretarako, Bizkaiko,

Arabako eta Gipuzkoako hiru parke teknologikoetan hedatu zen 5G teknologia.

2023an, konektibitatea tokirik urrunenetara eramateko helburuarekin, biztanleen % 85era eramatu zuen Euskaltelek 5G teknologia eta, aldi berean, HEGAN kaleratu zuen, oraindik zuntzik ez duten landaguneetan Interneteko abiadura bider hamar egiten duen 5G zerbitzua. Gainera, etxeen % 97ra eramatu zuen zuntz optikoaren estaldura.

2022ko irailean, lurraldean dagoen hodeiko datu-biltegi handiena sortu zen, ADI Data Center Euskadi, lau sustatzaileraren elkarlanari esker: Eusko Jaurlaritza, Euskaltel, Teknei Taldea eta Dominion. Funtsezko proiektua izan zen lurraldearen eraldaketa digitalerako. Urtebete geroago, 2023an, ekitaldi sinboliko bat egin zen, eta ofizialki hasiera eman zion asmo handiko ekimen horri, zeinak eskualdeko azpiegitura digitala eta enpresa-azpiegitura indartu nahi baitzuen.

Digitalizazioak Euskadin izan zuen eragina are bistakoagoa izan zen merkataritzan: 2001ean, establezimenduen % 6,4k soilik egiten zituzten onlineko salmentak, eta 2023an, berriz, % 40,4k. Jauzi horrek erakusten du Euskadik garai berrietara egokitzen jakin duela, eta negozioak eta mundua elkarrengandik klik bakarrera kokatu dituela.

Lorpen horietako bakoitzak ikuspegi-, ahalegin- eta lankidetzazko istorio bat kontatzen du. Euskadik

aurrera egiten du, baina baita inspiratu ere. Haren benetako eragilea ez baita teknologia, hura posible egiten duten pertsonak baizik.

2024ko martxoan, MásMóvilen eta Orangeren arteko elkarketak MásOrange sortu zuen, telekomunikazioen arloko Espainiako beste enpresa erraldoi bat. Bezero-kopuru handieneko operadorea izan zen, eta goitik behera aldatu zuen sektorearen egoera. Agertoki berri horretan, Euskaltelek protagonista izaten jarraitu zuen taldearen barruan, bi sare bereiziz osatutako sare-azpiegitura batean babesean. Azpiegitura bikoitz horrek estaldura nazional ezin hobea bermatzen du, bai FTTH sarean, bai 4G eta 5G sareetan, eta are gehiago bizkortzen du mugikor-estaldura mugikorra eta zuntz-estaldura zabaltzean lortutako aurrerapen nabarmena. Euskaltelek oraindik ere ondo irudikatzen du zenbat eman diezaiokeen industria-ikuspegia eta epe luzeko konpromisoa dituen operadore batek haren zerbitzuak jasotzen dituen lurraldeari. Etengabe aldatzen ari den mundu honetan, aurrerapen horiek ziurtatzen dute pertsonetikiko eta lurraldearekiko loturak Euskaltelen xedearen muina izaten jarraituko duela.

3

Euskaltel Fundazioak azken 25 urteetan izandako eragina

Duela 25 urte, enpresa bat baino gehiago sortu zen: ikuspegi bat. Euskaltel ez zen etorri etxeak, enpresak eta pertsonak lotzeko soilik: Lurraldearekin eta hango kulturarekin, hizkuntzarekin eta jendearekin konektatzeko iritsi zen. Historia honetan, bidaiak bizitzak eraldatu ditu, talentua sustatu du, eta kideza-harrotasuna sendotu du. Berrikuntzan, gizarte-konpromisoan eta Euskadirekiko grina etenezinean oinarrituta ehundu da historia hau.

Euskaltel Fundazioaren hastapenak

1997 | Gure izateko arrazoia

Euskaltelen, euskal gizartearekiko konpromisoa inoiz ez zen izan etorkizuneko xedea, baizik eta abiapuntua.

Idea argi batekin sortu ginen: eraldaketa-eragile izatea. Bai, telekomunikazio-enpresa bat gara —eta hala izaten jarraitzen dugu—, baina baita herri-proiektu bat ere. Proiektu horrek bere DNA n darama identitate kolektiboa: euskara, kultura, bereizten gaituzten baliokak eta ezaugarriak. Lehen egunetik erabaki genuen aurretik joatea eta helburua bide-erakusle gisa jartzea, enpresa bat baino zerbaite gehiago eraikitzeko.

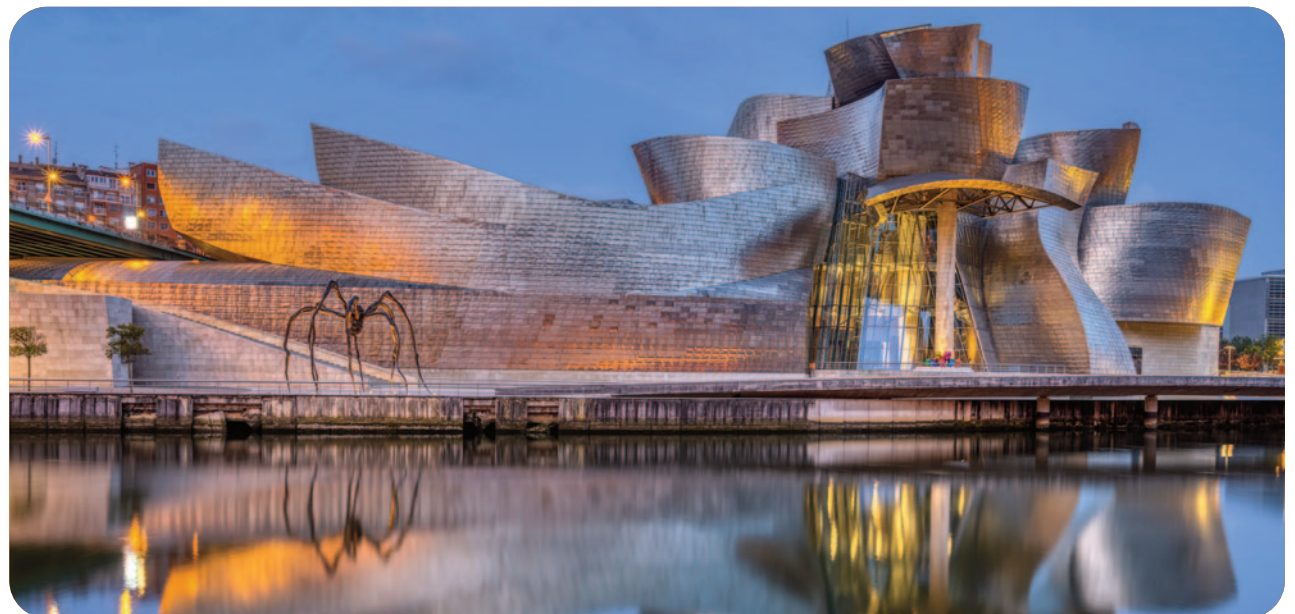
Espiritu hori sustatu zuten pertsonak konbikzio sendo bat zuten: eragin positiboa izatea Euskadin, bertakoentzat eta bertakoekin. Hori guztia Euskaltel Fundazioa sortu baino lehen egin genuen, eta, orduz geroztik, gure gizarte-eta kultura-konpromisoa bideratu dugu.

Gure ondarea: bertakoekiko konpromisoa eta grina

Gizartearen partaide gara, eta, beraz, gure gizarte-konpromisoa ez da ustekabeko ezaugarri bat, baizik eta gure identitatea. Horixe gara.

Hain zuzen ere, gure lehenengo gizarte-apustua ez zen txikia izan: Euskaltel Guggenheim Museoaren Patronatuko kide egin zen 1997an; hain justu, inauguratu zenean. Ezin zen bestela izan: berpizkundearen sinbolo horren partaide bihurtu ginen, eta mugarri hark betiko aldatu zituen Bilboren fisionomia eta nola ikusten zuen munduak Euskadi. Beharbada bistakoa da orain, baina orduan ere ohartu ginen kultura-proiektu hura, ororen gainetik, asmo-adierazpen bat zela: garbi utzi zuen Euskadi gai zela birsor-

tzeko eta etorkizunerantz proiektatzeko, bere funtsari uko egin gabe. Ikuspegi bera genuen, eta modu berean ulertzen genuen eraldaketa. Hala, gogo handiz ekin genion proiektu hura babesteko bideari, artearen eta arkitekturaren esparrua gainditzeko baitzuen eta Euskadi berriaren eragileetako bat izango baitzen. Ez zen babesletza hutsa izan; modernotasunaren, artearen eta etorkizunaren aldeko apustu irmoa izan zen, baita oso gurea den zerbaiten aldeko apustua ere: nor garen ahaztu gabe, aurrera egiteko modu berezi baten aldeko apustua.

Halaber, hasieratik egon ginen bizitza kulturean, beste adierazpen asko babestuz, nola ekitaldi ezagunak —adibidez, Donostiako Musika Hamabostaldia eta, Operaren Lagunen Bilboko Elkartearen (OLBE) bitartez, Bilboko opera-denboraldia— hala Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako herrietako jaiak, irmoki euskararen eta tradizioen alde egiteko.

1997a urte zirrargarria izan zen, gauza askorenengatik, eta haietako batean protagonista izan ginen: Euskaltel-Euskadi txirrindulari-taldeak debuta egin zuen Espainian Itzulian, eta laster sugar geldiezina bihurtuko zen txinparta piztu zen. Atzera begiratuta, balentria hark kirolaren esparrua gainditu zuen: txirrindulari-talde bat Europako tontor garaienei aurre egiteko prest, zale eredugarrien energiak bultzatuta. Ez da beti gertatzen, baina, kasu hartan, hala izan zen: talde baten eta adin eta maila guztietako milaka eta milaka pertsonaren ametsaren eta grinaren arteko sinbiosi perfektua, denak elkar hartuta, identitate partekatuen adierazgarri argiena.

Kirolaren aldeko gure apustua gure balioen eskutik zihoan. Sinetsita geunden (eta gaur egun ere hala gaude) kirola oso garrantzitsua dela garapen indibidual eta kolektiborako tresna gisa; horregatik, beti egin dugu inklusioaren alde, eta desgaitasun fisikoak eta sentsorialak dituzten gazteek kirola egitea bultzatu dugu, haiek ere adorez eta ausardiaz defenditu baitzuten elastikoa. Eliteko kirolera ere iritsi zen batesa: garai hartan Lehen Mailan zeuden hiru euskal futbol-taldeak —Alaves, Athletic eta Real—, Baskoniaren saskibaloia zirrargarria,

edo TAU Cerámicaarena —ACBko euskal ordezkari bakarra— eta, nola ez, euskal pilota. Hasieratik, maitasun bereziz zaindu genuen kirol ez-profesionala, eta herri mailako hainbat txapelketa eta proba babestu genituen, diziplina askotan: txirrindularitza, atletismoa, traineruak, euskal pilota, futbola, xakea, etab.

2000-2001 | Fundazioaren sorrera: sustraiak eta hegoak

Energia hura guztia bideratu egin behar zen, eta, 2000n, Euskaltel Fundazioa sortu zen, beti izan ginenaren adierazpen naturala: gizarte-arima zuen proiektu teknologiko bat, Euskadiko jendearekin eta Euskadiren etorkizunarekin konprometitutako enpresa bat.

2000-2001 mugarriz betetako garaia izan zen, eraldaketa- eta finkatzen-garaia. Pertsona gehiagorengana eraman genuen teknologia, eta lotura ikusezinak ehundu genituen; hala, gizarte osoa etorkizun komun baten inguruan elkartu genuen. Etorkizun konektatua, berri-tzailea eta identitate-sen handikoa. Euskadi aurrera zihoan, eta Euskaltel eta Euskaltel Fundazioa harekin batera zihoazen.

Esku hartzeko beste eremu batzuk alde batera utzi gabe, Fundazioak asmo handiko helburu benetan gizatiar baten inguruan finkatu zituen bere lehentasunak: informazioaren gizartea ahalik eta pertsona gehienengana hurbiltzea, enpresak eta erakundeak barne.

Ikuspegi hori ulertzeko, ekar dezagun gogora garai hura. Euskadi bilakaera teknologikoko une giltzarrian zegoen, eta telekomunika-

zioen sektorearen liberalizazioak aukera berriak sortu zituen. Euskaltel enpresa gaztea zen artean, eta pauso irmoz zihoan aurrera azpiegiturak zabaltzen, Internet, telefonia eta telebista etxe eta enpresetara irits zitezen. Une bereziki egokia izan zen: azpiegiturekin batera, herrialde-ikuspegia zabaldu zen, eta, administrazio publikoekin elkarlanean, gizarte-eraldaketa, kulturaren sustapena eta definitzen gaituzten balioak bultzatu ziren.

Garai hartan, teknologia aurrekaririk gabe hasi zen garatzen; horren haritik, geure egin genuen aurrerapenari laguntzeko erantzukizuna, gizarte osoaren ahalmenak beste maila batzuetara eramateko. Lan izugarria. Abentura liluragarria.

Harrobiko lana

Aldaketa-garaia zen. Europak sekulako erronkari egin behar zion aurre (hots, informazioaren gizartea ezartzea), eta esan dezakegu dena birdefinitzen ari zen «sortze»-une baten protagonista izan ginela: modernizazio teknologikoa baino gehiago, eraldaketa sakona zen, eta haren arabera eratzen ziren ekonomia, politika, gizarte eta kultura berriak.

“Bizkor iritsi nahi baduzu, egin korrika; urrun iritsi nahi baduzu, bilatu bidaide on bat”

Guk argi geneukan. Liberalizazioaren goraldi betean, lurralde osora helarazi behar ziren sarea eta haren aukerak, eta, horretarako, elkar-lan estuan jardun behar zen toki-administrazioekin. Elkarriketari ekiteko, informazio-jardunaldiak antolatu genituen udal-letan, Euskadiko Udalen Elkartarekin (EUDEL) batera, operadore alternatiboa etortzeak (gure kasuan, Euskaltel) zer aukera eta arau-aldaketa zekartzan azaltzeko. Ezin konta ahala topaketa egin genituen egoera berria ezagutarazteko, al-daketa haren haritik biztanleentzat garatuko ziren zerbitzu eta produktuen bitartez etorkizuna zein izango zen konturatzeko. Zabalkunde-prozesu hartan, toki-erakundeekiko konfiantzazko harremanaren oinarriak ezarri ziren, horrexek jartzen baititu trantsizio digital ordenatuaren benetako zimenduak.

2001a urte erabakigarria izan zen: euskal gizartean izan genuen eragina finkatzen eta hedatzen hasi zen, eta ekimen berriak etorri ziren ezagutza, aukerak eta aurrerabidea Euskadiko txoko guztietara eramateko, beti erakunde publikoekin bat eginez.

Horren erakusgarri dugu ikuspegi partekatuak hedatzeko gauzatutako elkarlana. Erronka digitalari aurre egiteko, Eusko Jaurlaritzak sustapen-programa bat abiarazi zuen, Euskadi Informazio Gizartean Planaren (2002-2005) bitartez. Oinarrizko estrategia izan zen gizartea konektatuagoa egon zedin, berritzaileagoa izan zedin, eta XXI. mendeko erronketarako prestuago egon zedin. Nahikoa da planaren azken helburua irakurtzea Fundazioaren asmoa zein zen jakiteko:

“Euskal gizartea aro digital berrira egokitzea, eta, horretarako, aldaketa kulturala sustatzea eta teknologia berriak pertsona guztien zerbitzura jar-tzea, bizi-kalitate eta gizarte-oreka handiagoa lortzeko eta gure ekonomian balioa eta aberastasuna sortzeko”

Eta lanari ekin genion.

Planak hiru helburu espezifiko zituen, etorkizuneko benetako kartografia bat, grafikoan bisualki irudikatuta.

Plan hau zehazten zuten 10 jarduera-ildoetatik, guztiak grafikoan jasotakoak, hirutan aurkitzen dugu gure habitat naturala.

- Alde batetik, «**Trebakuntza elektronikoa**», herriarrak informazioaren eta komunikazioaren teknologietan (IKT) trebatzera bideratua.
- Bestetik, «**Enpresa Digitala**», arreta enpresa txiki eta ertainen digitalizazioan jarrita, ingurune gero eta konektatuago batean haien lehiakortasuna eta eraginkortasuna handituko duten tresna teknologikoak integratzen laguntzeko.
- Eta, azkenik, «**Internet guztientzat**», teknologia horien erabilerraztasuna eta erabilera orokorra ziurtatzeko, alde batera utzita biztanleen adina edo beste edozein ezaugarri.

Lehentasunezko hiru ildo horiek bidaia zoragarri baterako kartografia izan ziren: euskal gizartearen eraldaketa digitala.

EUSKADI PLANAREN HELBURU ESPEZIFIKOAK

10 JARDUERA-ILDO

Gizarte kohesionatua: kultura gara

Gure xedea eta gure identitatea elkarren eskutik doaz: aurrerabidea neurtzeko, kontuan izan behar da zer aurrerapen teknologiko egin ditugun, baina baita gure ezaugarriak nola garatu ditugun ere; ea gai izan garen gure sustraiei bizirik eusteko, etorkizunari begiratzen diogun bitartean. Hasieratik, ezagutzaren, berrikuntzaren eta kulturaren itsasargia izan gara, nondik datorren ahaztu gabe hazten ari den Euskadiren isla.

Euskadiren identitatearen isla gisa sortu ginen, kulturaren eta hizkuntzan irmoki sustraituta. Euskararen erabilera bultzatzen dugu, geure DNAREN parte delako, gure ahotsa, gure identitatea, komunitate gisa lotzen gaituen lotura, eta etorkizunera garamatzan bultzada. Sortu zenetik bertatik jabetu ginen Euskadi eraikitzeko euskara sendotu behar zela, eta gure zereginaren funtsezko euskarria izan da hori. Gure historian, ekimen askotan islatu da hizkuntzarekiko eta kulturarekiko konpromiso hori; besteak beste, ikastolen jaietan lagundu dugu, eta euskarazko termino teknologikoen hiztegi propioa sortu dugu, ordura arte ez baitzegoen.

Etorkizuneko hizkuntza gisa ikusten dugu euskara, eta hori hala izateko tresnak sortzen ditugu.

Orobat, 2001ean, Euskaltelek kulturarekin hartutako konpromisoa finkatu zen, eta Kursaal Biltzar Jauregiaren patronatuko kide egin zen; hala, artea eta musika zabaltzearen aldeko apustua sendotu zen. Bestalde, are gehiago babestu genituen euskararekin erlazionatutako kulturagerraldiak, ekitaldi ospetsuekin (adibidez, Durangoko Liburu eta Disko Azoka, ezinbesteko topalekua euskarazko kultura-ekoizpenerako).

Mugitzen gaituen grina: Marea Laranjaren sorrera

Eraldaketa haien erdian, ezin deskribatuzko emozio batek zeharkatu zuen Euskadi: Marea Laranja. Lehenengo pedalkaden ondoren, urte hartan, Euskaltel-Euskadi txirrindulari-taldeak debuta egin zuen Frantziako Tourrean, eta garaipen historikoa lortu zuen Luz Ardidengo etapan, Piriñoetan, Roberto Laisekaren eskutik. Iban Mayok are gehiago handitu zuen balentria hura, Midi Libren, Alpeetako Klasikoan eta Dauphiné Libéréko etapa nagusian irabazi ostean, eta munduko 22 onenen artean kokatu zuen taldea.

Une haiek kirol-garaipen bat baino gehiago dira: historia eta memoria kolektiboa dira.

Errepideetan sortu zen Marea Laranja, txirrindularien izerdiarekin eta zaleen adore etengabearekin, zeinak Frantziako Tourreko txoko guztietara iristen baitziren, distantziari erreparatu gabe. Laranjaz jantzitako milaka pertsona errepidera atera ziren, eta Euskadiren sinbolo bihurtu zuten Euskaltel-Euskadi.

Lorpenak garaipenez neurtzen dira, baina, Marea Laranjarekin, egunero igotzen ginen milaka pertsona podium batera, harro eta eskertuta, txirrindulari haien historia geurea ere bazelako. Txirrindularitza gure nortasun-ezaugarri bihurtu zen.

Nerea Lupardo **Fundazioko zuzendaria** **(2013 - 2019)** **Marea Laranjaren jaiotzaren** **lekuko**

Nerea Lupardoren zuzendaritzapean, Euskaltel Fundazioak garai enblematiko eta eraldatzailerenetako bat igaro zuen: "Marea Laranja"ren sorrera. Marea Laranjak Euskaltel-Euskadiren inguruan elkartu zuen komunitatea, baina grinaren eta balio partekatuen sinbolo ere bihurtu zen. Bat-bateko babes- eta kide-tza-fenomeno batek batasun- eta harrotasun-espirtua islatu zuen, oraindik ere hor dirauena.

Garai hartan, biziki bultzatu ziren berdintasuna eta ekitatea, emakumeen kirola babestuz, kristalezko sabaiak apurtzera bideratutako ekimenak sustatuz, eta neska gazteenengan STEAM bokazioak bultzatuz. Aldi hartan, lurraldeko gizarte-kezkei jaramon egin eta erantzun zitzaien, eta une oro Fundazioak komunitatearekin zuen konpromisoa defendatu zen. Konpromiso horrek luzaroan dirau, eta Fundazioaren eta enpresaren DNaren parte da.

Haren ondareak bizirik jarraitzen du abiarazten dugun ekimen orotan, eta gizarte justuagoa eta berdinzaleagoa sustatzen erreferentzia bihurtzen laguntzeko egiten dugun ekarpenean. Hala, Euskaltel Fundazioak berrikuntza, garapen teknologikoa eta gizarte-aurrerabidea sustatzen jarraituko du Euskadin.

Festa bat baino askoz ere gehiago: mugimendu bat

2000ko uztaillean, Bilboko Nazioarteko Erakustazokako pabiloietan, ezohiko zerbait gertatu zen. Informatikaren 1.600 zale baino gehiago iritsi ziren ordenagailuak besapean hartuta, eta, lau egunez, teknologiaz, sormen digitalaz eta sareko bideojokoez gozatu zuten Euskal 8 jaian. Euskaltel Fundazioak zortzigarren Encounterra antolatzen lagundu zuen, EuskalAmiga elkar-tearekin batera.

7.000 metro koadro hartu zituen ekitaldiak, eta berrikuntzaz eta talentuz beteta egon zen. Era guztietako jendea bildu zen han; besteak beste, informatikan lehen urratsak egiten ari ziren gazte kuxkuxeroak, eskarmentu handiko programatzaileak, eta beren sorkuntzak demoetan eta hiru dimentsioko animazioetan erakusten zituzten artista digitalak. Sareko bideojokoen lehiaketak egin ziren, eta ehunka pertsonak adi-adi jarraitu zieten; baina, batez ere, komunitate bat sortu zen, teknologia kartsuki bizi eta partekatzen zen gune bat.

Informatikaren festa handi bat? Jakina, baina "Euskal 8", batik bat, mugimendu baten sorrera izan zen. Zerbait handia sortu genuen, Estatuan ez baitzegoen halakorik garai hartan; ez zegoen sorkuntza digitala eta sareko jokoaren kultura hain ongi orekatzen zituen espaziorik; guk sortu genuen, irabazi-asmorik gabe eta helburu bakarrarekin: ezagutza, sormena eta pertsonen arteko harremana sustatzea.

Gainerako eragileekin partekatzen genituen ikuspegiarekin bat etorritik, Fundazioak ekimen haren alde egin zuen, eta urteen poderioz Estatuko partyrik garrantzitsuena eta ospetsuena bihurtuko zen proiektu bat sendotu zuen. Atzera begiratzen dugunean eta garai haiek gogora ekartzen ditugunean jabetzen gara zeinen garrantzitsuak izan ziren: zaleen topaketa hura ezinbesteko erreferentzia bihurtu zen komuni-

tate digitalarentzat, talentua eta teknologia go-raipatzeko eta denborarekin historia egiteko tokia.

Konpromiso baten aztarna

Sorrerako ilusioz eta energiaz betetako lehenengo urte haien ondoren, abiarazitako ekimenetako batzuk Euskaltel Fundazioaren funtsezko euskarri gisa sendotu dira, eta euskal gizartearen aldaketetara egokitu dira. Era berean, ekimen berriak sortu dira, eta konpromisoz eta sormenez erantzun zaie 25 urteotako erronkei. Fundazioaren funtsa beti izan da bera: pertsonengandik hurbil egotea, komunitateari balio erantsia ematea, eta Euskadiri sozialki eta kulturalki garatzen laguntzea.

Nolakoa izan da eragin hori? Zein arlotan gauzatu da konpromiso hori urteetan zehar? Hori hobeto ulertzeko, Euskaltel Fundazioaren aztarna duten funtsezko arloen mapa bat egin genuen, eta zeregin horrek denboran izan duen bilakaera eta sendotzea erakutsi genuen.

Egitura horren bitartez, batetik, trebakuntzak eta enpleguak zer eragin izan duten hauteman dezakegu, zeinek Euskadiko gizarte- eta ekonomia-ehuna indartu baitute, eta, bestetik, berrikuntza eta ekintzailtza zer neurritan sustatu diren, tokiko talenturako aukeren eragile gisa. Gizarte digital inklusiboaren alde egitean, gehien behar zutenengana iritsi da teknologia, eta, STEM mundua sustatuta, belaunaldi berriek adore hartu dute, bereziki neskek eta emakume gazteek. Party teknologikoen fenomenoak forma eman dio komunitate digital sutsu bati, eta Marea Laranja, kirola gainditu, eta grina, ahalegin eta harrotasun kolektiboaren sinbolo bihurtu da. Gainera, kirolak berdintasuna eta kultura bultzatu ditu —euskara ezaugarritzat hartuta—, eta gure sus-traietara are gehiago errotzen lagundu du.

Arlo horietako bakoitza ekimen zehatzetan hezurmamitzen da. Ekimen horiek hazi eta aldatu egin dira, eta aldaketa positiboak ekarri dituzte, baina, horretaz gain, historia bat kontatzen dute: gure historia. Izan ere, programa, ekimen eta mugarri bakoitzaren atzean, pertsonak daude, betetako ametsak, eta egunez egun eraikiz doan ondare bat.

Trebakuntza eta enplegua

"Ikasteak aldatzen du, ez soilik zer egiten duzun, baizik eta zer zaren."

Ez dago bere buruarengan sinesten duen pertsona batena baino bulkada ahaltsuagorik. Horixe da trebakuntza: giltza bat, aukera bat, konfiantza-keinu bat, zeina atzean gertzearen edo zerbait berrirantz lehenengo urratsa egitearen arteko aldea izan baitaiteke.

Urteotan, milaka pertsonari lagundu diegu beren ikaskuntza-prozesuetan. Batzuek gero eta digitalagoa zen mundu batera egokitu nahi zuten; beste batzuek, beren burua berasmatu, lan-aukera bat aurkitu, beren trebetasunak hobetu, edo, besterik gabe, dagoeneko haien bizitzaren parte den teknologia hobeto ulertu. Ikastaro bakoitzarekin, tailer bakoitzarekin, laguntza-saio bakoitzarekin, duintasunean, autoestimuan eta etorkizunean inbertitu da.

Izan ere, trebatzea ez da soilik ezagutza transferitzea. Norbaiti begietara begiratu, eta hau esatea da: zugan sinesten dut, zure gaitasunean, zure aukeretan. Kapitulu honek konpromiso hori jasotzen du. Pluralean idatzi baina lehen pertsonan bizi den bat.

Enplegurako eta eraldaketarako prestakuntza

Eraldaketa digitala eta teknologikoa bizkortzeko asmo argiarekin sortu zen Fundazioa; hori dela eta, gure ondarearen ezaugarrietako bat da profesionalak arlo teknologikoan trebatzea eta gaitzea.

Ereiteko aldiak, prestakuntza profesionala erdigunean jarrita

Trebakuntzara eta enplegura bideratu genuen gure lehen programa, eta hainbat hezkuntza-proiektu eskaini genituen. Ermuko udalean instalazioetako langileekin egin genuen lehenengo trebakuntzatik ikusi genuen sekulako ahalmena genuela. Horrela sortu zen

ATIRA proiektua (Euskaltelen Sarbide Sareetako Teknikari Instalatzaileen Akreditazioa). Ekimen hark bermatu zuen une garrantzitsu batean telekomunikazioetako lanbide-prestakuntza zuten pertsonak egotea, baina kalitatezko enplegua lortzeko bidea izan zen zabaltze-prozesu batean zegoen sektore batean aukera bat bilatzen zuten pertsonentzat. Proiektua bultzagarri itzela izan zen bai dagoeneko Euskaltekin lan egiten zutenentzat, bai esperientzia praktikorik ez zuten baina sektorean sartzeko motibazioa zuten pertsonentzat.

Leioako Udala (Bizkaia) ekimen hartako funtsezko aliatua izan zen, eta leku bat utzi zigun Euskaltelen trebakuntza-gelako jardueretako asko egiteko. Han, ikastaroak eskaini genizkien, bai landunei, bai beren etorkizun profesionala birbideratu nahi zuten langabeei.

ATIRA proiektuaren emaitzak garbi erakusten du zer eragin izan zuen benetan Euskaltel Fundazioak: trebakuntzan parte hartu zuten 10 pertsonatik ia 6,4k lortu zuten akreditazioa, baita enplegua ere telekomunikazio-sareak instalatzen. Badakigu trebakuntzak ateak zabaltzen dituela, eta ATIRAK, gainera, etorkizun profesionala eraikitzen lagundu zien ehunka pertsonari.

Denborarekin, trebakuntza tekniko hura CPET proiektuarekin osatu zen (Telekomunikazioetako Espezializazio Teknikoko Programa), zeinak sektorearen kualifikazio profesionala handitu baitzuen azpiegitura berriak kudeatzeko abangoardiako ezagutzak bermatzeko.

Iraultza teknologikoak, halaber, ikasteko modu berriak ekarri zituen berekin, eta, eskari horri erantzuteko, e-LEARNING proiektua bultzatu genuen. Ekimen aitzindaria izan zen teletrebakuntza garatzeko, eta, distantziak desagerraraziz, prestakuntza profesionala Euskadiko txoko guztietara zabaltzeko aukera eman zigun.

Alderdi teknikoa gorabehera, hezkuntza-planak oinarri-oinarritik sendotzearen alde ere egin genuen, eta, helburu harekin, OINARRI.tel proiektua sortu zen, lanbide-heziketa arautuko ikastetxeekin eta erakunde eskudunekin elkar-

lanean, prestakuntza-curriculumak telekomunikazioen eta ikus-entzunezkoen sektoreko behar berrietara egokitzeko. Hala, lan-merkatuaren eskariekin bat zetorren trebakuntza bermatu genien belaunaldi berriei.

2009an, HETELen eskutik (Lankide Heziketako Ikastetxeen Euskal Elkarte), SHARE proiektuan lagundu genuen. Lankidetza-programa hartan, Telekomunikazio eta Informatika Sistemetak 60 ikasle inguruk taldean lan egiten zuten, sektoreko profesionalek lagunduta, hainbat ikastetxetan aplikazioen zerbitzariak instalatzeko, egoitza bat baino gehiago dituen enpresa baten ingurunea simulatuz. Zakuan zer den ikusteko, ahurtara bat aski.

2011. urtea erreferentzia gisa hartuz gero, aurrez aurreko 40 ikastaro baino gehiago egin genituen, eta, haietan, sektoreko 896 profesional, teknikari, instalatzaile eta komertzial trebatu ziren.

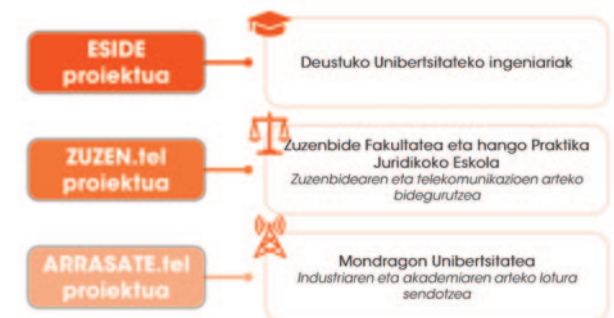
Gainera, onlineko trebakuntza-plataforma bat garatu zen, zeinak ezagutza eguneratuak etengabe eskura izateko aukera eman baitzuen, bilakaera profesionala ahalbidetzeko.

Konpromiso horretan, urrats logiko bat izan zen goi-mailako prestakuntzan sartzea, eta, horretarako, erreferentziazko erakunde akademikoekin lan egin genuen (grafikoan laburbilduta).

Gizarte osoak, oro har, egokitu behar zuen saireen hedapenera, baita administrazio publikoek ere. Gure erantzuna EUDAL.tel proiektua izan zen, EAEko toki-administrazioako langileei zuzendutako trebakuntza-mintegien ziklo bat; urrats erabakigarria izan zen hura trantsizio hartan erakundeak laguntzeko gai izango zirela ziurtatzeko.

Horretaz gain, Euskaltel Fundazioa aitzindaria izan zen zerbitzu eta eduki digital berriak sustatzen. INSTALE proiektuaren bitartez, eduki telematikoko interaktiboak ezartzea bultzatu zen, eta informazioaren eta komunikazioaren teknologia berriak erabiltzeko aukera eman zitzaion herri-tarrei.

ERAKUNDE AKADEMIKOAK

Gure eragina finkatzea eta zabaltzea

Hamarkadak aurrera egin ahala, teknologiaren gaitasun eraldatzailea funtsezko aldagaietako bat bihurtu zen arlo guztietan, eta, bereziki, enplegu eta trebakuntzarako prestakuntzan. Urteetan garatutako ekimenen eraginez, Euskaltel Fundazioa ezinbesteko tresna bihurtu zen aukerak, prestakuntza eta trebakuntza garatzeko.

Eraldaketak oso bizkorak izan direnez, etengabe egokitu eta aldatu behar izan dugu gure jardura. Sektorea finkatzeko garaian, are gehiago inbertitu genuen trebakuntzan eta prestakuntzan, eta Euskadi Informazio Gizartean Planarekin (EIGP) bat egin genuen, zeina Orkestra - Lehiakortasunerako Euskal Institutuarekin, Euskal Herriko Unibertsitatearekin, Mondragon Unibertsitatearekin eta Deustuko Unibertsitatearekin batera sustatu baitzen, ezagutza sortzeko eta sektorearen lehiakortasuna indartzeko, ikerketaren eta trebakuntza espezializatuaren bitartez.

2010ean, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren PREMIA proiektuan sartu ginen, IKTak Euskal Autonomia Erkidegoko ikastetxe guztietara eramateko, ESKOLA 2.0 programaren esparruan. Paradigma-aldaketa zekarren horrek irakaskuntzan: arbel digitalak eta gailu konektatuak eguneroko tresna bihurtu ziren irakasle eta ikasleentzat.

Urte berean, ikasgeletatik harago eraman zuen bere konpromisoa; hala, tokiko garapen-agentziekin elkarlanean jardun zuen, eta hainbat ekitalditan parte hartu zuen, hala nola Tolosaldeko IKTen Astean, trebakuntza-saioen eta hitzaldien

bitartez, teknologia sektoreko profesionalengana eta oro har herritarrengana hurbiltzeko.

Urte haietan, lan handia egin zen trebakuntza-eta hezkuntza-sistemari laguntzeko, eta, ondorioz, unibertsitatearekiko loturak sendotu genituen, Euskal Herriko Unibertsitatearekin eta Deustuko Unibertsitatearekin elkarlanean jarduteko programen bitartez, gazteak praktiketan hartzeko eta hasten ari zen talentua enpresarealitatearekin lotzeko. Etengabe gaudenez trebakuntza-ekosistema horrekin harremanetan, ekimen aitzindarienetan parte hartu dugu. Adibidez, 2013an, TALENTIA programarekin bat egin genuen; bizkaia:talentek eta hiru euskal unibertsitateek abiarazi zuten ekimen hura, gaitasun handiko unibertsitate-ikasle gazteak kalitate handikoak diren eta Euskadiko errealitate zientifiko, teknologiko eta enpresarialarekin lotuta dauden lan-aukeretara bideratzeko.

Aldaketaren lider izateko prest dagoen belaunaldi bat

Jardueren eta baliabideen arteko sinergiari esker, merkatuaren helduaroan sartu ginen; halaber, denboraldi hartan, Euskaltel Fundazioak hezkuntzarekiko eta eraldaketa digitalarekiko bere konpromisoa berretsi zuen, eta aldaketa-eragile gisa finkatu zen euskal gizartean, etorkizunera begira, batez ere belaunaldi gazteak sustatzuz.

2020an, azelerazio digitala aurrekaririk gabe garatzera iritsi zen, eta dena eman genuen bozkario teknologikoak inspiratzeko eta berrikuntzarako sarbidea demokratizatzeko funtsezkoak ziren ekimenetan. Urte hartako mugarrietako

bat Uni Encounter izan zen, unibertsitateko gazteei teknologia berrietako azken joerak hurbiltzeko diseinatutako jardunaldi batzuk. Topaketa haietan, ikasleek eta adituek aurrerapen berriei buruzko ideiak trukatu zituzten, eta elkarrekin aztertu zituzten digitalizazioak hainbat sektoretan eskaintzen dituen aukerak.

Urte berean, ahalegin handia egin genuen bi-deojokoaren industrian garatzen ari zen talentua berresteko, besteak beste F2P Campusa ekimenaren bitartez. Arabako Foru Aldundiak sustatu zuen, BIC Arabak antolatu, eta eklosio-bidean zegoen sektore bat garatzen eta sortzen lagundu zion talentu gazteari. Mentoretzen, trebakuntza espezializatuaren eta industriako profesionallekiko harreman zuzenaren bitartez, parte-hartzaileek beren grina karrera profesional bihurtzeko abiapuntu bat aurkitu zuten gune hartan. Modu hartan, euskal sortzaileen komunitatea indartu genuen, zeina etengabe hazten ari baita, eta berritzeko prestatuta dauden belaunaldi berriak sartu genituen ekosisteman.

25 urteotan, Euskaltel Fundazioa etorkizunera irekitako ate bat izan da, eta aro digital betean trebakuntza benetako aukera bihurtu du euskal gazteentzat. Eragin bikoitza izan dugu: alde batetik, gaur egun gure inguruneke lehiakortasuna sustatzen duten pertsonak trebatu eta gaitu ditugu.

Bestetik, kalitatezko enplegua sortu dugu, eta ehunka gazteri lan-merkatu sartzan lagundu diegu askotariko arloetan; besteak beste, telekomunikazioetako ingeniartzan, informatikan eta beste diziplina tekniko eta kudeaketako batzuetan.

Trebakuntzarekiko konpromiso horrek nabarmen murriztu du gazteen langabezia Euskadin, eta karrera profesionala etorkizun handiko ingurune dinamiko batean eraikitzeke aukera eskaini die belaunaldi berriei. Bertutezko zirkulu bat da; izan ere, adibidez, lan-indar espezializatu horri esker hedatu ahal izan dira telekomunikazio-sareak herrialde osoan —bai hiriguneetan, bai landaguneetan—, eta, azpiegitura kritikoak (besteak beste, zuntz optikoa eta datu-zentroak) eguneratuta eta operatibo egon direnez, zerbitzu fidagarriak eta kalitate handikoak eskaini ahal izan dira.

Ekarpen horien baturak osatzen du Euskaltelen benetako eragina. Gure emaitzak ez ditugu neurtzen jarritako zuntz-kilometrotan edo azpiegitura teknologikotan, baizik eta bizitzatan. Lan-aukera bat aurkitu duen gazte bakoitza, espezializatu ahal izan den profesional bakoitza, digitalizazioari esker hazi den enpresa bakoitza teknologia baino urrunago doan ondare horren parte da.

Eraldaketa, tantaz tanta

Jarduera hori guztia inflexio-puntu bat izan zen lurraldearekiko gure konpromisoan, eta, gainera, eraldaketara bideratutako benetako ekosistema bat sortzen lagundu zuen. Lankidetzaren bitartez eman dugu beti balioa, eta, bokazio horren haritik, harreman erraza eta estrategikoa izan dugu hezkuntza-erakundekin eta trebakuntza-zentroekin; haien laguntzaz, IKTen industriaren beharrekin bat datozen ikasketak-planak garatu genituen. Hezkuntza lan-munduekin eta tokiko edo lurralde-eremu

zabalagoko eragile publiko eta pribatuekin uztartu genuen, etorkizun-aukera berriak posible egiteko, bai gazteentzat, bai funtsezkoa den sektore batentzat. Ekosistema hartan nola teknikari espezializatu hala ikasle gisa trebatu ziren milaka pertsonetako bakoitzak Euskadi konektatuagoa eta lehiakorragoa izaten eta aro digitala lideratzeko prestatuago egoten lagundu zuen.

Eraldaketa hura herriarregina hurbiltzeko, “Giza komunikazioaren etorkizuna” proiektua sortu zen. Ekimen berritzaile hark kalera eraman

Mikel Astorkiza Fundazioko zuzendaria (2008 - 2013)

“Euskaltel Fundazioan eman nuen garaian, aukera izan nuen Euskadiko talentuaren trebakuntzan, enpleguan eta garapenean alde esanguratsua sortu zuten ekimenak lideratzeko. Eskola, Ektbus izeneko ikasgela mugikorra, etab. funtsezkoak izan ziren eten digitala txikitzeke eta trebakuntza eta ezagutza landaguneetara eramateko.

Eskola erreferentziazko proiektu bihurtu zen: profesionalak trebetasun berriak eskuratu zitzaizketen, baita ziurtapenak lortu ere, lanpostu berrietara heltzeko. Euskaltelen, profil teknikoaren eskari handia zegoen, eta Fundazioaren ekimen hark behar horri erantzun zion; horren haritik, trebakuntza espezializatua eta ziurtagiriak eman zituen, eta Euskadiko jende askori ateak ireki zizkion.

Ektbus funtsezko beste proiektu bat izan zen. Euskadiko txokorik urrunenetara iritsi ahal izan ginen,

eta gehien behar zuten komunitateetara eraman genituen teknologia eta trebakuntza. Atsegingarria izan zen ikustea nola baliatzen zen jendea aukera haiez beren trebetasunak hobetzeko, enplegu hobeak lortzeko eta adinekoak eraldaketa horretatik kanpo geldituko ez zirela ziurtatzeko. Ahalegin hark nabarmen txikitu zuen eten digitala. Oso pozgarria zen hainbeste pertsona aurrera egiten ikustea.

Esperientzia aberasgarria izan zen Euskaltel Fundazioaren parte izatea eta proiektu haiek lideratzea. Ikastaro bakoitza, tailer bakoitza, ziurtapen bakoitza etorkizuneranzko aurrerapauso bat izan zen askorentzat. Harro nago ondare hura osatzen lagundu nuelako eta hainbeste profesionalen hazkundearen eta eraldaketaren lekuko izan nintzelako.

zuen trebakuntza, hezkuntza-autobus baten bitartez, udalekin akordioak eginez, eta Euskalte-leko profesionalek trebakuntza-zentroetan hitzaldiak emanez, belaunaldi berriak inspiratzeko eta eten digitala txikitzeko.

Bestalde, 2008an, beste aurrerapauso bat eman genuen ikasgela mugikorretako trebakuntza zabaltzeko, Euskaltel 2008 autobusa martxan jarrita, SEA Arabako Enpresariak elkar-tearekin lankidetzan. Gela ibiltari hark ordenagailuak eta Interneteko konexioa zituen, eta zuzenean enpresetara eta landa-komunitateetara eramanez zuten segurtasun informatikoko, sareetako eta sistemetako trebakuntza: 500 ordutik gorako trebakuntza eman zen ordura arte digitalizazioa eskuratu ezin zuten zonaldeetan.

LAutobusak landaguneetako alfabetatze digitala ekarri zuen, eta, jarduera hori osatzeko, zenbait programa abiarazi genituen, hala nola Dinamizatic / Mendinet, ezagutza teknologikoa urrutiko udalerrietara eramateko diseinaturia.

Eusko Jaurlaritzak «Euskadi Informazio Gizartean Planaren (EIGP)» barruan abiarazi eta gehien zabaltzen zen ekimena KZgunea proiektua izan zen, zeina mugarri izan baitzen Euskadin teknologia eskuratzeko bidean. Doako zentro publikoen sare bat sortu zen, eta milaka pertsonak Internet ezagutu zuten lehen aldiz. Leku haietan, helduek eta gazteek, langileek eta langabeek, egundoko parada izan zuten aro digitalean murgiltzeko eta ordura arte ezezaguna zen eta aukeraz beteta zegoen mundu batean nabigatzen ikasteko.

Urte berean, “festa” egin genuen txikiekin, eta Partynet kaleratu genuen, proposamen berri-tzaile bat hiru euskal hiriburutako haurrentzako gabonetako parkeen barruan. Han, haurrek sareko ordenagailuekin esperimendu ahal izan zuten, eta ikaskuntza eta aisia konbinatu informatikaren inguruko jakin-mina eta interesa txikitik pizteko diseinaturako ingurune batean.

Sareak zabaltzen bitartean abiarazitako ekimen haiei esker, gaur egun Euskadi erreferentzia da inklusio digitalean. Eta aurreratzen jarraitzen dugu, teknologia ez baita pribilegio bat, eskubide bat baizik.

Lehiakortasuna, enpresaz enpresa

Digitalizazioak dena aldatu du, pertsonen bizitzatik hasi eta enpresen lehiatzeko gaitasunera. Mendea hasiarekin batera, euskal industria-sarearen gaitasunak finkatuz joan diren ekimenak abiarazi ditugu; hala, pertsona prestatuak ingurune oso teknologiko batean lehiatzeko gai diren enpresekin lotzen dituen bertutezko zirkulu bat elikatu dugu. Garatutako ekimenak gaur egun ezagutzen dugun Euskadi lehiakorra eraikitzeke erabili den oinarritzko egituraren parte dira.

Balio-kate industrial horrek sendotu egin du Euskadi telekomunikazioen sektoreko erreferentzia gisa, eta hori oso erakargarria da nazioarteko eragile eta operadoreentzat, zeinek etorkizuneko proiektu eraldatzaileek behar duten ekosistema aurkitu baitute hemen.

ETEetarako IKASINET 2001ean sortu zen, enpresa txiki eta ertainei —Euskadiko ekoizpen-sarearen % 90 baino gehiago— ekonomia digitalaren aukerak ulertzen eta aprobetxatzen laguntzeko. Haietako askok oraindik ez zekiten zer ahalmen zuen Internetek, eta ekimena haien etorkizunetarako zubi bihurtu zen, funtsezko pieza langileei beharrezko gaitasunak emateko, merkatu gero eta globalizatuago eta digitalizatuago batean haz zitezen.

PYMETEN proiektua ekarpen horren beste adibide bat da. Gipuzkoako Merkataritza, Industria eta Nabigazio Ganberarekin elkarlanean garatu zen, eta funtsezkoa izan zen ETEetan digita-

lizazioa sustatzeko; horren haritik, Internet atzitzen lagundu genien, eta aro digital berrian beren ahalmen guztia aprobetxatzeko gaitu genituen.

Euskadin ETEetarako digitalizazio-proiektuak sustatzeaz gain, Euskaltel Fundazioa ezinbesteko euskarri bihurtu zen telekomunikazioen balio-kate industrial garatzeko; izan ere, bere jardun guztiekin, oinarriak ezarri zituen lan-indar berri bat sortzeko, zeina oso espezializatuta baitzegoen sareak zabaltzeko eta kudeatzeko, azpiegiturak mantentzeko eta bezeroei arreta emateko arlo kritikoetan.

Pablo Isasi Amurrioko alkatea (1987 - 2011)

“Garai hartan, Amurrioko alkate nintzen, eta Euskaltel agertzea oso esanguratsua izan zen gure udalerriarentzat. Operadore bakarrarekin urteak eman ondoren, Euskaltel edukitzea, euskal operadore bat edukitzea, hobekuntza teknologikoa baino askoz gehiago izan zen. Herri-proiektu bat izan zen, gure identitatearen eta etorkizunaren aldeko apustu bat.

Euskalteli sortzen laguntzea ez zen soilik erabaki praktikoa izan telekomunikazio-zerbitzuak hobetzeko. Berritzeko eta hazteko gai ginela ere pentsatu nahi izan genuen. Bagenekien lehiak prezio hobeak eta kalitate handiagoko zerbitzuak ekarriko zituela berekin, baina aliatu gisa ere ikusten genuen Euskaltel, gure beharrak ulertu eta gure balioak partekatzen zituelako.

Amurrian, Euskaltel agertzeak tokiko ekonomia sustatu zuen, eta aukera paregabea ekarri zuen komunitatea sendotzeko. Sare berriari esker, bai herritarrek, bai enpresek Internet- eta telefonia-zerbitzu aurreratuenak eskuratu ahal izan zituzten, eta aukera ekonomiko eta sozial berriak etorri ziren.

Arlo pertsonalean ere pozgarria izan zen geurea, herriarena, balitz bezala sentitzen genuen enpresa-proiektu kaudimendun batean elkarlanean jarduteko aukera izatea. Nahiz eta geroko eragiketok enpresaren egitura eraldatu zuten, jarraitzen dugu pentsatzen gure komunitatean eragin positiboa izan zuela Euskaltelek.

Inor atzean ez uztea

“Inklusioa ez da norbait mahaira gonbidatzea, baizik eta hasieratik pertsona guztiak hartu ahal izango dituen mahai bat eraikitzea.”

Teknologiak txoko guztietara iristen denean du zentzua. Inor atzean uzten ez duenean. Ez duenean eskatzen parte hartzekotan dena jakitea, dena edukitzea, azkar mugitzea edo argi ikustea. Benetako berrikuntza neurtzeko, bizitzaren dibertsitatea barne hartzeko duen gaitasuna ere neurtu behar da.

Hasieratik jabetu ginen aurrerabide digitalak erantzukizun bat zekarrela berekin: hurbiltzea, ez baztertzea. Izan ere, gizarte gero eta teknologikoago batean, saretik kanpo geratzen dena askotan bizitzatik kanpo ere geratzen da.

Hori dela eta, ez dugu nahi teknologia pribilegioa izatea, baizik eta eskubide partekatua izatea. Adinekoei laguntzen diegu ikaskuntza digitaleko prozesuan, eta maite dituztenekin komunikatzen, beldurrik gabe nabigatzen eta aldatzen ari den ingurunea ulertzen erakusten diegu. Desgaitasuna dutenentzako soluzioak sortzen ditugu, eta autonomia, hitzak eta aukera itzultzen dizkiegu. Orobat, gazteenak babesten ditugu, eta teknologiarekin duten lehen kontaktua aukeraz beteta ego-

tea eta mehatxurik gabea izatea ziurtatzen dugu. Izan ere, haurrei gidaritza eman, entzun eta gune seguruak bermatu behar zaizkie. Izan ere, inklusioa bada babestea ere. Ez da goelako benetako eraldaketarik pertsona guztien eskubideak babesteko eta bermatzeko erantzukizunik gabe

Kapitulu honek begirada hori jasotzen du. Begirada horrek ez du baimenik eskatzen, baina bai errespetua. Eta hau esaten du tinko: pertsona guztientzat ez bada —alde batera utzita haien adina eta gaitasunak—, ez da aurrerabidea.

Belaunaldi arteko konpromiso bat

Teknologiak etenik gabe egiten du aurrera, eta gure ohiturak, zereginak eta harremanetan jaritzeko moduak eraldatzen ditu. Hasieratik, irmoki uste izan dugu eraldaketa horrek inklusioa izan behar duela, eta ezin duela inor atzean utzi. Horregatik, gure konpromiso nagusietako bat izan da eten digitalak murriztea, bereziki adineko pertsonen eragiten dietenak.

Badakigu teknologiak elkartu dezakeela, baina kanpo utzi ere bai, erabili ezin bada edo eza gutzen ez bada. Kontua ez da soilik gailuak erabiltzen ikastea, baizik eta premiazko gizarte-behar bati erantzutea: maite ditugunekin harremanetan egoteko, informazioa lortzeko eta mundu gero eta digitalagoan moldatzeko aukera ematen diguten tresnak izatea.

uste sendo horrek gidatu du gure lana hasieratik. 2005ean, telefono adimendunetarako oinarriko ikastaroen eskaintza zabaldu genuen, adinekoentzat. Garai hartan telefonia mugikorra ezinbestekoa bihurtzen ari zenez, tailer haiek deiak egiteko, mezuak bidaltzeko eta, pixkanaka, eguneroko bizitza erraztuko zuten aplikazioetara ohitzeko lehenengo tresnak eskaini zituzten.

Urte berean, Nagusi Azokan izan ginen, BECen, zeina funtsezko gune bihurtu baitzen inklusio digitala lortzeko. Tailer praktikoak egin genituen, eta jende asko haien bitartez hurbildu zen lehen aldiz mundu digitalera, beldurrik gabe, konfiantzaz.

Trebakuntzarekiko gure konpromisoak bultzatuta, Euskaltel Eskola proiektua sortu genuen, eta, haren bitartez, osorik kudeatu genituen askotariko taldeei zuzendutako trebakuntza-programak. 2008an, gune hartan, Internet Zuretzat sortu zen, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailarekin eta EITBekin batera garatutako ekimen bat. Lau orduko ikastaroen bitartez, tresna digitalak erabiltzeari buruzko aurkezpen praktiko bat egin genuen, eta funtsezko gaitasunak sendotu genituen teknologiak eskain dezakeen guztia aprobetxatzeko.

Ohartu ginen, ingurunea gero eta teknologikoagoa izanik, tresna horiek kontzienteki erabiltzeak eragina izan dezakeela bizitzako erronkei aurre egiteko moduan. Orobat, osasunerako eta ongizaterako aliatu ere izan daiteke teknologia. Ondorioz, 2008an, Gure Adina sustatu genuen, IKTak erabiliz narriadura kognitiboa

saihesteko proiektu aitzindaria. Memoria eta arreta lantzeko diseinatutako programen bitartez, adinekoen bizi-kalitatea hobetzea, isolamendu-arriskua murriztea eta gizartean parte hartzeko modu berriak zabaltzea lortu genuen.

Ikuspegi horrekin, 2009 eta 2011 artean, Ciudadanía Activ@ Efectiva +55 kaleratu genuen, AVANZA proiektuaren barruan. 55 urtetik gorakoek inklusio elektronikoa sustatu nahi genuen, ez bakarrik tresna digitalak erabiltzen irakatsiz, baita sare sozialetan parte hartzeko modu berriak sustatuz ere. 2.300 pertsonak baino gehiagok parte hartu zuten esperientzia hartan —% 60 emakumeak—, eta Euskadin, Nafarroan, Errioxan, Gaztela eta Leonen eta Kantabrian egin ziren jarduerak. Arrakastaren euskarrietako bat bitartekari digitalaren figura izan zen: hurbi-

lekoa, konfiantzazkoa, gidatzeaz eta urrats bakoitzean motibatzeaz arduratzen zena. Halaber, funtsezkoa izan zen Bustic erabiltzea, IKTez hornitutako gure autobusa, teknologia are hurbilago eramateko aukera eman baitzigun.

Behin trebakuntza teknologikoaren arloan erreferentzia gisa finkatuta, gure eragina zabaltzen jarraitu genuen. Red.es-ekin elkarlanean, alfabetatze digitaleko plan bat ezarri genuen, eta hainbat tresna erabiltzen irakatsi zien adinekoei (besteak beste, WhatsApp, onlineko banka eta bideodeiak); hala, autonomia eman genien, eta munduarekin konektatu genituen.

ETSEDI iraultza izan zen. Zortzi teklatan eta kontrol-palanka batean oinarritutako sistema baten bitartez, mugitzeko eta komunikatzeko zailtasun handiak dituzten pertsona askok, lehen aldiz, ingurunearekin interakzioan jardun ahal izan zuten, familiekin komunikatu ahal izan ziren, ikasten hasi ahal izan ziren, eta gizarte digitalean erabat parte hartu ahal izan zuten.

Teknologia eta inklusioa

Komunikazioa oinarritzko eskubide bat da, baina desgaitasun fisiko edo sentsorial larriak dituzten milaka pertsonarentzat etengabeko erronka da pentsamenduak, emozioak edo beharrak adieraztea. Hasieratik izan gara kontziente teknologiaren funtsezko alderdi horretaz: ETSEDI proiektua 2001ean sortu zen, eta gure ekimen zaharrenetako bat da.

ETSEDI tresna malgu eta moldagarria da. 10.000 hitz baino gehiago ditu bere plataforman, hainbat kategoriatan antolatuta, eta erabiltzailearen beharren arabera pertsonaliza daitezke. Denborarekin, funtzio berriak gehitu zaizkio, hala nola mezu elektronikoak idazteko, SMS mezuak bidaltzeko eta telefono mugikorra erabiltzeko aukera, mugimendu kontrolatuen bitartez, erabiltzailea teklak sakatzeko ariko balitz

bezala. 2003tik 2004ra, sistema hobetu egin zen, eta, funtzionalitate berri bati esker, ordenagailu bat erabili ahal izan zen ETSEDIren bitartez; horrek aukera berriak ekarri zituen hezkuntzarako eta lanerako. Era berean, ikerketak egin ziren funtzionalitate hori gailu mugikorretan integratu ote zitekeen ebaluatzeko, haren helmena eta erabilgarritasuna handitu zedin. ETSEDIren garapenak eta ahalmenak irisgarritasunaren arloko Europa osoko ikertzaile eta adituen arreta erakarri zuten, eta softwarea euskarara, gaztelaniara, ingelesera eta portuguesera itzuli zen, beste herrialde eta egoera batzuetan erabili ahal izateko.

Proiektuak berebiziko eragina izan du. Oztopo teknologikoak apurtu zituen, eta gizarte-bazterkeriaren eta irisgarritasun faltaren oztopoak desagerrarazi zituen. Garbi erakusten du teknologiak, helburu inklusiboarekin diseinatzen denean, bizitzak eraldatzeko ahalmena duela.

Babestea, etorkizuna bermatzeko

Teknologiak aukera ugari ekarri zizkigun, baina baita erronka berriak ere. Ez zen nahikoa ingurune digitalerako sarbidea bermatzea; hori bezain garrantzitsua zen sartzen zirenak babestea. Talde batzuek oraindik borrokan ziharduten eten digitala gainditzeko; aldiz, beste batzuk (adibidez, haurrak eta gazteak) mundu digitalean murgilduta jaiotzen ziren, eta, hasieratik, haren arriskuen pean zeuden.

Berehala konturatu ginen lehentasunezkoa zela erakustea ingurune digitala modu seguruan eta arduraz erabili behar dela. Behar hartatik abiatuta, eskubide digitalak ikasteko, babesteko eta bermatzeko ekimenak sortu ziren. Zenbait tresna eskaini nahi genituen, pertsona guztiak ingurune digitalean konfiantzaz eta segurtasunez ibil zitezen.

Horrela sortu zen SUSI (Safe Use of Services on the Internet), ia-ia Fundazioaren garai berean. Programa haren helburua izan zen mundu gero eta interkonektatuago batean modu seguruan nabigatzen laguntzea familiei. Interneten lehen urte haietan, bai familiek, bai irakasleek laguntza behar izan zuten haur eta gazteak babesteko eta teknologia kontzienteki erabiltzen zela ziurtatzeko.

SUSI Europako Parlamentuaren eta Europar Batasuneko Kontseiluaren gomendioei jarraikiz garatu zen, eta Fundazioaren, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren eta EHIGE elkartearen elkarlanari esker gauzatu zen. Aliantza hari esker, mi-

laka euskal familiak hobeto ulertu ahal izan zuten nola eragiten duen teknologiak haurren garapenean eta nola lagundu ziezaieketen beren seme-alabei baliabide digitalak modu seguruan eta arduraz erabiltzen. 2005era arte, programa hura erakundeen eta komunitatearen arteko lan-esparru partekatu gisa finkatu zen.

Halaber, lankidetza haren emaitza gisa, Familia, telebista eta Internet proiektua sortu zen, zeinaren bitartez tailerrak eta topaketak egin baitziren familiekin eta eskola-komunitatearekin, elkarrekin ikasteko telebistak eta Internetek eguneroko bizitzan duen eragina kudeatzen. Une oro, gertu egoten ahalegindu ginen, behar berriak detektatzeko eta eduki digitalekiko pentsamolde kritikoa sustatuko zuten esparruak sortzeko; erabilera arduratsua ere bultzatu zen, elkarbizitzaren oinarri gisa.

Urteek aurrera egin ahala, ekimena sendotu eta zabaldtu egin da, eta erreferentzia bihurtu da segurtasun digitalaren arloan. Hainbat erakunderekin aritu gara elkarlanean, hala nola Save the Childrenekin, ingurune digitalean haurrak eta nerabeak babesten jarraitzeko, eta gai ugari jorratu ditugu; besteak beste, ziberjazarpena eta onlineko arriskuekiko esposizioa.

2005ean, Euskaltelium antolatu genuen, lammer deiturikoei eskainitako aurrez aurreko saioen ziklo bat, eta Interneteko sexu-jazarpenaren arriskuez ohartarazi genien gazteei. 250 ikaslek baino gehiagok parte hartu zuten saio haietan, eta sareko segurtasunari buruzko hausnarketarako eta elkarrizketarako gune baliotsu bat sortu zen.

Urte berean, Interneten Astea zela eta (urriaren 25 aldera izaten da), Parry Aftab gonbidatu genuen, segurtasun digitalean nazioarteko erreferentzietakok bat eta WiredSafety.org taldeko zuzendaria. Bere esperientziaz baliatuta, arduraz nola nabigatu hobeto ulertzen lagundu zien familiei eta hezitzaileei. Horretaz gain, EITBekin elkarlanean, akordio bat sinatu genuen Betizu Klubarekin, hezkuntza-ekimen didaktiko eta dibertigarri bat garatzeko, txikienek ingurune digitala erabiltzen ikas zezaten.

Orobat, Euskal Herriko Unibertsitatearekin elkarlanean aritu ginen, ikerketa konparatibo bat egiteko EAEko haur eta nerabeen Interneteko jarduerarik ohikoenei buruz. Ikerketa hura funtsezkoa izan zen haien ohitura digitalak ulertzeko eta gure hezkuntza-estrategiak haien benetako beharretara egokitzeko.

Urteen poderioz, tinko eutsi diogu ingurune digitaleko babesarekiko eta sentsibilizazioarekiko gure konpromisoari. Lehenengo programetatik ekintzarik berrienetara, gure ekimen guztiek helburu bera izan dute: ingurune digitalean pertsonak babestea. Heztea, prebenitzea eta laguntzea izan dira gure euskarriak.

Aldaketa horri esker, gaitasunak sortu ditugu, ikuspegi kritikoa sustatu dugu, eta tresna baliagarriak eskaini ditugu, bai adingabeentzat, bai haien familia eta hezkuntza-komunitateentzat. Sinetsita gaude teknologia aliatua dela ezagutzen, ulertzen eta arduraz erabiltzen denean. Eta bidaia honetan, erreferentzia izan gara. Hala ginen, hala gara, eta hala izaten jarraituko dugu.

Berrikuntza eta ekintzailetza sustatzea

Berrikuntza ez da helmuga, baizik eta etorkizunarekin lotzen gaituen mapa. Eta elkarrekin eraikitzen dugu.

Hasieratik ohartu ginen berritzea ez dela xede bat, baizik eta aurrera egiteko modu bat. Munduari begi berriekin begiratzeko modu bat, oraindik esaten ez dena entzuteko modu bat, galdera deserosoak egitera eta idatzita ez zeuden erantzunak bilatzera aurartzeko modu bat.

Euskaltelentzat, berrikuntza inoiz ez da izan arlo tekniko bat, ezta urrutiko etorkizun-promesa bat ere. Jarrera kolektiboa izan da, eta hala izaten jarraitzen du; erabaki bakoitza, proiektu bakoitza, lotura bakoitza ukitzen duen printzipio aktiboa. Horrek mugitzen gaitu teknologia behar dutenengana hurbiltzera, zerbitzu berriak imajinatzen, prozesuak hobetuz, lehen aukera baino ez zegoen tokian balioa sortuz.

Berritzea da talentuan uste osoa izatea, uste-kabekoari lekua egitea, eraldatzeko asmoa partekatzen dutenekin aliantzak egitea. Alegia, sinestea sormenak egiturak alda ditza-keela, teknologiak bizitza hobetu dezakeela, eta pertsona guztiok barne hartzen bagaitu soilik duela zentzua aurrerabideak.

Kapitulu hau kontakizunaren bihotza da. Izan ere, berrikuntzarik gabe, gainerako guztia ezi-nezkoa izango litzateke. Eta kultura bihurtzen denean —arnastu, aplikatu eta partekatzen denean— berrikuntzak modako hitza izateari uzten diolako eta munduan egoteko modu bihurtzen delako.

Ikuspegi zabalarekin heltzen diogu proiektu bakoitzari, sormena eta teknologia integratuz soluzioei forma emateko, ez bakarrik funtzionalak eta lehiakorrak izan daitezen, baita eraldatzai-leak ere. Proposamen berriekin erronka jotzen diogu merkatuari, aurrea hartzen dugu produktu eta estrategiekin, eta gure bezeroekin komunikatzeko modua berrasmutzen dugu. Hori guztia helburu argi batekin: teknologia pertsonengana hurbiltzea, eta konektibitatea gero eta erabilerrazagoa, gizatiarragoa eta esangurat-suagoa bihurtzea.

Sustatu ditugun ekimen guztiak bat etorri dira Euskadi Informazio Gizartean Planarekin (EIGP), eta aukeren sare bat ehunduz joan dira. Imajinazioaren eta ezagutzaren arteko bidegurutze horretan, ekosistema berritzaile eta lehiakor bat eraikitzen lagundu dugu, zeinak aurrera begiratzen baitu, asmo handiz baina tokiko talentuan sustraituta. Berritzea beti izan da sinestea: pertsonengan, eta ekiteko, sortzeko eta ingurunea eraldatzeko duten ahalmenean.

Berrikuntzarekin eta garapen teknologikoarekin dugun konpromisoa naturaltasunez hedatu da Euskaltel proiektuaren etapa guztietan. Ekimenik garrantzitsuenen artean aipatzekoa da enpresei lagundu izana EIGPren bitartez, zeina

funtsezko tresna izan baita enpresa-sarea modernizatzeko eta herrialdearen digitalizazioa bizkortzeko, tokiko garapen-agentziekin elkarlanean.

Izan ere, berrikuntza konpromisotik sortzen denean, aurrerabidearen eragile bihurtzen da. Eta, gizartearen zerbitzura jartzen denean, etorkizuna eraldatzeko ahalmena du.

Euskaltelium: etorkizuna oraina bihurtu zuen tokia

2003an, aurrerapauso erabakigarria eman genuen berrikuntzaren eta dibulgazio teknologikoaren aldeko gure apustuan: Euskaltelium sortu genuen. Gune aitzindaria izan zen —gaur egungo Euskaltel Digital Centerren aitzindaria—, eta helburu argi batekin sortu zen: azken beritasun teknologikoak gizartera hurbiltzea, modu hurbil, erakargarri eta eraldatzailean.

Bilboren bihotzean kokatu zen Euskaltelium, eta teknologiaren eta pertsonen arteko benetako topagune bihurtu zen. Gune hartan, berrikuntza eta ikaskuntza uztartzen ziren publiko guztientzat pentsatutako hitzaldi, tailer, konferentzia eta trebakuntza-jardueren bitartez. Hasierako hila-beteetan, dibulgazio-zentro bat baino askoz gehiago izan zen: etorkizun digitalera zabalik zegoen leiho bat.

Urte berean, aurrekaririk gabeko ekitaldi bat hartu genuen bost hilabetez: Telebista Digitalaren Azoka, Estatu osoan egin zen mota horre-

tako lehena. Mugarri izan zen ikus-entzunezkoen aro berria zabaltzeko bidean, eta aktiboki parte hartu zuten Azokan Euskaltelen eskaintza digitaleko kanal tematiko nagusiek. Astero, bizi-tzaz betetzen zen eremua: telesail eta dokumentalen aurrestreinaldiak, kontzertuak, umorezko ikuskizunak, lehiaketak, haurrentzako jarduerak, etab. Euskalteliumen, teknologiak eta entretenimenduak bat egiten zuten, zirrara eragiteko, inspiratzeko eta etorkizuna aurreratzeko.

Konfiantza digitala: lotzen gaituena babestea

Mundu honetan, egiten dugun ia guztia —lan egin, ikasi, komunikatu, informatu— ingurune digitala egiten dugu. Nahiz eta tresna horiek elkarrengana hurbiltzen gaituzten, arrisku berrien eraginpean ere jartzen dute gure bizitza.

Zer gertatzen da gure datu pertsonalekin? Nola babesten ditugu gazteenak? Zer gertatzen da familia bati iruzur digitala egiten diotenean?

Galdera horiek gero eta ohikoagoak dira, eta denoi eragiten digute. Eta aspalditik defendatzen dugun zerbaite berresten digute:

Zibersegurtasuna ez da soilik gai tekniko bat; gizatasun-kontu bat ere bada.

Euskaltel Fundazioa hasieratik jabetu zen alderdi digitala babestea baliotsuena babestea

dela: konfiantza. Hortaz, lehentasunezko lan-ildo gisa txertatu genuen babes digitala, herritarrei teknologia seguru, beldurrik gabe eta ezagutzarekin erabiltzen laguntzeko.

Arlo honetako aliantza nagusietako bat Euskal-Hack Security Congressekin egin genuen, Euskadiko hacking etikoko lehenengo batzarra. Urtero, segurtasun informatikoko adituak biltzen ditu ekitaldiak, ezagutzak partekatuzko, mehatxuei aurrea hartzeko eta, bereziki, gaur egungo arazoei benetako soluzioak aurkitzeko: besteak beste, identitate-ordezteak, ziberjazarpena, onlineko iruzurrak eta azpiegitura kritikoetako kalteak.

Baina, arlo profesionalera ez ezik, familietara, hezkuntza-komunitatera, adinekoetara eta en-

presa txikietara ere hurbildu nahi izan dugu zibersegurtasuna, askotan ez baitakite nola babestu eraso digitaletatik. Dibulgazioa erabiltzen dugu: eduki argiak, sentsibilizazio-jarduerak eta trebakuntza praktikoko guneak. Izan ere, denok dugu eskubidea lasai nabigatzeko, arrisku horien aurrean bakarrik ez gaudela jakinda.

Teknologiak ahalduntzea nahi dugu, ez beldurra eragitea. Hori dela eta, gogor egiten dugu lan egunero ekosistema digital seguruagoa, justuagoa eta gizatiarragoa eraikitzeko eta berrikuntza beti ongizate kolektiboaren zerbitzura egoteko.

Talentua sustatzea, etorkizuna eraikitzea

Eraldaketa teknologikoarekiko bokazioak — zeina gure ezaugarrietako bat baita— eragile dinamizatzaile bihurtzen du Euskaltel, ingurune digitalean aukera berriak eta enpresak sortzeko katalizatzailea. Gure jardueraren bitartez, produktu eta zerbitzu teknologikoen gero eta eskari handiagoa sortu dugu, eta produktu eta zerbitzu horiek oso lagungarriak izan dira IKTen euskal ekosistema kartsu, dinamiko eta gero eta lehiakorrago bati forma emateko. Startup teknologikoak, euskarri-hornitzaileak, eduki-sortzaileak, zerbitzu profesionalen enpresak eta abar

daude ekosistema horretan, eta, haietako askorentzat, bezero bat baino gehiago da Euskaltel: aliatu estrategikoa da.

Harreman horiek elkarri hazten laguntzeko sare bat ehundu dute. Gure eskaintza sendotu genuen, bazkideen sarea zabaldu genuen, eta garapen-bidean zeuden enpresek benetako lankidetzaren ingurune batean sendotzeko, berri-izateko eta hazteko aukera izan zuten. Enpresa-sare hori digitalizazioaren babesean sortu zen. Euskadiko lehiakortasuna sustatzen du, eta garbi erakusten du ikuspegia partekatzen duen berrikuntza ugaltu egiten dela eta aukera berriak sortzen direla.

Euskaltel Fundazioak bultzada ekintzaile hori bi-

deratu du, askotariko tresnen bitartez. Horren haritik, besteak beste, Bind 4.0 azelerazio-programan parte hartu dugu, zeinak startupak eta erreferentziako industria-enpresa handiak lotzen baititu. Berrikuntzaren eta benetako aplikazioaren arteko zubi horrek mentoretza, laguntza eta bezero estrategikoekin harremanetan jartzeko aukera ematen die sortzen ari diren proiektuei.

Orobat, KBI Digital inkubagailu aurreratuaren alde egin dugu, Bilboko Udalarekin eta Bizkaiko Foru Aldundiarekin batera. Inkubagailuari esker, dozenaka startupek merkatuan eragin handia duten soluzioak garatu dituzte. Bilbao Berrikuntza Garage izenekoan, sentitzeko, pentsatzeko eta sortzeko eremuak sustatzen ditugu enpresa, unibertsitate eta ekintzaileentzat, eta erantzun kolektiboak eman nahi dizkiegu gure garaiko erronka teknologiko handiei.

Badakigu startup bakoitza amets batekin sortzen dela, teknologiaren bitartez errealitatea eraldatzeko bultzada batekin. Baina badakigu baita ere amets horietako askok eragozpenekin topo egiten dutela: baliabiderik, ikusgaitasunik eta funtsezko konexiorik eza. Hori dela eta, StartUps Euskaltel sortu genuen, itsasargi bat beren ikuspegia hurrengo mailara eramanez nahi duten ekintzaileentzat. Ekimen horren bitartez, teknologia edo azpiegituren erabilera baino askoz ere gehiago eskaintzen dugu: gure ezagutza, esperientzia eta kontaktuen sarea sortzen ari den talentuaren zerbitzura jartzen ditugu. Azeleragailuekin, ekoizpen-sektoreekin eta bezero estrategikoekin konektatzen dugu. Lagundu egiten dugu, urratsez urrats

Izan ere, hemen, berrikuntza ez da kontzeptu abstraktu bat; eraiki, probatu eta gauzatu egiten da. Bizi egiten da.

Izan ere, gure ustez, aitortpena ere bultzadaren parte da; aktiboki inplikatzeko gara talentu digitala nabarmentzen duten ekimenetan. Epaimahaiakide izan ginen eta sari-banaketa parte hartu genuen Buber Sarietan, zeinak lurraldeko proiektu teknologiko onenak saritzen baititu, eta Deia Topaketa Digitalak izenekoan, zeinean beren marka pertsonala zirrara eragiteko, informatzeko eta mobilizatzeko kanal bihurtu duten pertsonak eta erakundeak nabarmentzen baitira. 2023an, OMNISCONekin elkarlanean aritu ginen aurrekaririk gabeko gala bat antolatzen: ingurune digitaleko talentu sortzailea goraipatzeko ekitaldi bat izan zen, benetako "Oscar" bat Twitch YouTube eta beste sare batzuetako eduki-sortzaileentzat, eta agerian utzi zuen plataforma digitalen ahalmen narratiboa eta soziala.

Innobasquek antolatzen duen Global Innovation Dayren parte ere bagara, zeina Euskadiko berrikuntzarako funtsezko ekitaldia baita. Hartan, enpresetako liderrek eta lider akademiko eta ekintzaileek etorkizunerako bidea markatzen duten joerak, ikuspegiak eta aurrerapenak partekatzen dituzte.

Berrikuntza eta ekintzailtza ez dira egiten dugun zerbaite; garen horren parte dira. Pentsatzeko, jarduteko eta eraikitzekeo dugun moduan darabagu konpromiso hori.

Urteotan, konbikzioz sustatu dugu, baliabideak eta ideiak erabiliz. Erabat sinesten dugu mundua eraldatu nahi duten pertsonengan. Izan ere, badakigu teknologia eragilea dela, baina benetako bultzada gizakiena dela.

STEM munduarekiko bokazioa

“Ezin da izan ikusi ezin dena.”

Marian Wright Edelman

(haurren eskubideen eta hezkuntza-eskubidearen aldeko aktibista)

Adin batzuetan, dena da posible. Galdera bat bokazio bihur daiteke. Harridura eragilea da, eta jakin-mina, mundura zabalik dagoen ate bat. Hor egon nahi dugu.

Benetan uste dugu bokazio zientifikoak eta teknologikoak ez direla zoriz jaiotzen: norbaitek inspiratzen zaituenean pizten dira, norbaitek zugan sinesten duenean, norbaitek erakusten dizunean mundu hori zurea ere izan daitekeela. Kontaktu horrek dena alda dezake.

Badakigu arrakala batzuk aspalditik datozela, ez direla bakarrik ixten. Neska askok ez dute beren burua identifikatuta ikusten berrikuntzaren liderrekin, eta mutiko askok inguruan ez dute algoritmo batek nola funtzionatzen duen edo robot bat nola diseinatzen den azalduko dien erreferentziarik. Horregatik esku hartzen dugu: STEM bokazioak ereitea ez delako etorkizunaren aldeko apustua soilik; horretaz gain, hezkuntza- eta gizarte-justiziako ekintza bat delako.

Kapitulu honen arabera, ezinbestekoa da elkarrekin ahalegintzea erreferentziak sortzen, bideak irekitzen eta imajinarioak zabaltzen, neska, mutil eta emakume gazte bakoitzak beldurrik gabe aukeratu dezan, mugarik gabe amestu dezan, eta lekuz kanpo sentitu gabe ikas dezan.

Zientziak ere aniztasuna behar baitu. Teknologia ere emozioarekin eraikitzen baita. Etorrizuna justuagoa izango baita elkarrekin eraikitzen badugu, gaur bertan hasita.

Euskaltelen ustez, norbaitek zerbait desberdina imajinatzen duenean hasten da berrikuntza. Hori dela eta, era guztietako ekimenak sustatu eta lagundu ditugu STEM ezagutza belaunaldi berrietara hurbiltzeko; horren harira, jakin-mina, pentsamolde kritikoa eta sormena bultzatu ditugu. Baina, ekitatearen ikuspegitik ere jarduten dugu, bai baitakigu aniztasuna aurrerapen-eragilea dela eta ezagutzak ez duela generorik.

STEM bokazioak sustatzea ez da soilik etorkizuneko profesionalak trebatzea: gaur konfiantza ereitea eta galderak, ideiak eta ametsak dituztenak ahaldundzea ere bada. Eta hor egon nahi dugu, etorkizunari argi egingo dion txinparta pizten.

Jakin-mina sortzen den lekuan

2009tik, gure instalazioetan euskal hezkuntza-egutegiko ekitaldi zirragarrienetako bat egiten da: First Lego League Euskadi (FLL), Innobasquek antolatua. Urtero, ehunka haur eta nerabek Euskaltelen egoitza betetzen dute, gogoz, asmamenez eta robot bihurtutako Legoren piezaz. Ez da lehiaketa bakarrik: esperientzia eraldatzailea da, bokazio teknologikoak pizten ditu, sormena elikatzen du, eta erakusten du talde-lana dibertigarria ere izan daitekeela.

Opengune eremuan, talde parte-hartzaileek garatutako proiektuak ezagutzeaz gain, berrataruek zuzenean ikusten dituzte hezkuntza digitalari eta teknologiaren erabilera arduratsuari buruzko jarduerak. Ekimen horrek Euskaltelen, Eusko Jaurlaritzaren eta hezkuntza-erakundeen babesa izan du, eta belaunaldi oso bati lagundu dio zientzian eta ingeniariaren bide posible, propio eta hurbil bat ikusten. Eta

garrantzitsuena: genero-arrakala txikitzen ere lagundu du oraindik bide luzea duen sektore batean.

2018an, beste aurrerapauso bat eman genuen. Elhuyar Zientzia Azokan parte hartu genuen. Gazteentzako zientzia-azoka bat da, eta ikerketarekiko eta berrikuntzarekiko interesa sustatzea du helburu. Urte hartan bertan, Innova gela ere sortu zen: ikasgeletatik hasita talentua eta ekin-tzailatza sustatzen ditu, eta sormena erabiltzen du etorkizuna imajinatzeko tresna gisa.

Beste une ahaztezin bat B24 – Berrikuntzaren 24 orduak izan zen, benetako berrikuntza-maratoi bat, 24 orduan ideiak soluzio bihurtzen dituen. Euskadiko Telekomunikazioetako Ingeniarien Elkargo Ofizialak eta Elkarteak antolatzen dute, Bizkaiko Foru Aldundiarekin eta Euskaltelekin batera, eta ikasleak proban jartzen ditu: egun oso batez, zenbait sektoretako enpresek proposatutako benetako erronka teknologikoak ebatzen dituzte (osasun-, kirol- eta gizarte-arlokoak dira enpresak). Taldean lan egiten dute, han lo egi-

ten dute, erratu egiten dira, ikasi eta barre egiten dute, eta, azkenean, zer egiteko gai diren jabetzen dira.

Urtebete geroago, 2019an, PUNTUEUS Fundazioarekin bat egin genuen, eta “Kaixo Mundua” abian jarri, webguneak sortzeko lehiaketa bat, 12 eta 18 urte bitarteko gazteentzat. Helburua: ingurune motibatzaile batean ikaskuntza teknologikoa sustatzea, eta diseinua, programazioa eta sormena erabiltzea eragin handiko ideiei forma emateko. Eredu horretan, ikastea jolasa da, eta teknologiak misterio izateari uzten dio, eta hizkuntza propio bihurtzen da.

Proiektu horiekin guztiekin batera, bereziki hunkitzen gaituen konpromiso bat dago: geure taldearena. Urtez urte, Euskalteleko ingeniariak ehunka ikasgelatan izan dira, esperientziak, ezagutzak eta bereziki grina partekatzen. Izan ere, ez dago lehen pertsona kontatutako historia bat baino ezer indartsuagorik, ez ezer eraldatzaileagorik zure moduko bat begiak distiratsu dituela egiten duenaz hizketan ikusteak baino.

Horretara iritsi nahi dugu. Bokazioak piztera, bi-deak inspiratzera, ateak irekitzera. Erakustera zientziak eta teknologiak ere ametsen hizkuntza erabiltzen dutela.

Ez gu gabe: emakumeak, aldaketaren lider

Teknologia bere garaiaren alaba da. Eta gurea, oraindik, desberdintasunez beteriko garaia da. Genero-arrakalek bere horretan dira zientzian, ingeniartzan, negozioetan eta berrikuntzan. Kopuruetan, erabakitze guneetan, imaginarioetan eta abarretan ikusten dugu. Baina zerba it indartsuagoa ere ikusten dugu: aldaketa abian da.

STEM bokazioak piztea funtsezkoa da gure gizartearen etorkizunerako, bai eta arrakala horiek ixteko benetako aukera ere. Gure konpromisoa irmoa da: neska eta emakume gazteak inspiratzea, eta ikusaraztea beren talentuak, sormenak eta ikuspegiak lekua dutela mundu honetan. Lider izateko, sortzeko eta eraldatzeko leku bat.

Neska eta emakume gazteentzat berariaz diseinaturiko ekimenen bidez, eta beren esperientzia gertutik partekatzen duten emakume erreferenteen babesarekin, lanean dihardugu oztopoak eraisteko, jakin-mina lantzeko eta erakusteko begirada guztiak behar dituela berrikuntzak. 2015etik, Women in Progress lideratzen dugu, ehunka gazteri zientziaren eta teknologiaren mundura hurbiltzea ahalbidetu dien programa bat. Hitzaldi, tailer eta mentoretzen bitartez egin dugu, eta entzuteko, trebatzeko eta ahalduntzeko guneak sortu ditugu. Topaketa horiekin, lagundu dugu teknologia "gizonen gauza" delako ideia —oraindik oso zabaldua— desmuntatzen, eta emakumeak animatu ditugu in-

geniaritzako, programazioko eta ekintzailetza teknologikoko bideak ezagutzera.

Girls in Techekin ere aritu ginen elkarlanean; nazioarteko sare bat, emakumeen sektore teknologikoetako hezkuntza eta lidergoa sustatzen duena. Esparru horretan, trebakuntzak, ekintzak eta topaketak egin ditugu Euskadin, eta etengabe aldatzen ari den sektore estrategiko batean hazteko benetako aukerak eman dizkiegu emakumeei.

Bistan dira emaitzak, eta itxaropentsuak dira. Inspiring Women Leaders jardunaldian ikusi ahal izan zen bezala, gero eta emakume gehiago iritsi dira enpresa teknologikoetako postu giltzarrietara, beren proiektuak lideratzen dituzte, soluzio digital berritzaileak sortzen dituzte, eta denbora gehiegiz ikusezinak baina benetakoak izan ziren sabaiak hausten dituzte. Euskadin, pix-

kanaka, gero eta emakume gehiago matrikulatu dira STEM ikasketetan; beraz, badirudi zerba it aldatzen ari dela, aldatzeko lan egin baitugu.

Enpresa-arloan, Bizkaiko Emakume Enpresarien Elkartarekin (AED) elkarlanean aritzeak aukera eman digu emakume ekintzaileen lorpenak aitortzeko, ikusgai jartzeko eta saritzeko; horren haritik, erreferentziak sortu ditugu, eta enpresa-kultura ekitatiboagoa eta gizartearekiko lerrokatuagoa eraiki dugu.

Badakigu berdintasuna ez dela berez gertatzen. Aitzitik, hura eraiki eta zabaltu beharra dago, eta eutsi egin behar zaio. Horregatik, espazioak sortzen jarraitzen dugu neskatuek mugarik gabe amets egiteko, neskek beren ahotsa aurkitzeko, eta emakumeak baimenik eskatu gabe lider izan daitezen.

Party teknologikoen fenomenoak

“Konektatzea inoiz ez da izan kable-kontua soilik.”

Teknologia ez da beti ikasgelan aurkitzen. Batzuetan, bat-batean, zerbait komunaren parte sentitzen diren ezezagunen artean partekatutako pantaila, elkarrizketa edo joko batean aurkitzen da. Horixe lortu genuen gure party teknologikoak antolatzean: berrikuntza hurbileko esperientzia bizi eta parte-hartzaile bihurtzea.

Ospakizun horiek —benetako jai digitalak— milaka pertsona biltzen dituzte berotasun kolektiboak, grina partekatua eta ikaskuntza horizontalak bat egiten duten esperientzia paregabe batean.

Bultzatzen ditugun partyek, konektibitatea ez ezik, hierarkiarik gabe sortu, ikasi eta partekatzeak aukera ere ospatzen dute. Programatzaile gazteek, gamerek, jakin-mina dutenek, sortzaile digitalen, garatzaileek, ikasleek... denek daukate beren lekua.

Jai bat baino gehiago da mugimendu hori. Adierazpena da, komunitatea, kultura, identitatea... Izan ere, batzuetan, berrikuntza emozioz piztea da hura hurbiltzeko modurik ahaltsuena.

Teknologiarekiko grinak milaka pertsona batzeko ahalmena du, konexio soil bat komunitate indartsu bihurtzeko ahalmena, ezagutza berrikuntza-ikuskizun bihurtzeko ahalmena. Bidaia digital honetan, ekitaldi gutxi izan dute Euskal Encounterrek adinako distira, hitzordu hori harago zabaldu baita eta mundu teknologikoaren erreferente bihurtu baita.

Euskal Ecounterrak eboluzionatu egin du, eta Europako party teknologiko handienetako eta garrantzitsuenetako bat bihurtu da, sormenak, talentuak eta ikaskuntzak bat egiten duten ekosistema bat.

Manuel Garrues Areso Informatikaren lagunen Euskalamiga elkartearen presidentea

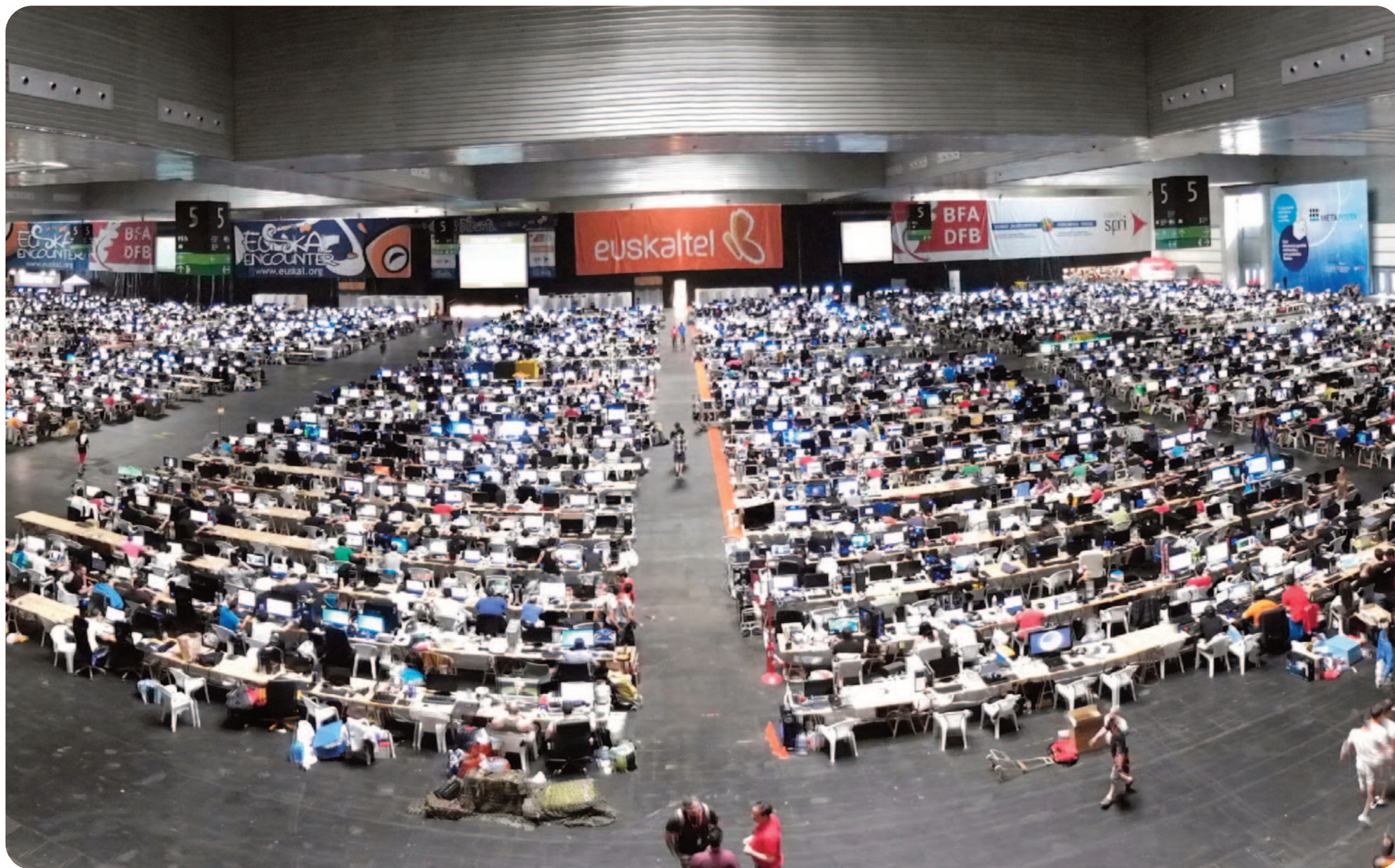
“Duela 32 urte sortu zen Euskal Encounter, zenbait egunez informazioa trukatu eta informatikari lotutako mota guztietako jarduerak egiteko bilkura jendetsu gisa.

Euskalamiga Elkarrekin antolatzen du, eta helburua da teknologia gizarte osora hurbiltzea, alfabetizazio digitala bultzatuz eta adin guztietako pertsonen artean puntako teknologiak zabaltuz. Bere historian zehar, SPRIk, foru-aldundiek (Bizkaiko Foru Aldundiak, Euskal Encounter BECera eraman ondoren) eta BBK Fundazioak lagundu diote, eta, 2000. urteaz geroztik, Euskaltel Fundazioak aktiboki parte hartzen du proiektu horretan. Proiektu horri esker, beste ekitaldi batzuk ere antolatu ditu Euskalamigak Euskadin eta Euskaditik kanpo.

Bai Encounterrek (Euskal Encounter, Araba eta Gipuzkoako ecounterrak eta XGN), bai kirol elektronikotako GameGune ligak —zeinean Fundazioak ere parte hartu baitu bere 25 urteko historian— aukera eman dute hainbat tokitako, adinetako eta profil sozialetako milaka pertsona grina baten bueltan konektatzeko: teknologia.

Euskal Encounterrek garaian garaikora egokitze gaitasun etengabea erakutsi du. Urtero, ekitaldiaren leloa eguneratzen joan da, sektore teknologikoaren erronka eta joera garrantzitsuenak islatzeko. Iazko leloak, esaterako, talentuan, adimen artifizialan, zibersegurtasunean eta datuaren estrategian jarri zuen arreta, eta gaitasun digitalen garapeneren alde egiteak, ingurune digitalen babesteak eta hazkunde ekonomiko eta sozialaren motor gisa informazioa modu adimentsuan kudeatzeak duen garrantzia nabarmendu zuen.

Parte-hartzaileei eta ORGari esker, ekitaldi horiek ezagutzak, bizipenak eta zaletasunak trukatzeko komunitate sendo eta biziak bihurtu dira. Etengabe berritzeak lagundu du Euskal Encounterrek, Europako ekitaldi teknologiko handi eta zaharrenetako batek, hazten eta belaunaldi berriei urte askoan teknologia hurbiltzen jarraitu dezan.

Berrikuntza teknologikoa iraultzen duen ekitaldia

Euskal Encounterrek ezin hobeki irudikatzen ditu Euskaltel Fundazioaren espiritua eta gizartearekin eta berrikuntzarekin duen konpromisoa. Topagune bat non teknologiak, sormenak eta ezagutzak bat egiten baitute, eta Europako ekitaldi teknologiko handienetako bat eratzen.

Euskaltel Fundazioak babestuta 2000n lehenengo edizioa egin zenetik, Euskal 8 hazi egin da, eta encounterren sare bihurtu da. Jada ez da topaketa bat; hor biltzen den jendea programazioaren, jokoen, diseinuaren edo zibersegurtasunaren bitartez hurbiltzen da elkarrengana, eta lekua, denbora eta grina partekatzen dituzte, encounterrak iraun bitartean askok "etxetzat" duten toki batean.

Eusko Jaurlaritzak (SPRIren bitartez), Bizkaiko Foru Aldundiak eta BBK Fundazioak babestuta —eta Gipuzkoako eta Arabako foru-aldundiek lagunduta, Gipuzkoa Encounterrean eta Araba Encounterrean—, Euskal Encounterrek aurrera egin du, eta ekosistema teknologiko zirrargarri gisa finkatu ahal izan da Euskadin.

2005ean, Euskal Encounter 13an 5.500 parte-hartzaile baino gehiago izan ziren lehen aldiz; parte-hartzaileen markak hautsi ziren. Ondorioz,

Bilbao Exhibition Centrera (BEC) eraman behar izan genuen ekitaldia. Azpiegitura horretan, milaka pertsona ingurune berritzailean murgildu daitezke, eremu interaktiboak, trebakuntza-eskaintza zabalagoa eta enpresentzako demo gune berri bat baititu.

Urtez urte, jendea eta ospea bereganatuz joan da, eta 2009an munduko partyrik bizkorrena izendatu zen. 2010ean, Euskaltelen party teknologikoak Mexikora ere iritsi ziren, Aldea Digital egiteko; ekitaldi hark milaka pertsonarengana hurbildu zuen teknologia, eten digitala txikitzeko. Euskal Encounterrean oinarrituta, lankidetza hark Euskadi baino urrunago eraman zituen berrikuntza eta ezagutza, eta nazioartean sustatu zuen inklusio digitala.

Euskal Encounter 19 beste mugarri bat izan zen, Opengune finkatu baitzen, trebakuntzarako, networkingerako eta dibulgazio teknologikorako gune irekia; haren bitartez, enpresetara, ekintzaileetara eta publiko orokorrera hurbildu genuen ekitaldia. 16.000 bisitarik baino gehiagok parte hartu zuten robotikari, bideojokoei eta software libreari buruzko hitzaldietan, eta LAN partytik are urrunago eraman zen esperientzia.

Denborarekin, eta mundura irekita, herrialde askotako parte-hartzaileak erakartzen ditugu, eta mugak desagerrarazten ditugu. 2017an, XGN R Encounter eta Technium R Encounter egin genituen Galizian, Euskaltel Taldea zabaltzearen eta komunitate teknologikoa eskualde berrietara hedatzeko egindako apustuaren emaitza gisa.

Euskal Encounterrarekin batera, hor dugu Gamegune ere; edizio independenteekin, aitzindaria izan da Euskadiko kirol elektronikoen munduan. 2000n hasi zenetik, mundu osoko eliteko jokalaria erakartzen ditu txapelketak, eta erreferentzia da League of Legends, Counter-Strike eta beste joko batzuen lehiaketetan. Ahalmen horretako ekitaldi bat izatea funtsezkoa izan da kirol elektronikoak profesionalizatzeko; eduki esklusiboak ere eskaini dira GameguneTVren bitartez, emankizunak egin dira Twitchen, eta industriako adituek parte hartu dute.

Sabino San Vicente Fundazioko zuzendaria (2019 – 2024) Ekitaldi horien funtsezko sustatzailea

Sabino San Vicenteren zuzendaritzapean, Euskaltel Fundazioak berrikuntza eta hedapen teknologikoko garai bat izan du. Sabinok ekitaldi enblematiko ugari sustatu ditu; besteak beste, Euskal Encounter, Araba Encounter, Gipuzkoa Encounter, XGN R Encounter eta Gamegune. Topaketa horiek teknologiaren erabilera demokratizatu dute, eta gero eta komunitate ugariagoa eta dinamikoagoa sortu dute. Beren ikuspegiari esker, ekitaldi horiek modu esanguratsuan lagundu dute kultura digitala garatzen, eta berrikuntza, sormena eta elkarlanerako espiritua sustatu dituzte teknologiazale kartsuen artean; gune horietan, teknologiaren milaka zale biltzen dira ezagutzak partekatze, erronketan lehiatzeko, azken joerak azter-

tzeko eta berdintasunari eta inklusioari dagokienez aukera berriak sortzeko kirol elektroniko profesionale-tan.

Zuzendari izan den bitartean, teknologiarekin erlazio-natutako ekitaldi ugari bultzatu ditu Sabinok, eta berrikuntza eta garapen teknologikoaren erreferentziazko sustatzaile gisa sendotu du Euskaltel Fundazioa. Ekitaldi horiek ezinbestekoak izan dira hainbat arlotan ezagutzarik aurreratuen partekatze; besteak beste, adimen artifizialean, zibersegurtasunean, gauzen Interneten, ikaste automatikoan eta kode irekiko softwarean. Gainera, garapen-bidean dauden teknologia horiek publiko guztien-

gana hurbildu dira; horren haritik, STEM bokazioen harrobi bat sortu da, eta ezagutza berria sortzea sustatzen duten sareak ehundu dira, belaunaldi berriak etorkizuneko erronketarako prest egongo direla ziurtatzeko.

Euskaltel Fundazioan utzi duen aztarnak ezin hobeki osatu ditu gainerako jarduerak, eta oreka lortu du gizarte-aurrerabidearen eta aurrerabide teknologikoaren artean. Euskaltel Fundazioak erreferentzia izaten jarraitzen du komunitatean, eta berdintasuna, aniztasuna eta teknologiaren demokratizazioa sustatzen ditu ekitaldi berritzaileen bitartez.

EEren zenbait zifra, urte honetara arte: **2023**

 131.000 parte-hartzaile bakar metatu 2023an

 4.499 titular 10 urtean

 84.124 ordenagailu konektatu

 +500 hizlari teknologia aurreratuen inguruko ezagutza partekatzen

• Adimen artifiziala	• Gamifikazioa	• OSS
• Zibersegurtasuna	• ChatGPT	• Ekonomia zirkularra
• Kirol elektronikoak	• Machine learning	• Konputazio kuantikoa
• Gauzen Internet	• Deep learning	• Baliabide digitalak
• Metaunibertsua		• 5G

2024

- **32.** edizioa
- **4.096** ordenagailu sarean
- **60 Gb/s-ko** Interneteko konexioa
- **50.000 metro koadro** baino gehiago BECen
- **4** eguneko jarduerak

2025ean, 33.a izango da; Europako bizkorrena, zaharrena eta handiena da. Euskal Encounterra ekitaldi bat baino gehiago da; ikasteko eta hazteko toki bat da. Han, kablez, pantailaz eta jakin-minez betetako eremu hartan, bere etorkizun digitala berrasmazten jarraitzen du Euskadik.

Marea Laranjaren hazkundera

“Txirrindularitzak erakutsi zigun erortzea ez dela amaiara eta berriro hastea garaipenik handiena izan daitekeela.”

Harrotasun-historia guztiak ez dira gailurrean hasten eta bukatzen. Batzuk konstantzian hasten dira, errepidean sendotzen dira, eta sinesten dutenen indarrarekin sostengatzen dira, baita hankek dardara egiten dutenean eta haizea kontra dabilenean ere.

Euskaltel-Euskadi taldearen historia ez da kirolaren historia bat bakarrik. Maitasun kolektiboari buruzkoa da, identitate partekatuari buruzkoa, porrotean ere itzali ez zen marea bati buruzkoa. Garbi uzten du grina ez dela desagertzen: eraldatu egiten da, eutsi egiten dio, eta, batzuetan, indar handiagoz itzultzen da.

Mendiak tindatu zituen elastiko laranja baten kontakizuna da hau, amore eman ez zuen amets batena, garaipen batzuk kronometro ez baizik eta emozioz neurtzen direla gogorarazi zigun itzulera batena. Batzuetan, itzultzea da ekintzarik ausartena.

1997an sortu zen txirrindulari-talde enblematikoaren historia ez dago soilik kirolarekin erlazionatuta. Ahaleginaren, identitatearen eta

kidetzaren historia da, amets kolektibo bat sinbolo nola bihurtu zen azaltzen duena. Hasieratik, Euskaltel definitu duten balioak irudikatu zituen Euskaltel-Euskadi taldeak: talde-lana, iraunkortasuna, sakrifizioa. Baina zerbaite zailagoa ere egin zuen: zirrara eragin.

Euskaltel Fundazioak lehen urratsak egin zituenetik, abentura hori zaleen taupadari lotuta egon da, Marea Laranjari, zeina hor egon baita pedalkada bakoitzean, igoera bakoitzean, helmuga bakoitzean. Proiektu ilusionagarri gisa hasi zena haziz joan zen, eta bere lekua egin zuen mundu mailako txirrindularitzaren elitean.

2002an, taldea sendotu egin zen, bigarren aldiz jarraian hartu baitzuen parte Frantziako Tourrean. Ez zen soilik kirol-mugarri bat izan: berretsi zuen euskal ametsak leku bat zuela handien artean, eta harrobiko filosofiak berdinkide gisa begira ziezaiekeela txirrindularitzako handiei.

2003an, Euskaltel-Euskadi Tourrera itzuli zen hirugarren aldiz jarraian, eta erabateko arrakasta lortu zuen. Marea Laranjak grina partekatua adierazten zuen, eta pedalkada bakoitzak errepidean bertan eta errepidetik kanpo durundatzen zuen.

Baina, dudarik gabe, 2003ko Tourra bereziki itzatatuta geratu zen memoria kolektiboan; hirugarren aldiz parte hartu zuen taldeak lehiaketa nagusi hartan. Pirinioetan, laranja jantzita ikusi genituen txirrindulariak, baita mendiak ere. Milaka pertsonak erabat bete zituzten errepideak Kukuxumusurekin elkarlanean diseinatutako elastiko eta zapiak jantzita. Txirrindularitza zirrara partekatu bihurtu zen, eta Marea Laranja gi-

zarte-fenomeno global bihurtu zen, mugak gainditu zituen identitate-orro bat.

Hala ere, inoiz ez da erraza izan elitean jarraitzea. 2005ean, UCI ProTour sortzearekin batera, kostuak izugarri handitu ziren. Ordura arte, Euskaltelek sostengatu zuen taldea, baina erakundeen babesak bilatu zuen, eta, ondorioz, lehiatzen jarraitzeko aukera eman zuen eredu publiko-pribatu bat sortu zen. Baina, 2012an, krisialdi ekonomikoak bortizki kolpatu zuen, eta

administrazioek babesle kendu zioten. Euskaltelek, bere konpromisoarekiko leial, erabaki ausart bat hartu zuen: Basque Cycling Pro Team sortzea, eta, 2013tik aurrera, taldearen jabe bihurtzea.

Garai berri baten hasiera izan zen. Apustu arriskatua izan zen, baina ilusioz betea.

“Harrobian oinarritutako proiektu bat gara, baina helburu utziezin bat dugu: mundu mailako txirrindularitzaren elitean egotea”

- Alberto García Erauzkin

Konpainia bihurtu zen babesle bakarra, urtean 9 milioi euro inbertituz; itxaropentsu ekin zion bi-deari, eta proiektuaren “bigarren ziklo handia” iragarri zuen. Hala ere, erronka handiei egin behar izan zien aurre. WorldTourrean jarraitzeko, UCI puntu gehiago behar ziren, eta, ondorioz, taldeak tradizioa hautsi eta txirrindulari atzerri-tarrak fitxatu behar izan zituen lehen aldiz.

Batzuek pentsatu zuten egin beharreko sakrifizioa izan zela, eta beste batzuek, berriz, taldea handi bihurtu zuen filosofiari traizio egin zitzaioela. Baina gogorrena etortzeke zegoen: emaitzek ez zuten lagundu, eta ez zen lortu bigarren babesle bat bilatzea. 2013ko abuztuaren 20an, egitura berriarekin hasi eta hilabete gutxi batzuetara, Euskaltelek iragarri zuen taldea babesteari utziko ziola 2014tik aurrera eta taldea desagertu egingo zela.

Kolpe latza izan zen. Azken helmugaren ondorengo isiltasunak min ematen zuen. Baina, orduan ere, zerbait geratu zen: memoria, komunitatea, grina. Sei urtez, Marea Laranja ez zen desagertu. Adore ematen, gogoratzen, itxaroten jarraitu zuen.

Eta orduan, 2020an, gutxik espero zutenean, taldea etxera itzuli zen. Euskaltel-Euskadi berriaren babesle nagusi gisa itzuli zen Euskaltel, berriz ere bere Fundazioaren eskutik. Ez zen itzulera hutsa izan; berriz jaio zen.

Izan ere, taldea ez zen garaipenekin soilik eraiki. Balioekin eraiki zen. Leialtasunarekin. Kirola ere identitate-hizkuntza izan daitekeelako ziurtasunarekin. Eta, gaur egun, Marea Laranja horrek

bizirik dirau, errepideak adore nekaezin horrekin betetzen.

Dena ez da erraza izan. Dena ez da garaipena izan. Baina inoiz ez zaigu grina falta izan.

Izan ere, kolore batzuk ezin dira ezabatu. Eta historia batzuk, besteak beste gurea, idazten ari dira oraindik... pedalkadaz pedalkada.

Berdintasuna kirolaren bitartez

“Kirolak ez du mundua aldatzen; pertsonak aldatzen ditu, mundua alda dezaten.”

Nelson Mandela

Luzaroan, emakumeek publikorik gabe egin zuten korrika. Babeslerik gabe eskalatu zuten. Inork ikusgai jarri gabe lehiatu ziren. Ez talen- turik ez zutelako, baizik eta ikusten ez zituzte- lako. Izan ere, kirolean —beste hainbat arlotan bezala—, dena emateaz gain, beren presentzia justifikatu ere egin behar zuten. Baina hori aldatu da dagoeneko, eta ez ha- labeharrez.

Hasieratik, ideia ahaltsu baten alde egin ge- nuen: kirola gizarteak eraldatzeko benetako tresna bat da. Kirolean, mendian, pistan, itsa- soan, ertzei bultzatuta egin dakieke, oztopoak bota, eta berdintasuna eraiki.

Lehiaketak irabazi ez ezik bidea urratu ere egin zuten emakumeak babesten ditugu. Gri- nak, ahaleginak eta lidergoak generorik ez dutela erakutsi zutenak. Gaur egun eremu horietan baimena eskatu beharrik gabe ibil- tzea amesten duten neskak inspiratu zituzte- nak.

Orobat, kirolaren bitartez inklusioa sustatze- ren alde egiten dugu, eta desgaitasuna duten pertsonen partaidetza sustatzen dugu, benetako berdintasuna bizi egiten delako, eta ez soilik aldarrikatu.

Kapitulu honetan, izenak, taldeak eta domi- nak aipatuko ditugu, baina, batez ere, ikusiko dugu zer gertatzen den gizarteak aniztasu- nari aurrez aurre begiratzea eta beti merezi izan zuen tokia ematea erabakitzen due- nean. Etorkizuna jada ez da zela bereizietan jokatzen.

Kirola aldaketa-eragilea da, eta gai da oztopoak desagerrarazteko eta etorkizun berdinzaleagoa eta inklusi- boagoa eraikitzeko.

Hasieratik, Euskaltel Fundazioak emakumeen talentua sustatu du tradizioz maskulinizatuta egon diren diziplinetan, eta kirolaren alde egin du desgaitasuna duten pertsonak integratzeko tresna gisa. Euskaltel Taldea sortu zenean, kon- promiso hori Galiziara eta Asturiasera ere za- baldu zen; hala, haren eragina handitu egin zen, eta kirolari gehiago babestu ziren. Men- dian, zelaian edo pistan, lehiaketa bakoitza au- kera bat da grinak eta ahaleginak generorik edo mugarik ez dutela frogatzeko.

Emakumeak: beren ahotsarekin

Euskadiko mendiak kirol-ekintza gogoangarri ugariren lekuko izan dira, baina, luzaroegi, emakumeak ia ez dira tartean izan. Eskalatzen zuten, bai. Ahalegintzen ziren, bai. Baina ez ziren arretagunea. Ez ziren ikusgai jartzen, eta ez zituzten baliabide berak, ezta aintzatespen bera ere. Hori aldatu beharra genuen. Hortaz, 2005ean, neurriak hartzea erabaki genuen.

Urte hartan sustatu zuen Euskaltel Fundazioak Emakumeen Mendiko lehen Taldea; ekimen aitzindaria izan zen, eta inertziak haustea eta bidea urratzea zuen helburu. Trebakuntza, laguntza teknikoa, baliabideak eta ikusgaitasuna eskaini genituen. Baina, batez ere, konfiantza eskaini genuen. Emakume haiek dagoeneko han zeuden, harkaitzean urrats sendoak egiten, baina bultzadatzoxa behar zuten are gorago iristeko.

Urte berean, Josune Bereziartuk mugarri historiko bat lortu zuen: bere lehenengo 9a+-a lortu zuen Bimbalunan, eta munduko eskalatzaile onenetako bat bihurtu zen. Bestalde, Edurne Pasabanek aurrera jarraitzen zuen Nanga Parbat desafiatazailan gora, hamalau zortzimilakoak igoko zituen lehenengo emakumea bihurtzeko bidean. Ez zeuden bakarrik: Raquel Pérez, Sonia Casas eta beste promesa berri batzuk indartsu zetozen. Haiek guztiak, haien talentuan sinesten zuen sare baten babesak bultzatuta.

2006an, konpromiso hura aintzatetsi egin zen: Josune Bereziartuk euskal kirol-irudi onenaren

saria jaso zuen. Sari hura ez zen harentzat soilik. Zerbait aldatzen ari zela erakusten zuen.

Eta mendian aldatu zena itsasora ere zabaldu zen. Sopelako Billabong Girls Daysen aliatu bihurtu ginen. Surf-txapelketa horrek lehiaketa eta gazte surflarientzako trebakuntza nahasten ditu, eta mundu profesionalerako jauzia egiten laguntzen die. Halaber, Garazi Sánchezek, gure surflari handietako batek, garbi erakutsi digu noraino irits daitezkeen emakumeak kirolean aukera egokiak dituztenean.

2020an, beste urrats bat egin genuen. Euskadin emakumeen futbola profesionalizatzearen alde egitea erabaki genuen. Hainbat talderen aliatu bihurtu ginen; besteak beste, Realarena, Eibarrena eta Athleticena, emakumezkoetan, eta, aurrerago, Alaves eta Osasunarena. Hockeya eta beste diziplina batzuk ere bultzada hari batu zitzaizkion, Estatu osoan erreferentzia zen Telecable Hockey Clubi lagunduta.

Babesletza jarraituei eta etengabeko laguntzari esker, hazten lagundu diegu talde horiei, eta ikusgaitasun handiagoa, baliabide gehiago eta errespetu handiagoa izaten. Duela bi hamarkada pentsaezina izango zen, baina, orain, errealitatea da: estadioak bete egiten dira jokalaririk horiek ikusteko, hedabideek jarraitu egiten diete, neskek harro-harro eramaten dituzte haien elastikoak.

Baina eragina markagailutik harago doa.

Lagundu dugu emakume kirolariekiko begirada aldatzen, eta erakusten lider izan daitezkeela, lehiatu daitezkeela, eta irabazi eta zirrara eragin dezaketela; ez dutela bazterrean geratu behar, baizik eta erdigunean kokatu behar dutela.

Eta beharbada baliotsuena dena: belaunaldi berriei lagundu diegu kirola ibilbide posible gisa ikusten. Munduan egoteko modu bat.

Izan ere, emakumezko kirolariek aurrera egiten dutenean, emakume guztiok egiten dugu aurrera. Eta neska batek haiek bezalakoa izateko ametsa duenean, badakigu ondo egin ditugula gauzak.

Kirola bere egoera puruenean

Aspalditik, dibertsitate funtzionala duten kirolariek goi-mailako txapelketetan parte har dezaten sustatzen dugu. Gure babesak izan dute, besteak beste, txirrindularitza egokituko Kriterium Zuzenak-ek, txirrindularitza paralinpikoko Bizkaiko Birak, Basauriko Meeting Paralinpikoak edo Nazioarteko Maratoi Erdi Egokituenak, eta harro sentiarazten gaitu jakiteak bidea ireki diegula ehunka atletari, eta frogatu dugula ahaleginak eta grinak ez dutela oztoporik.

Inklusioa elitean eta klubaren eguneroko bizitzan eraikitzen da; guztiak ahalegintzen dira desgaitasuna duten pertsonak kirol-arloan integratzen. 2020an, Euskaltelek konpromiso hori sendotu zuen, besteak beste Osasuna Fundazioa, Bilboko Unibertsitate Taldea, Hernani Rugby, Celta Integra eta Genuine Kirol Taldea babestuz. Eki-men horiek gizarteratzeko tresna bihurtu dituzte futbola eta errugbia.

Zenbait ekitalditan, hala nola Kirol Eguna Euskaltelen, eremu bat prestatzen da urtero, berrataruek zuzenean ikus ditzaten kirol-modalitate egokituenak.

Aukera paregabea da sentsibilizatzeko, hezteko eta kirolaren bitartez gizarte-talde guztien integrazioa sustatzeko.

Kirolari horien entrenamendu bakoitzak, partida bakoitzak, helmuga bakoitzak argi uzten dute talentuak eta erabakitutasunak ez dutela oztoporik.

Kultura

“Ez dago eraldaketarik identitaterik gabe. Eta ez dago identitaterik kulturarik gabe.”

Kultura ez da apaingarri bat. Ez da luxu bat. Komunitate batek bere burua izendatzeko, aitortzeko, imajinatzeko duen modua da. Memoria partekatua eta hizkuntza bizia da. Maitasunez, sinboloz eta kontakizunez betetako lurralde bat da, eta izan ginenarekin, garenarekin eta oraindik izan gaitezkeenarekin lotzen gaitu.

Euskaltelek beti pentsatu izan du kultura ari-maren teknologia ere badela: eraldatu, integratu eta zirrara eragiten duen tresna bat. Hori dela eta, hasieratik inplikatu gara huntzen duen guztiarekin: euskara hizkuntza propio gisa, arteak, musika, letrak, herrietako jaiak, ahots berriak eta betiko adierazpenak.

Kultura zaintzen dugu, ez babesle gisa, baizik eta haren parte gisa. Izan ere, identitatea eraikitzeko nork sostengatu eduki behar da, eta benetan uste dugu bere hizkuntza, istorioak, sortzaileak eta topalekuak zaintzen dituen herri bat indar handiagoz abiatuko dela etorkizunerantz.

Kultura zaintzea ondare komuna zaintzea da. Euskara, lurralde honetako hizkuntza propio gisa, gure konpromisoaren ardatza izan da,

eta hala da oraindik ere. Izan ere, ez dago benetako eraldaketarik atzean uzten badi-tugu izendatzen gaituzten hitzak.

Kapitulu honek konpromiso hori jasotzen du; hau da, ondare komuna dagoen tokietan presente egotea. Abesti bat memoria bihurtzen den tokian. Poema batek begirada bat aldatzen duen tokian. Hizkuntza batek eusten dion eta gora egiten duen tokian. Etorkizuna eraikitzeko modurik onena da garena izaten laguntzen diguten hitzak, soinuak, irudiak eta ideiak erabiltzea.

Izan zirenez, gaur egun bagara, eta etorkizunean izango gara

Hizkuntza bat hitz egitean, herri baten memoria eramaten da ahotsean. Sentitzeko, munduaren berri emateko, amesteko duen modua.

Euskara hori guztia da gure herriarentzat. Baita Euskaltelentzat ere.

Sortu ginenetik, DNAn daramagu euskara. Ez bakarrik sinbolo gisa, baizik eta konpromiso sakon gisa: hori gara, eta horretarako egiten dugu lan. Babestu, sustatu egin nahi izan dugu, hazten lagundu nahi izan diogu. Izan ere, gure ustez, hitz egiten direnean bizi dira hizkuntzak, baina, batez ere, zaintzen direnean.

25 urteotan, konpromiso hori handitu egin da, eta proiektu, ekimen eta aliantzen sare bihurtu da; sare horri esker, euskara ez da memoria soilik, baita etorkizuna ere. Etorkizun hori euskarazkoa da ikasgeletan, enpresetan, laborategietan, parkeetan, abestietan, sarean.

Hori dela eta, herri honen hizkuntza eta identitatea ospatzen dituzten herrietako ekitaldi handietan izan gara: Ibilaldia, Araba Euskaraz, Kilometroak, Nafarroa Oinez, edo Durangoko Liburu eta Disko Azoka, ezinbestekoa euskarazko literaturaren eta musikaren arloan. Urtez urte, topaketa horiek milaka pertsona elkartu dituzte taupada indartsuak dituen, belaunaldiak elkartzen dituen eta gure kulturaren bihotza izaten jarraitzen duen hizkuntza baten inguruan.

Orobat, haren eguneroko erabilera indartzen duten tresnak eta inguruneak sustatu ditugu. Hezkuntzaren arloan, aliantzak ehundu ditugu, besteak beste, EHIGEREkin eta Ikastolen Elkar-tearekin, belaunaldi berriak beren hizkuntzaz inguratuta haz daitezten: liburuetan, patioetan, lehenengo mezu digitaletan.

2003an, Euskal Eskola Publikoaren Festarekin bat egin genuen, UZEIren estatistika-corpusa garatzen lagundu genuen, eta Euskaltzaindia-

rekin elkarlanean aritu ginen Jagonet proiektuan —hizkuntza-kontsultak egiteko tresna berritzailean—.

Urte berean, aurrerapauso garrantzitsua eman genuen erakunde barruan: gure Euskara Plana onartu genuen. Ekimen aitzindaria izan zen, eta, haren bitartez, euskara konpainiako arlo guztietan erabiltzea bermatu zen: barne-komunikazioan, bezero-arretan eta abarren. Ez genuen nahi euskara aukera bat izatea, baizik eta harremanetan jartzeko modu natural bat izatea.

Halaber, gure bokazio berritzailearen haritik, eragile nagusi bihurtu genuen euskara aro digitalan.

Telefonoen eskuliburu guztiak euskaratu zituen lehenengo operadorea izan ginen, eta, horri esker, errazago erabili ahal izan ziren egunerokoan.

2005ean, Elhuyar Fundazioarekin batera, euskarazko lehen telekomunikazio-hiztegia osatu genuen, eta ziurtatu aurrerapenekin batera joango zela hizkuntza, bere funtsa galdu gabe.

Kanpaina enblematikoak kaleratu genituen, hala nola:

“Telefonoak badaki euskaraz. Anima zaitetz”

mugikorrean euskara erabiltzea sustatzeko, eta Euskarazko Publizitatearen Ukan saria irabazi zuen.

Horretaz gain, zubiak eraiki nahi izan ditugu hizkuntzaren, kulturaren eta zientziaren artean. Sabino Arana Fundazioari eman diogun babesari esker, arte plastikoetako, teknologiako eta dibulgazio zientifikoko tailerretara eraman ahal izan dugu euskara, eta hark ikasteko, sortzeko eta partekatzeko tresna izaten jarraitzea ziurtatu dugu.

Harrotasunez esaten dugu: euskara ez dugu komunikatzeko bakarrik erabiltzen. Bizitzeko erabiltzen dugu. Hori horrela den bitartean, garenaren eta etorkizunean izan gaitzekkeen guztiaren euskarri izaten jarraituko du.

Bizitza festarik festa

Festak Euskadiren taupada dira. Plazako barre partekatuak dira, dantza tradizionalak, aire zabaleko kontzertuak eta danborradaren zirrara. Euskaltel Fundazioa hor egon da, Gasteizko Andre Maria Zuriaren jaietan, eta Bilboko eta Donostiako aste nagusietan; bizirik jarraitzeko behar duten babesa izatea ziurtatu dugu, eta haien aitortza babestu dugu, festak entretenimendua direlako eta kultura zabaltzea, indartzea eta harrotasunez ospatzea ahalbidetzen dutelako.

Euskalteli eta haren Fundazioari esker, milaka pertsonak ehunka jaiz gozatu ahal izan dute: tokiko artistentzako eszenatokiak, komunitate osoak parte hartzeko ekimenak eta tradizioaren eta modernitatearen arteko etengabeko lotura.

Arte eszenikoa eta zinematografikoa

Gizartea zineman eta antzerkian islatzen da, eta Euskaltelek haien alde egin du Euskadin. Zinemaldia (Donostiako Nazioarteko Zinemaldia) babesteari esker, Euskadiko eta nazioarteko zinema zabaltzearekin duen konpromisoa sendotu du. Tokiko sormena ere sustatu dugu, besteak beste Zinema Express ekimenarekin, zeinean 20.000 pertsonak baino gehiagok ekoizpen zinematografikoarekin esperimentatu eta beren istorioak kontatu ahal izan baitituzte.

Arteak islatzen du zer garen: bere aniztasunaz harro dagoen gizarte bat. Ez da hitz egiteko modu bat, baizik eta gizarte justu eta inklusibo bat izateko gure konpromisoa. Euskaltelek ekinzen bitartez egin du haren alde, eta berdintasunaren aldeko borroka ikusgai jarri eta indartzen duten ekimenak babestu ditugu. Proiektu enblematikoenetako bat Zinegoak

jaialdia babestea izan da, LGBTI+ zineman espezializatutako jaialdi bat. Lehen isilarazi egiten ziren istorioei ahotsa eman die, eta aniztasunari eta LGBTI+ pertsonen eskubideei buruzko hausnarketa-esparru bat sortu du.

Euskal musikaren bihotzean

Hasieratik, musikaren alde egin zuen Euskaltel-ek. Zirrara eragiteko, lotzeko, batzuetan hitzez esan ezin diren gauzak esateko ahalmena duela. Den moduan ulertu genuen: arte bat, baita belaunaldi, lurralde eta sentikortasunen arteko zubi bat ere.

Hori dela eta, bere erregistro guztietan landu dutenen ondoan egon gara. Opera eta musika klasikoa babestu ditugu erakundeen bitartez; besteak beste, OLBE, Donostiako Musika Hama-bostaldia edo Donostiako Orfeoia, zeinek Euskadiko txoko guztietara eramán baitute sinfonikoaren eta koralaren indarra. Halaber, bat egin dugu Euskadiko Orkestra Sinfonikoarekin eta Bilboko Koral Elkartearekin; hala, aliantza sendotu eta adin guztietako jendeari hurbildu ahal izan diogu musika-ondarea, aldatzen jarraitzen duen tradizio batek bizirik iraun dezan.

Euskadin badaude, halaber, rocka, folka eta soinu berriak, eta hor ere egon gara. BBK Live Bilbon, Kutxa Kultur Festibala Donostian, Azkena Rock Gasteizen... Ekitaldi horiek guztiak zirrarak babestu ditugu, baita ekintzen bitartez ere: digitalizatzen lagundu diegu, doako wifa eskaini dugu, artistak eta publikoa konektatu ditugu, zuzeneko musikaz gozatzeko moduak modernizatu ditugu. Izan ere, bagenekien musikaren etorkizuna entzuteko moduan, partekatze moduan, bizitzeko moduan ere badagoela.

2015ean, konpromiso hark jauzi bat egin zuen: BIME PROren babesle bihurtu ginen, musikaren eta teknologiaren arteko elkargunean ardaztu-

tako Europako lehenengo azoka. Inflexio-puntu bat izan zen: azoka hartan, artistek, profesionalak, programatzaileek eta sortzaileek aukera berriak aztertu ahal izan zituzten elkarrekin, bideojokoetatik hasi eta aplikazio digitalera. Berrikuntza kulturalaren aldeko apustu bat izan zen, eta sektorearen nazioarteko mapan kokatu zuen Euskadi.

Gaur egun, atzera begiratzen dugunean, badakigu nota bakoitzak, abesti bakoitzak, jaialdi bakoitzak aukera eman digula komunitatea

Kulturaren eta artearen aldeko apustua

Artea gizartearen isla da. Gure historia kontatzeko, garena zaintzeko eta izan gaitezkeena imajinatzeko modu bat da. Lehen urratsak egin zituenetik, Euskaltel Fundazioak garbi ikusi du artea eta kultura babestea ez dela zerbait sinbolikoa: erantzukizun kolektiboa da. Horrela baino ez baitugu bermatuko komunitatearen bizitzan tokia izatea, baztertuta ez geratzea, esparru ireki, irisgarri eta bizietan irautea.

Hori dela eta, hasieratik hartu dugu konpromisoa Euskadiko eremu kultural esanguratsuenetako batzuk babesteko. Guggenheim Bilbao Museoaren eta Donostiako Kursaalaren patronatuetako kide gara. Erreferentziako bi erakunde horiek mundura zabaltu dute euskal kultura, eta azken hamarkadetako adierazpen artistiko garrantzitsuenetako batzuen agertoki izan dira.

Baina ez hori bakarrik. Konpromiso hori handituz joan da. Gasteizko ARTIUMen patronatuko kide ere egin gara, eta, hala, lurraldeko hiru kultura-gune handietan egotea bermatu dugu. Gure ustez, arteak, bere forma guztietan, behar ditu lekuak aldatzeko, partekatzeko, gizartearekin eztabaidan aritzeko.

25 urteotan, beste ekimen askotan lagundu

dugu. Bilboko Arte Ederren Museoarekin eta Bilboko Itsasadarra Itsas Museoarekin elkarlanean aritu gara, artea eta historia herritarregana hurbiltzeko, ondarea ez dadin beira-arasetan geratu, baizik eta eguneroko bizitzaren parte izan dadin.

Halaber, azoka, jarduera eta proiektu kulturetan izan gara; haien bitartez, milaka pertsonak arteaz gozatu dute, haren forma guztietan: pinturatik eskulturara, klasikotik garaikidera.

Izan ere, artea babesten duen gizarte batek, iragana ez ezik, arima ere zaintzen du.

Sostengatu gintuen sarea

2020ko martxoan, mundua gelditu egin zen. Inoiz ez bezalako pandemia batek etxean sartuta egotera behartu gintuen, isolatzera, beldurrez eta ziurtasunik gabe bizitzera. Baina komunitate gisa probatu ere egin gintuen. Euskaltelek argi ikusi zuen: gehien behar gintuzten tokian egon behar genuen.

Konfinamenduak fisikoki bereizi zituen familiak, lagunak eta elkar maite zuten pertsonak. Baina mobilizatu egin ginen, inor bakarrik ez sentitzeko. "Besarkada birtualak" ekimenarekin, doako telefono-lineaz hornitu genituen Gipuzkoako adinekoentzako 65 egoitza; hala, oso garrantzitsua bihurtu zen bideodeiak egitea, norbaitek "zure hutsunea sentitzen dut" esatea edo pantailan norbaik ikustea.

Ospitaleetara ere iritsi zen elkartasuna, haietan bereziki gogorra baitzen isolamendua. Onlineko gure telebista-plataformak zabaldu genituen, ospitaleetan zeudenek (bezero izan ala ez) doan ikus zitzaten entretenimenduko edukiak: leiho bat kanporantz, arnasmune bat zoritxarraren erdian.

15 egunean, 1.000 pertsonak baino gehiagok aktibatu zuten zerbitzua.

Halaber, ikasten jarraitzeko zailen zutenen ondoan egon ginen. Eusko Jaurlaritzarekin eta Nafarroako Gobernuarekin elkarlanean aritu ginen, eta doako konektibitatea zuten 700 SIM txartel baino gehiago entregatu genituen baliabiderik gabeko ikasleentzat. SD Eibar Fundazioarekin, Gurutze Gorriarekin eta Eibarko Udalarekin batera, modemak eta tabletak eman genizkien hez-

kuntza ez gelditzeko tresna bat behar zuten dozenaka familiari.

Bilboko Suhiltzaileen Kidegoarekin elkarlanean, irakurgailuak, aurikularrak eta kargagailuak helarazi genizkien ospitaleetan zeudenei. Gauzak asko aldatu zituzten keinu txikiak.

Mugikorretarako doako datu-bonuak eskaini genizkien gure bezeroei alarma-egoerak iraun zuen bitartean. Mugikortasun-soluzioak aktibatu genituen funtsezko kolektiboentzat. Komunitatearen zerbitzura jarri genituen gure gaitasun teknologikoak: aurpegi-babeskiak sortu genituen 3D inprimagailuekin. "Boluntarioen aztarnaria" sortu genuen, laguntza behar zutenak laguntza eskaini zezaketenekin lotu zituen plataforma. Sarea ehundu genuen.

Halaber, minaren erdian kontsolamendu espiritualak bilatzen zutenen ondoan egon ginen. Bilboko Gotzaindegiaekin batera, adimen artifizialeko sistemak instalatu genituen Aste Santuetako elizkizunak zuzenean emateko. Milaka pertsonak etxetik bizi ahal izan zuten beren fedea, eta ez ziren hain bakarrik sentitu.

Krisiek balioak probatzen dituzte. Egun ilun haietan, ahal genuen guztia egin genuen itxaropenari eusteko. Ezerk ezin ditu konpentsatu erremediorik gabeko galerak, baina ikasi genuen urruti egonda ere loturarik sendoena gizakien artekoa zela.

Izan ere, itxura batean ematen bazuen ere gauzak gelditu egin zirela, zuntz ikusezin bat taupaka ari zen lurpean: aurretik inoiz ez bezala konektatutako komunitate bat.

4

Eragin sozioekonomikoa 25 urte balio partekatua sortzen

Eragin sozioekonomikoa erakundeek sortzen duten balioaren funtsezko alderdi bat da, nahiz askotan ez den islatzen ohiko kontabilitate-balantzeetan. Euskaltelen eta haren Fundazioaren kasuan, euskal gizartearekiko konpromiso etengabea islatzen da eragin hori; ez soilik jardura ekonomikoaren

edo zerbitzu-eskaintzaren bidez, baizik eta, horretaz gainera, komunitatea osatzeko, bizitzak hobetzeko eta azterna positibo eta iraunkorra uzteko gaitasunaren bidez.

Eragin sozioekonomikoaz hitz egitea harremanez, konfiantzaz eta kohesioaz hitz egitea da. Eta kontuan hartzea erakunde baten benetako baliorako funtsezkoa dela orobat nola lotzen den erakunde hori bere ingurunearekin eta zenbateraino jotzen duten esanguratsutzat eta eraldatzailetzat pertsonak eta taldeek erakunde horren jarduna. Baina eragin hori ez da ukiezina bakarrik: kontabilitate-adierazleetan eta lurraldearen garapen ekonomikoari laguntzen dion inbertsio iraunkor batean ere islatzen da. Balio horrek arrasto ukigarria uzten du gizartean.

Hori dela eta, Euskaltelek eta haren Fundazioak inpaktu hori zorrotz eta gardenki neurtzearen alde egin dute, eta, horretarako, sortutako balio sozioekonomikoa kuantifikatzeko eta komunikatzeko aukera ematen duen metodologia bat aplikatu dute. Hurbilketa horrek tradizioz finantza-txostenetatik kanpo geratu diren dimentsioak integratzen ditu, eta kontuan hartzen

ditu bai inpaktu soziala bai lurraldean egin-dako inbertsio iraunkor batetik eratorritako ekarpen ekonomikoak.

Ikuspegi horri esker, zifrekin adieraz daitezke zenbait alderdi, hala nola enpleguaren sorrera, kulturaren sustapena, kolektibo zaugarriari laguntzea eta jasangarritasunaren sustapena.

Eragin sozioekonomikoa neurtzea ez da kontu teknikoa bakarrik, estrategikoa ere bada. Izan ere, aukera ematen die Euskalteli eta haren Fundazioari erabakiak beren interes-taldearen espektatibekin bateratzeko, lurraldearekiko

konpromisoa indartzeko eta kudeaketa gizatiarrago eta arduratsuago baterantz joateko. Izan ere, benetan axola duena neurtzen denean — pertsonen ongizatea, ingurunearen kohesioa, balio partekatua —, eraldaketa sakonago baterako atea irekitzen da: pertsonak eta guztion ona jarduera ororen erdigunean jartzen dituen.

Ikuspegi metodologikoa: balioa zifren bidez adieraztea

Euskaltelek eta haren Fundazioak balio sozial integratuaren ikuspegia aplikatzen dute finantza-emaitzetatik harago duten eragina neurtzeko. Kontabilitate horren bidez, zifra ulergarrien bidez adierazten dituzte baita tradizioz ukiezinak izan

diren alderdiak ere, hala nola gizarte-kohesioa, kolektibo zaugarriari emandako laguntza eta kulturaren sustapena.

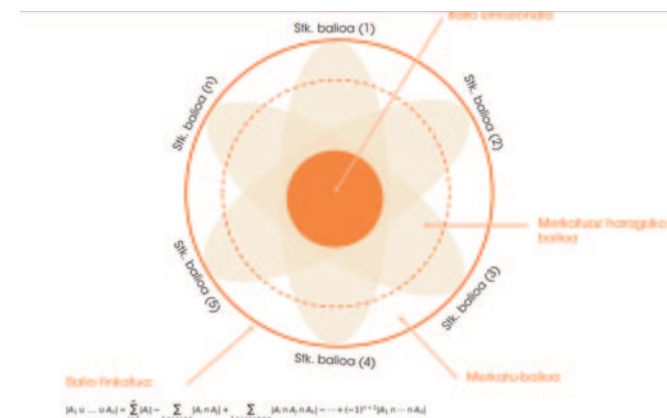
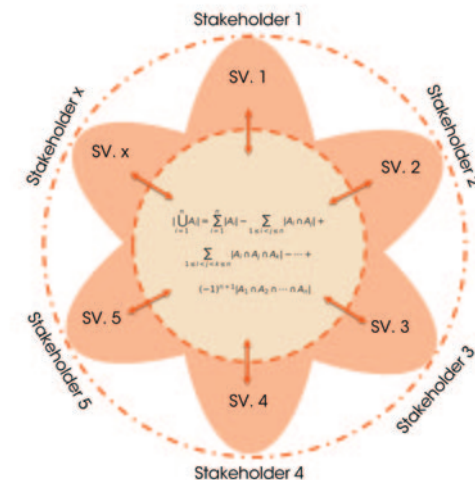
Ikuspegi horri esker, sortutako balioaren ikuspegi osoagoa eta gizatiarragoa lortzen da, eta ekonomiarekin, gizartearekin eta ingurumenerekin lotutako alderdiak integratzen dira.

Benetan garrantzitsua dena neurtzeak garrantasuna dakar, baina ez hori bakarrik; izan ere, eraldaketa sakona bultzatzen du, pertsonak eta guztion ongia jarduera ororen erdigunean jartzen dituen.

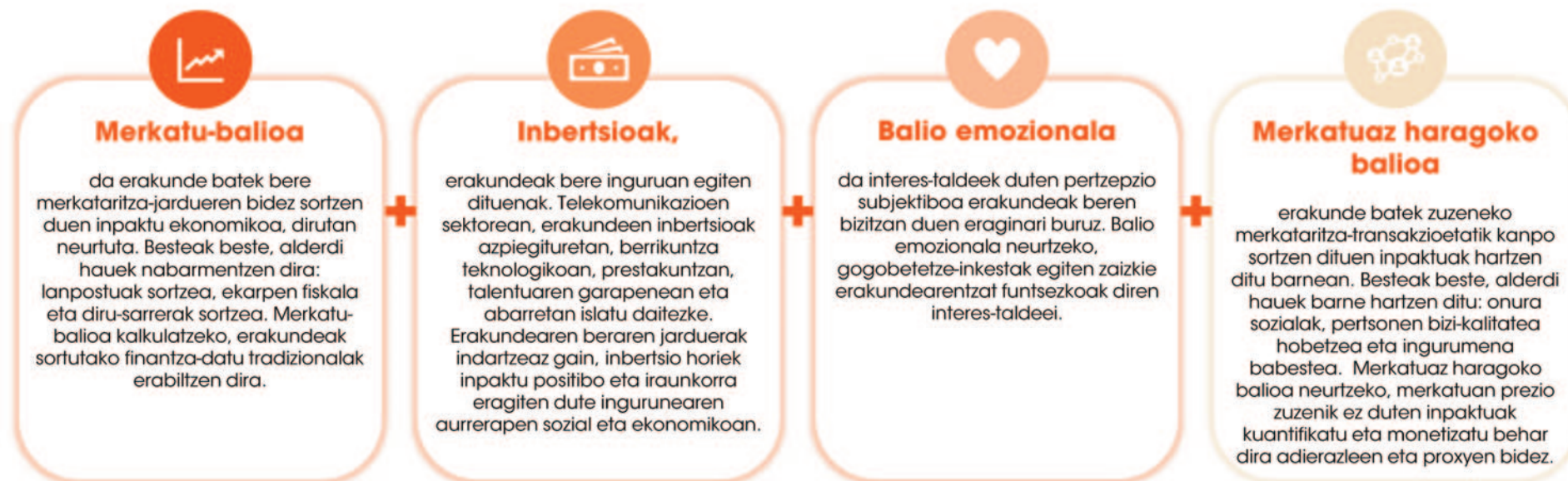
Eredu poliedrikoa

Eredu Poliedrikoaren metodologia erabiliko dugu, Deustuko Unibertsitateak eta Euskal Herriko Unibertsitateak elkarrekin garatutakoa; Stakeholder-en teoria eta balioaren kontzeptuaren hurbilketa fenomenologiko bat (hartzailearengan zentratua) konbinatzen ditu.

Emaitza interes-talde bakoitzarentzat sortutako balio espezifiko baten haztapena da, eta guztizko balioa hau izango da: stakeholder guztientzat sortutako baterako balioa gehi horietako bakoitzarentzat sortutako balio espezifikoa (balio finkatua). Bi emaitzen arteko tartea [baterako balioa / guztizko balioa] handiagoa edo txikiagoa izateak interesen lerrotze-maila adieraziko du.

Metodologia honek lau osagai nagusi ditu:

Osagai horiei esker, erakundeak bere eraginaren ikuspegi osoa eta zeharkakoa lor dezake, eta, horren bidez, erabaki estrategikoak hartzeko prozesua optimizatu eta interes-taldeen espektatibekin bat egin dezake.

Euskaltelek eta haren Fundazioak Euskaltelek 1999 eta 2024 bitartean gizartean izandako inpaktu sozioekonomikoa neurtu dute, baita Euskaltel Fundazioak 2000 eta 2024 bitartean izandakoa ere, hauen laguntzarekin:

Zertarako da?

- Sortutako **balio soziala** hautemangarri egiteko
- **Inpaktu ukiezinei zifrak** jartzeko (enplegua, prestakuntza, gizarte-kohesioa...)
- **Interes-taldeetarako** (*stakeholders*) sortutako balioa erakusteko
- **Gizarteari itzulkin soziala** gardentasunez komunikatzeko

Zerk desberdintzen du?

- **Eredu poliedrikoan** oinarritzen da, eta balioa zenbait ikuspegitatik aztertzen du
- **Balio-aldagaiak** eta **proxy monetarioak** erabiltzen ditu inpaktua kalkulatzeko
- **Erakunde adituek** bermatzen dute, eta, beraz, kalkulu fidagarriak dira. Kasu honetan, honen bermea dute:

Iturriak:

Aztertutako ekitaldiei dagozkien EUSKALTElen egoera-orriak, Merkataritza Erregistrotik hartuak SABI Bureau Van Dijk-en bidez (Balantze Iberikoak Analizatzeko Sistema), 2024ko datuak izan ezik, horiek Euskaltelek zuzenean eman baititu.

Kalkulu batzuetarako, kontuan hartu da, halaber, EUSKALTElen 2016ko kontabilitate soziala.

Ordaindutako BEZaren eta sozietate zergaren Euskaltelen kalkuluak.

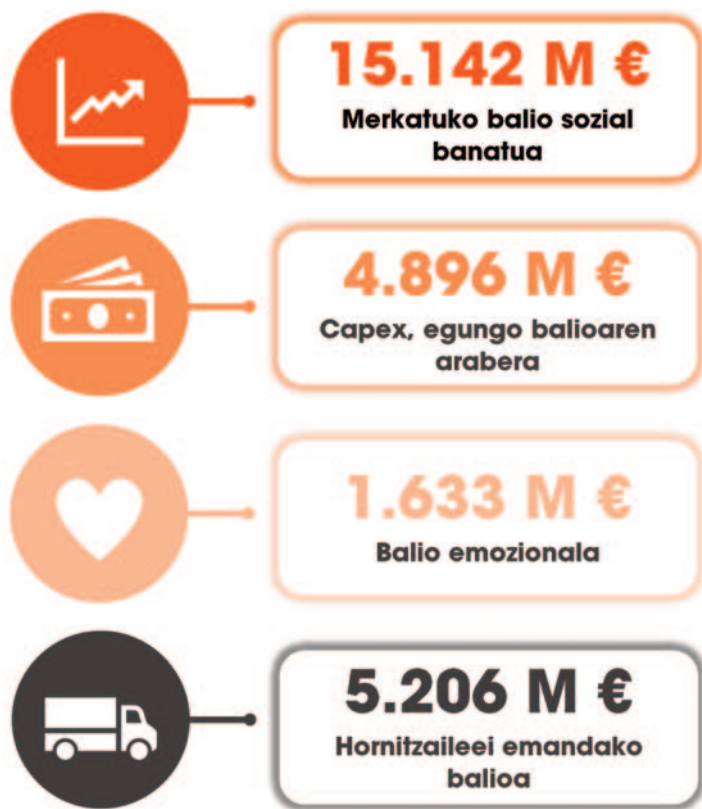
Euskaltel Fundazioak Eusko Jaurlaritzari aurkeztutako memoriak; 2024koa izan ezik, erakundeak berak emandako egunkari-liburutik hartu baitira urte horretako datuak.. Ezin izan dira berreskuratu 2009a baino lehenagoko-memoriak, eta, beraz, urte horietako datuak gainerako urteetako datuetan oinarrituz egindako hipotesietan eta aurrez baziren datu batzuetan bermatuz kalkulatu dira.

Euskaltelek gizarteari emandako guztizko balioa

Euskaltelen benetako inpaktua ez da zifra ekonomikoetara mugatzen: pertsonen bizitza hobetzen duen eta gizarte-ehuna indartzen duen orotara hedatzen da. Bere jardueraren bidez, balioa sortzen du hainbat dimentsiotan —ekonomikoa, soziala eta ingurumenekoa—, eta, balio hori neurtuta eta ikusgai jarrita, Euskaltelek ongizate kolektiboari egiten dion benetako ekarpena uler daiteke.

Grafiko honetan, Euskaltelek gizarteari itzultzen dion guztizko balio hori dago jasota, hau da, hala balio ukigarria nola ukiezina.

26.877 M €
Eragina guztira

Penintsula iparraldetik hegoaldera
gurutzatuko luketen lau autobide
eraikitzeak adinako balioa

Nola gauzatzen da Euskaltelek bere interes-taldeetan eragindako inpaktua?

- **Bezeroak:** zerbitzuak eskaintzearen eta produktuak saltzearen bidez emandako balioa, erosketa-prezioaren bidez kalkulatu.
- **Administrazio publikoa:** administrazio publiko guztiei sortutako diru-sarrerak zenbait ordainketaren bidez, hala nola gizarte-segurantzaren, PFEZa, sozietateen gaineko zerga eta beste zerga batzuk.
- **Inbertitzaileak:** inbertitzaileei sortutako diru-sarrerak erakundeak eragindako etekin bidez.
- **Langileak:** langileek soldataren, onura sozialen, garapen profesionalaren eta abarren bidez jasotako balioa.
- **Finantzatzaileak:** Euskaltelek finantza-gastuak ordainduz finantzatzaileei emandako balioa.
- **Enpresa-jasangarritasuna:** Enpresak sortutako balioa, enpresa-proiektuari jarraitzea emateko erabiltzen dena, amortizazioak eta erreserbak barne.

Sortutako merkatu-balioaren banaketa

Grafiko honetan ikusten da nola banatzen duen Euskaltelek merkatuan sortzen duen balioa; era berean, erakundeak ekonomia bidezkoago eta jasangarriago batekin duen konpromisoa islatzen du.

15.142 milioi euroko balioa da, eta hainbat interes-talderen artean banatzen da: langileak, finantzatzaileak, administrazio publikoa, inbertitzaileak eta jasangarritasunera eta erakundearen ondarrera bideratutako ekintzak. Irudi horrek argi eta garbi erakusten du enpresa-jarduerak onura partekatutak ekar diezazkiokeela gizarte osoari honako hauen bidez.

Urteko enplegu-sorreraren batezbestekoa

1999tik 2024ra bitartean, urtean batez beste 2.504 enplegu sortzen lagundu du Euskaltelek, zuzeneko, zeharkako eta eragindako enplegua barne. Horrek argi erakusten du inguruneke ehun ekonomiko eta sozialean duen eragina.

Inbertsioa azpiegiturretan

Sareetan eta teknologia berrietan egin dituen inbertsioei esker, Euskaltelek 4.896 milioi euroko inpaktua eragin du.

25 urte hauetan, Euskaltelek inbertsio iraunkorra egin du azpiegiturretan, eta horrek lurraldeko konektagarritasuna eraldatu du. Zuntz optikozko sare propioa hedatzearen aldeko apustuari esker, zerbitzuaren abiadura eta kalitatea hobetu dira, eten digitala murriztu da eta inklusio teknologikoa bultzatu da, bereziki landa-eremuetan. Etorkizuneko ikuspegi horri esker, EAEn biztanleko gehien inbertitu duen enpresa bihurtu da Euskaltel, eta lurralde-garapenarekin duen konpromisoa sendotu du. Gainera, digitalizazioa bultzatzeak eta 5Garen eta antzeko teknologien erabilera sustatzeak indartu egin du euskal gizartea modernizatzeko eragile giltzarri gisa duen zeregina.

Inpaktu soziokulturala

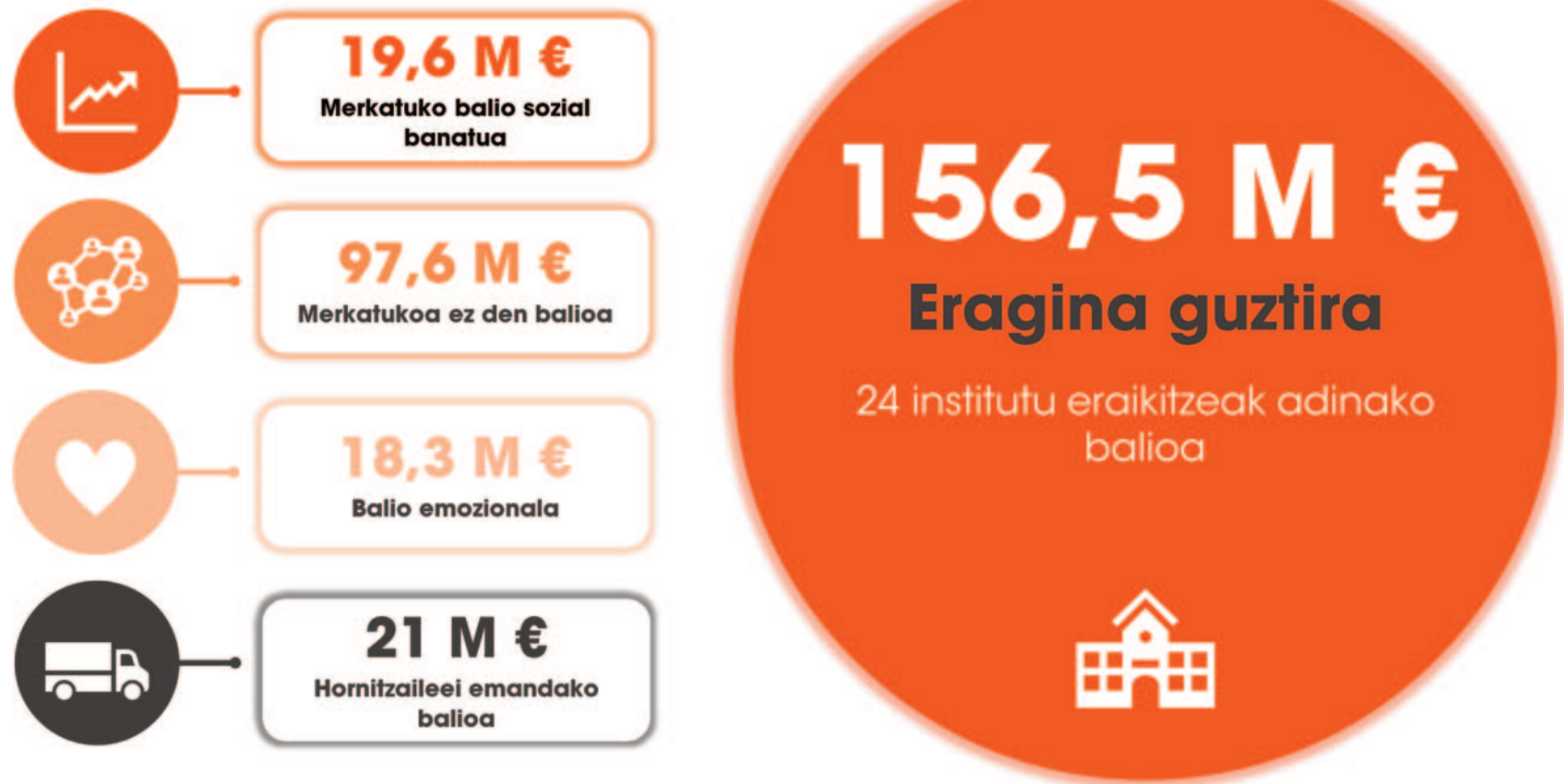
Bestalde, Euskaltelek lotura estua sortzen du Euskadiko herritarrekin. 1999 eta 2024 artean, inpaktu sozial positiboko 1.633 milioi euroko ekarpena egin du kulturarekin, tokiko identitatearekin eta inklusio digitalarekin duen konpromisoaren bitartez.

Euskaltel Fundazioak gizarteari egindako ekarpenaren guztizko balioa

Euskaltel Fundazioaren eragina proiektu jakin batzuk laguntzetik harago doa: gizarteari zuzendutako benetako balioa sortzen du. Kulturarekin, hezkuntzarekin, inklusio digitalarekin eta gizarte-kohesioarekin duen konpromisoaren bidez, Fundazioak inpaktu positiboa sortzen du, Euskaltelen lana osatzen eta handitzen duena.

Euskaltel Fundazioak urteetan zehar gizarteari itzuli dion guztizko balioa —ekonomikoa eta soziala— jasotzen du grafiko honek, eta agerian jartzen du askotan ikusten ez dena baina benetan axola duena:

Nola gauzatzen da Euskaltel Fundazioak bere interes-taldeetan eragindako inpaktua?

- **Administrazio publikoa:** administrazio publiko guztiei sortutako diru-sarrerak zenbait ordainketaren bidez, hala nola gizarte-segurantza, PFEZa, sozietateen gaineko zerga eta beste zerga batzuk.
- **Langileak:** langileek soldataren, onura sozialen, garapen profesionalaren eta abarren bidez jasotako balioa.
- **Finantzatzaileak:** Euskaltel Fundazioak finantza-gastuak ordainduz finantzatzaileei emandako balioa.
- **Inbertitzaileak:** inbertitzaileei sortutako diru-sarrerak Fundazioak eragindako etekinen bidez.
- **Erakundearen ondarea:** sortutako eta banatu gabeko balioa, Fundazioaren jarduerak denboran zehar jarraituko dutela bermatzeko erabiltzen dena.
- **Beste batzuk:** beste ekintza batzuen bidez sortutako merkatu-balioa (coworkinga, aholkularitza, ...)

Sortutako merkatu-balioaren banaketa

Grafiko honetan ikusten da nola banatzen duen Euskaltel Fundazioak merkatuan sortzen duen balioa; era berean, erakundeak gizarte kohesionatuago, inklusiboago eta jasangarriago batekin duen konpromisoa islatzen du.

19,6 milioi euroko balioa da, eta hainbat interes-talderen artean banatzen da, grafikoan ikusten den bezala: langileak, administrazio publikoa eta inpaktua duten beste ekimen batzuk.

Merkatuaz haragoko balioa

Merkatutik harago, Euskaltel Fundazioak balioa sortzen du preziorik ez duten baina inpaktu sozial sakona duten jarduerak bultzatuz. Euskara, kultura, kirola, hezkuntza digitala eta berrikuntza sustatuz, euskal gizartearen ongizatea eta kohesioa lortzen laguntzen du. Balio hori konpromisotik eta hurbiltasunetik sortzen da, ez zuzeneko diru-sarreretatik, eta merkatu-balioetik harago doa. 2000 eta 2024 urteen artean, Fundazioak merkatuaz haragoko 97,6 milioi euroko balioa sortu du.

Kontuan hartzen dira bai zuzeneko inpaktua bai indusitutako inpaktua. Zuzeneko inpaktua Fundazioaren jarduerak berehala sortzen duten balioari dagokio; adibidez, kolektibo zaurgarri zuzendutako prestakuntza digitaleko tailerrak. Indusitutako inpaktua, berriz, Euskaltel Fundazioak beste erakunde batzuk finantzatzeari dagokio, azken horiek izanik inpaktua eragiten dutenak.

Inpaktu soziala

Fundazioak balio emozional handia sortzen du harekin elkarlanean aritzen diren pertsona eta taldeetan. Ekimenek kide izatearen harrotasuna sustatzen dute, tokiko identitatea indartzen dute eta hurbiltasunezko eta konfiantzazko topaguneak sortzen dituzte. Balio ukiezin horrek euskal gizartearekin dagoen lotura elikatzen du, eta Fundazioak komunitatearekiko agente konprometitu eta hurbileko gisa duen zeregina indartzen du.

2000 eta 2024 urteen artean, Fundazioak 21 milioi euroko inpaktu soziala eragin du.

ONDORIOA

Azken 25 urteotan, Euskaltelek eta haren Fundazioak eragin sakon eta iraunkorra izan dute euskal gizartean, eta arrasto nabarmena utzi dute hainbat alderditan. Beren jarduerak asko lagundu dute garapen ekonomikoan, inklusio digitalean, enpleguaren sorreran, gizarte-kohesioan eta identitate kulturalaren sendotzen. Ikuspegi konprometituari eta inpaktu sozioekonomikoaren neurketa zorrotzari esker, haien balioa enpresa-esparrutik harago doala berresten da: Euskaltel eta haren Fundazioa eraldaketa positiboaren eragile izan dira eta izaten jarraitzen dute, eta funtsezko eragileak dira etorkizuna duen gizarte konektatuago eta bidezkoagoa eraikitzeko.

5

Deitzen gaituzten zerumugak

Zenbaitetan, badirudi mundua izenda dezakegun baino bizkorrago mugitzen dela. Atzo egonkorra zena gaur eraldatu egiten da, eta segurutzat jotzen genuena aldatu. Une horietako batean gaude orain. Dena birkonfiguratu da: ezegonkortasun globala, sortzen ari diren gatazkak, baliabideak lortzeko lasterketa, trantsizio energetiko bizkorra... Itxuraz urrun egon arren, gertu sentitzen dugu: gure auzoetan, eguneroko erabakietan, eta partekatzen ditugun kezketan.

Saihetsezina da galderak egitea: Nola ziurtatuko dugu ezagutza guztien eskura egotea? Zer egin behar dugu aro digital berriak denok barne har gaitzan, inor baztertu gabe? Nola babestu gaitzezke arriskuetatik, aukerak murriztu gabe? Nola eraiki dezakegu gizarte kohesionatuago bat aldaketaren erdian? Eraldaketek aukerak ekartzen dituzte, baldin eta onartzen badugu etorkizuna ez dagoela idatzita, egunez egun idazten dugula. Dena aldatuko bada, zer aldatuko zenuke zuk?

Erronka bakoitzean, aurrera egiteko, hobetzeko, batzeko aukera ikusten dugu. Gauzak beste era batera egiteko, sare sendagoak ehuntzeko eta teknologia guztia ongiaren zerbitzura egoteko aukerak. Izan ere, etorkizunari itxaropenez begiratzea ere bada konpromiso-modu bat, eta gure izateko modua da.

Gure xedea ez ezik, etorkizuna eraikitzeko modua ere gure iparrorratza da.

Hemen jarraitzen dugu, beti egon garen moduan: pertsonen ondoan, bidea partekatuz, gizartearen beharrei entzunez, eta etorkizun justuagoa, konektatuagoa eta gizatiarragoa lortzearekin amets eginez.

Egoerak aldatu egiten dira, baina tinko diraute konbikzioek: konektibitatea, inklusioa eta berrikuntza dira aurrerabide partekatuen gakoak.

Garai berri honetan, Euskaltel Fundazioak bost ildo handitan jarriko du arreta; ildo horiek ekosistema instituzional, enpresarial eta sozial sendo baten ikuspegiarekin lotzen dira. Ikuspegi partekatuarekin bat etorritik egiten dugu aurrera; ikuspegi hori pertsonengan eta eraldaketa digitalean ardaztuta dago, bizitza hobetzen du, eta gizarte-kohesioa sendotzen du, Europako zerumuga handietarantz aurrera egiteko elkar hartuta.

Bai, mundua aldatzen ari da, baina beti aldatzen da. Protagonista izan gaituzten eraldaketen emaitza gara, eta gure borondateak ukigabe jarraitzen du: gure konpromisoa inoiz ez da izan xedea, baizik eta abiapuntua.

Nerea Enbeita Euskaltel Fundazioko 2025eko zuzendaria

“Bizitzak erakutsi dit proiektu handiak, gehien betetzen eta ilusionatzen gaituzten proiektuak, ahalegin kolektibotik sortzen direla, eta arrakasta oso gutxitan izaten dela banakako ahaleginaren emaitza. Gure lorpenak jende askoren konpromisoaren, ikuspegiaren eta talde-lanaren isla dira.

Euskaltel Fundazioa, zeinak 25 urte baitaramatza berrikuntza eta garapen teknologikoa sustatzen, horren adibide garbia da: jende ugari biltzen du, eta, guztiak batera, indartsuago izatera iritsi ziren. Orain, merezi du egindako bidetik jarraitzea.

Urteurren hau aukera paregabea da, ez bakarrik elkarrekin lortutakoa ospatzeko, baita etorkizunari buruz hausnartzeko eta euskal gizartearekin dugun konpromisoa konbikzio osoz berritzeko ere.

Euskaltel Fundazioaren ustez, teknologiak ahalmena du bizitzak eraldatzeko, bideak urratzeko eta gizarte justuagoa, berdinzaleagoa, jasangarriagoa eta inklusiboagoa eraikitzeko.

Lurraldea, kultura, izaera: gure konpromisoa sendoa da, eta Euskadik abangoardia teknologikoan jarraitu dezan lanean segituko dugu; hala, bizitza erraztuko diegu pertsonari eta enpresei, eta ziurtatuko dugu komunitateak etekina aterako diela bilakaera digitalak, teknologiak eta, azken batean, etorkizunak dakartzan aukerei.

Eten digitala: berdintasuna hasten den tokia

Lehenengo konexioa ez da teknologikoa, soziala baizik.

5Grantz, 6Grantz, adimen artifizialerantz edo gauzen internetarantz ziztu bizian doan mundu honetan, ezin dugu ahaztu funtsezkoa: inor ez dadila atzean geratu.

Konexioa izatea ez da estaldura edo gailu bat izatea soilik. Bizitza digitalean benetan parte-hartzea da konexioa. Eta hori berdintasuna beti hasi den tokian hasten da: sarbidea izatean, konfiantzan eta teknologiak eskaintzen duena aprobetxatzeko gaitasunean.

Arrakala digitala murriztea ez da soilik helburu teknologiko bat: erabaki guztiz soziala da.

Telekomunikazioen sektoreak eraldaketa sakonez betetako egoerari aurre egin behar dio. Datoren urteetan, etengabe egokitu beharko du: 5Ga sendotu egingo da, eta teknologia berriak agertuko dira; besteak beste, 6Ga, adimen artifiziala eta gauzen Internet. Beste behin ere, gaitasun teknologikoa izango da langa («pasatzen da - ez da pasatzen») bai enprezentzat eta bai herritarrentzat.

Guztiaren abiadura handitzen denean, pertsona batzuek erritmoa galtzeko arriskua ere handitzen da. Arrakala digitala —teknologiak balia daitezkeenak eta oraindik erabat baliatu ezin direnak bereizten dituen distantzia— formaz aldatu da, baina ez da desagertu. Gaur egun bestelako aurpegi batzuk ditu: parekotasunik eza bistaratzen digu generoa, adina, hezkuntza-maila, egoera sozioekonomikoa edo desgaitasuna direla eta.

Dagoeneko ez da nahikoa Interneterako sarbidea edo gailu bat izatea. Benetako apustua

erabileran dago: konektibitatea aukera bihurtzean. Benetako apustua erabileran dago: konektibitatea aukera bihurtzean. Jakin behar da konexioak zertarako balio duen, autonomiaz nola erabili, nola jarri ikaskuntzaren, lehiakortasunaren, berrikuntzaren, enpleguaren eta eguneroko bizitzaren zerbitzura.

Eten digitala murriztuz joan da, baina hor jarraitzen du, agian hain agerian ez bada ere. Dena —edo ia dena— egiteko aukera ematen diguten gailuak eta sarbidea ditugu, baina mundu guztiak ez du gaitasun berdina konexio horre-

tatik balioa ateratzeko. Hesia isila da, baina mugatzailea: jolas-erabilera ekoizpen-erabileratik bereizten ditu, gure gaitasun eta aukerak handitzen dituen horretatik.

Ez da nahikoa konektatuta egotea, entretenimendua baino kontsumitzen ez badugu. Konexio horrek hazi, ikasi eta parte hartzeko aukera ematen digunean lortzen da benetako inklusio digitala. Garapen pertsonal eta profesional osoago baterako zubi bihurtzen denean.

Posizio ona dugu abiapuntu, baina oraindik bide luzea dugu egiteko. 2024an, EAEko 15 urtetik gorako biztanleen % 90ek erabiltzen zuten Internet. Bereziki itxaropentsua izan da aldaketa historikoki gizarte digitaletik kanpo zeuden kolektiboen artean (adinekoak, langabeak eta ez-aktiboak), erakutsi baitute inoiz ez dela berandu jauzia egiteko.

Hala ere, 2023an, Euskadi Estatuko batez beste koaren azpitik zegoen oinarritzko gaitasun digitalari dagokienez, grafikoan ikus daitekeen bezala.

Horma ikusezin hori eraisteari ekin diogu, eta zubiak eraikitzeari eten digital horien gainean. Ziurtatu nahi dugu benetan irisgarri eta baliagarriak direla aro berri honetako aukerak pertsona guztientzat. Izan ere, adina, generoa, bizilekua edo norberaren egoera ez lirateke oztopo izan behar.

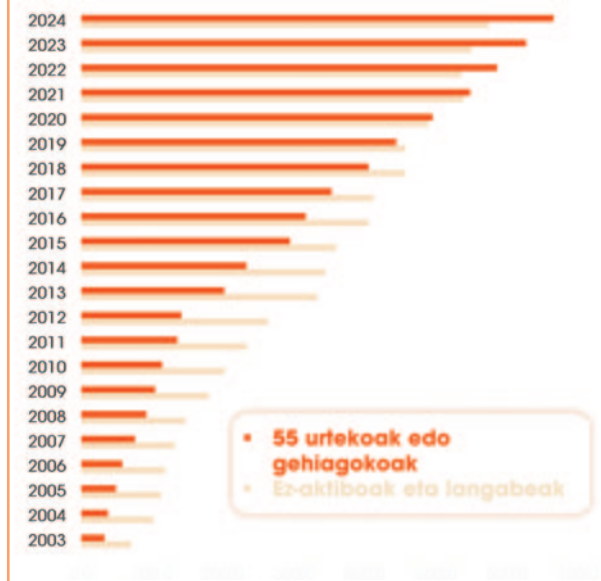
Eta, beti bezala, elkarlanean jardungo dugu, ekosistemarekin eta partekatzen ditugun

herrialde-estrategiekin bat etorritik (adibidez, eten digitala saihestu eta gaitasunak sustatuko dituen digitalizazioa bultzatzeko ekimenak, gure erakundearen gobernu-programetan jasoa).

Apustu argia da; gure ahalegin guztiak mobilizatzeko ditugu: izateko gure arazoia da. Alde batez, Euskaltelek helburutzat jarri du abiadura handiko sareak zabaltzea Euskadin 5Gko erabateko estaldura emateko, bereziki landaguneetan, non Internetarako sarbidea funtsezkoa izango baita despopulatzeko saihesteko eta tokiko garapena indartzeko. Eta, bestetik, Fundazioak konpromisoa hartzen du aurrerapen horretan lagun egiteko, eta, horretarako, pertsonen konfiantza moldatzeko behar dituzten gaitasun digitalak emango dizkieten prestakuntza-programak hedatzeko.

Izan ere, garai berri honetan, konexiorik garrantzitsuena gizakien artekoa da: sarbidea ematen du, ateak irekitzen, eta aukerak sortzen.

EAE-KO INTERNET-ERABILTZAILEAK, MILAKOTAN (AZKEN 3 HILABETEAK)

ONARRIZKO GAITASUN DIGITALAK DITUZTEN PERTSONEN PORTZENTAJEA

Segurtasun digitala: ikusezina zaintzea

Segurtasuna ez da ikusten, baina sentitu egiten da.

Eraldaketa digitalak berealdiko ateak ireki dizkie ezagutzari, komunikazioari eta aurrerapenari. Baina leihoak ere ireki ditu, eta haie-tatik arriskuak sar daitezke. Elkarri loturiko mundu berri honetan, segurtasuna ezin da gehigarri bat izan: zimenduetan bertan egon behar du.

Eta horretarako teknologiaz gain, beste zer-bait behar dugu: kontzientzia, prestakuntza eta lagun egitea.

Izan ere, ikusezina dena zaintzea —beti ikus-ten ez dena babestea— konfiantza eta aska-tasuna eraikitzeko modu bat ere bada.

OINARRIZKO SEGURTASUNA ETA GAITA-SUNA DITUZTEN PERTSONEN PORTZENTAJEA

Gailuen interkonexio masiboak eta zerbitzu di-gitalekiko gero eta menpekotasun handiagoak estatusunean jar ditzakete gure pribatutasuna eta gure datu pertsonalak, elementu benetan funtsezkoak. Eraldaketa digitalaren beste aldea da.

Digitalizazioaren abantaila handiek badute arriskurik. Segurtasuna kezka nagusia bihurtu da, eta zibersegurtasun-estrategietan, babes-teknologia aurreratuen garapenean eta per-sonen datuak babesteko gero eta erregulazio zorrotzagoetan ikusten da.

Euskaltel prest dago dagokiguna egiteko. Ziber-segurtasunak lehentasun estrategikoa izaten jarraituko du: horretan sakonduko dugu, pre-bentzio-sistema aurreratuagoez, sentsibilizazio-ekintzez eta konfiantzan eta babesean

ardaztutako erabiltzaile-esperientziaz baliatuta.

Baina, beste behin ere, badakigu segurtasuna ez dela erronka teknologikoa soilik: eginkizun so-zial bat ere bada. Herritar kontzienteak, treba-tuak eta defendatzeko gai direnak behar ditu.

Eta oraindik badugu zer hobetua: 2023an, Eus-kadi estatuko batez bestekoaren azpitik zegoen segurtasunarekin lotutako oinarritzko behintzat konpetentzia digitaletan, grafikoan jasotako datu konparatiboek erakusten dutenez.

Euskaltel Fundazioak badu zer esan eta zer egin arlo honetan. Eta beti bezala jardungo dugu, gure ikuspegiaren bitartez: jakinda teknologia benetan gizon-emakumeena dela. Zibersegur-tasunaren arloko trebakuntzaren alde egiten dugu, denek jakin dezaten beren datuak ba-

besten, mehatxuak hautematen eta ingurune digitalean konfiantzaz eta autonomiaz mugitzen.

“Autodefentsa digitala” funtsezkoa da denontzat. Baina lehentasun argi bat dugu: adingabeak ingurune digitalean babestea. Oso txikitatik hasten garenez teknologia erabiltzen, beharra ez ezik, erantzukizun partekatua ere bada haur eta nerabeei arlo digitalarekin duten harremanean laguntzea —eta, orobat, familiak, hezitzaileak eta zaintzaileak trebatzea—.

Hor egon nahi dugu. Hori dela eta, gazteen zibersegurtasunari buruzko proiektuak indartuko ditugu, eta beste ekintza-ildo bat sustatuko: **“Haur eta nerabeak ingurune digitalean ba-**

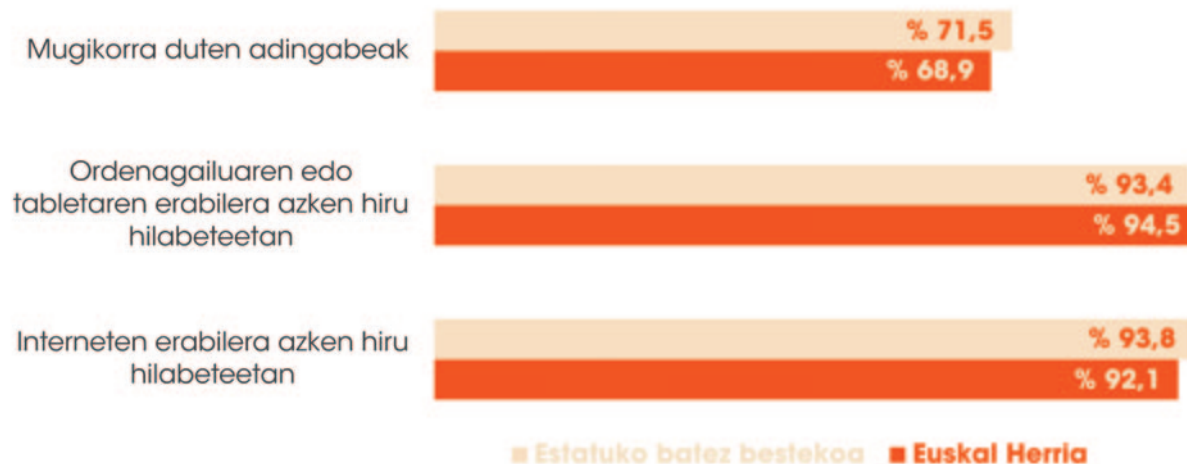
bestea”, bide horretan itsasargi izateko sortua. Esparru horretan, arrisku digitalak identifikatzeko jardunaldiak antolatuko ditugu, eta arreta berezia jarriko dugu, besteak beste, mendekotasun digitalean eta sare sozialen gehiegizko erabileran; adituek parte hartuko dute, eta zehaztasunez eta sakon begiratzen lagunduko digute.

Ingurune digital seguruagoa, gizatiarragoa eta kontzienteagoa eraikitzen lagundu nahi dugu, adingabeek beldurrik gabe, askatasunez, tresnekin eta zentzuz arakatu eta ikas dezaten, eta hala haz daitezen.

Izan ere, haur eta nerabeen babesak eskubide bat da bizitzako arlo guztietan. Babesa betebeharrak bat da..., eta gaur egiten dugun inbertsio bat, etorkizuna hobea izan dadin.

Interneten, eskubideak ez dira iraungitzen; ezta gure erantzukizuna ere.

ADIN TXIKIKOEN DISPOSITIBO-ERABILERAREN EHUNEKOA, EUSKAL HERRIAN

Adimen artifiziala: adimen irisgarria

Ezezagunak beldurra ematen digu ez dugunean ulertzen.

Adimen artifiziala joko-arauak aldatzen ari da gure bizitzako esparru guztietan. Olatu berri honetan, teknologia oso ahaltsu bat garatzen ari da, baina ez da nahikoa: denontzat ulergarria eta irisgarria ere behar du izan. Bestela, aldeak handitzeko baino ez du balioko, eta hori ez da aurrerapena: bazterketa da.

Teknologia ez da neutroa: ateak ireki ditzake edo, aitzitik, hesiak altxatu. Eta gure esku dago erabakitzea zer egiten duen. Adimen artifizialaren aro berri honetan, benetako erronka ezagutza da, eta ezagutza hori nola gerturatu pertsona guztiengana, txoko guztietara.

Adimen artifiziala gorabidean dagoen teknologia baino areago da: bizi garen, lan egiten dugun, ikasten dugun eta harremanak izaten ditugun modua isilka eraldatzen ari den indarra da.

Euskadin, aldaketa hori martxan dago jada. Ekosistema dardarti baten datuek erakusten dute hori, grafikoan bistaratuta.

Geure bidea diseinatzen ari gara, adimen artifiziala berrikuntzarako tresna izan dadin, baina baita ongizaterako, kohesiorako eta aukeretarako palanka ere. Badakigu, eraldaketa handi guztiek bezala, haren eraginak alderdi teknikoa gainditzen duela: ekitateari, inklusioari eta aukeren banaketari eragiten die zuzenean.

Erronka handienetako bat da AA ere eskusio-faktore bihur dadin saihestea. Landaguneetan bizi diren edo tresna digital aurreratuak erabiltzeko baliabiderik ez duten adinekoek kanpoan

EUSKADIKO BIBRAZIO-EKOSISTEMAREN DATUAK

geratzeko arriskua dute, eta, horrekin batera, autonomia, aukerak eta ahotsa galtzekoa aro berri honetan. Izan ere, benetako iraultza inoiz ez zen izan algoritmoa, baizik eta aldaketaren erdigunean pertsonak jartzen dituen kultura.

Historian zehar ikasi dugu barne hartzen ez duen teknologiak kanpo uzten duela. Ez da nahikoa aurrera egitea; elkarrekin egin behar da aurrera. Baina non dago gakoa? Bada, trebakuntzan, sentsibilizazioan, ezagutzaren ateak zabaltzean, AA ez dadin izan talentu aditu gutxi batzuen gauza, baizik eta denok ulertu, erabili eta —behar denean— zalantzan jarriko dugu tresna bat.

Erronka ez da nolanahikoa: helburu jakin batekin berritzen duen Euskadi bat eraikitzea, adimen artifizial etikoa, inklusiboa eta arduratsua integratuz.

Illo horretako aurrerapenak gauzatzen ari dira dagoeneko, Euskadin adimen artifiziala integratzeari buruzko 2023ko datu nagusiak biltzen dituen grafikoak islatzen duen bezala.

Aurrerapausoa da, baina ez da nahikoa: eskaria gero eta handiagoa da, eta talentu prestatu

Ekintzailletza eta ekosistema digitala: talentua ereitea

Etorkizuna ez da asmatzen. Imajinatu, ikasi egiten da, ekin egiten zaio.

Diotenez, ez dago ezer ahaltsuagorik gorpuzteko unera iritsi den ideia bat baino. Eta beharbada hori da gure garaiko paradoxa: zenbat eta presenteago egon teknologia, orduan eta ezinbestekoagoa bihurtzen da giza alderdia.

Talentua ez da baliabide urria baldin eta kanporatzeko, garatzeko eta ingurunea eraldatzeko aukera ematen bazaio. Eraiki nahi dugun etorkizuna askotariko erronkaz beteta dago, eta, haiei aurre egiteko, ideia berriak eta pertsona ausartak behar ditugu, berrikuntzari eta aniztasunari bidaide izaten utziko dieten eremuak, erreferentziak, aukerak eta mugatzen gaituzten aurreiritziak desagerrarazteko konfiantza.

Ekitea ez da soilik apustu ekonomiko bat egitea; posible den horretan sinestea da.

Etorkizuneko garapen ekonomiko eta sozialak teknologia baino zerbait gehiago behar du: pertsonak behar ditu: ideiak, bultzada eta eraldatzeko gogoia duten pertsonak. Eta ikuspegia duten pertsonak; izan ere, etorkizunerako sarbidea izateko arrakalak ez dira bakarrik ixten, eta aurrerabidea ez da neutroa—batzuetan ahaztu egiten bazaigu ere—. Lehenik eta behin, abiapuntu desberdinkeriak ulertu behar dira benetako erantzunak eman ahal izateko. Izan ere, ez da gauza bera baliabideak izatea eta ez izatea. Ez da gauza bera gizona izatea eta emakumea izatea. Eta alde horrek etorkizuna baldintzatzen du, aldatzen ez bada.

Ekosistema ekintzaile bat finkatzearen aldeko apustua egiten dugu, non talentuak hazteko lekua izango duen eta berrikuntzak loratzeko baldintzak topatuko dituen. Grafikoan jasotako 2024ko datu gakoek islatzen duten bezala, bide

5 SEKTORE ESTRATEGIKO

onean goaz, orain are urrunago joatearen aldeko apustua egin nahi dugu.

Eragile askok egindako lan koordinatuaren emaitza da, ez zori hutsarena.

2020tik aurrera, nabarmena da startup eta scaleup-en sorreraren bultzada, batez ere bost sektore estrategikotan, grafikoan ikusten denez.

Euskaltel eta haren Fundazioa hor egongo dira, haiek ere bultzada ematen, gazteei eta ekintzaileei beren ideiak proiektu bideragarri bihurtzeko bidean laguntzen, trebakuntzaren, mentoretzen, eta ekintzailletza eraginkorra izaten lagunduko duten lankidetzaren sareen bidez.

Sustraitik hasten da konpromiso hori; hots, ikasgeletatik. Unibertsitateekin, lanbide-heziketako zentroekin eta beste hezkuntza-erakunde batzuekin aliantzak eginez, Fundazioak zubiak eraikiko ditu ezagutza akademikoaren eta enpresa-munduaren artean, etengabe ereiten, horrek bereizten baikaitu.

Trebatzea garrantzitsua da, eta, horretarako, inspiratzen ere jakin behar da: norbait ausartzen denean imajinatzeraz zerbait berria sortzeko gai dela, dagoeneko eman du eraldaketarako lehenengo urratsa. STEM arloko bokazioak sustatzea lehentasunezko ardatza izango da Fundazioarentzat, arreta berezia eskainita emakumeak eta neskak esparru zientifikoan ahalduzteari.

Erronka ez da soilik talentu gaztea erakartzea: talentu hori askotarikoa dela bermatzea ere

bada. Mundu digitalaren potentziala aprobetxatzeko, ezinbestekoa da pertsona guzti-guztiek, bereizketarik gabe, etorkizuna eraikitzen imajinatu ahal izatea beren burua.

EAEn, azken urteotan, handitu egin da zientzietan, ingeniartzetan eta arkitekturan ikasketak amaitzen dituzten 35 urtetik beherakoen kopurua —2.153 ziren 2015ean, eta 2.580, berriz, 2021ean—, baina haietako heren bat baino ez dira emakumeak. Ez da anekdota hutsa: joera da. Lanbide Heziketan, gizonak dira nagusi oraindik ere STEM titulazioetan; emakume gehienak, berriz, oro har zaintzarekin lotutako arloetan daude, hau da, enplegarritasunerako eta garapen profesionalerako potentzial handia duten sektoreetatik urrun.

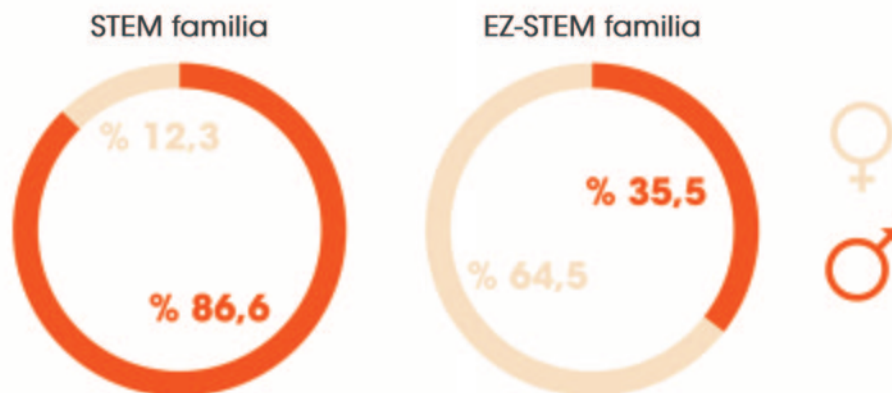
Oztopo bakarrak ez dira sarbideari dagozkionak, ordea. Funtsezko etapetan emakumeek ibilbide zientifiko eta teknologikoa bertan behar uzteak erakusten du ez dela nahikoa tre-

batzea; sostengatu egin behar da. Izan ere, haietako askok oztopo ikusezinen ondorioz atera behar izaten dute sektoretik: ingurune maskulinizatuak, erreferentziarik eza, garapen-aukera eskasak eta abar.

Errealitate horren aurrean, batzea ez da nahikoa: desorekak zuzendu behar dira. Fundazioak areagotu egiten du zientziaren eta teknologia-aren arloan genero-ekitate bultzatzeko duen konpromisoa, eta emakumezkoen parte-hartzea sustatzeko, txikitatik inspiratzeko, erreferenteak ikusarazteko eta gune seguru eta motibatzaileak sortzeko programen alde egiten du. Egon behar dugun tokian egongo gara, sareak sortzen eta IKTen sektoreko profesionalak eta teknologiazaileak ezagutzak, esperientziak eta balioak truka ditzaten sustatzen, konexioak ekosistema elikatzen baitu.

Etorkizuna, talentua bezala, askotarikoa da. Eta ahots, ideia eta bide guztiei ateak irekitzen dizkiegunean baino ez dugu ikusten benetan zer izan daitekeen etorkizuna.

LANBIDE-ARLOEN ARABERAKO TITULUDUNAK STEM ETA EZ-STEM

Euskara: etorkizuna ehuntzen duen hizkuntza

Euskarak ez du baimenik eskatzen, presentzia izatea baizik

Hizkuntza guztiak dira tresnak, baina, hemen, etxea ere bada euskara: lurra hartzea eta aspirazioa. Garai berri honetan, digitalak dena zeharkatzen du —baita funtsezkoena ere—, eta hizkuntza batek mundu digitalean duen lekuak ezarriko du zer leku izango duen etorkizunean. Euskarak barnetik bilbatu gaitu belaunaldiz belaunaldi. Eta orain, mendeetan eta eraldaketetan iraun duen jarraikitasun berarekin, bidea egiten ari da hodeian ere egoteko.

Kultura dena sostengatzen duen sare ikusezin hori da: garena, ginena eta izan nahi duguna elkartzen du. Identitatea, historia eta balioak uzartzen dituen bilbe horretan, euskara gure zuntzik barrukoena da. Beste hizkuntza batzuk ere erabiltzen ditugu lan egiteko, bidaiatzeko, amesteko, baina bakarra dago gure bultzadaren menpe bizirik iraun dezan.

Hezkuntza-ereduari esker, bide luzea egin dugu euskara normalizatzeko. Baina orain erronka ikasgeletatik haratago dago: kalean, etxean, mugikorretan, sareetan, eguneroko bizitza eraikitzen den eremuetan...

Izan ere, dena digitalizatzen den mundu honetan, euskararen benetako erabilera —haren presentzia edo absentsia— erabakigarria izango da.

Gaur egun, gutxiengo batek baino ez du erabiltzen normaltasunez ingurune digitalean. Aplikazioak, gehien kontsumitzen diren edukiak, gehien entzuten diren ahotsak eta abar beste hizkuntza batzuetan iristen dira. Ikasten denaren eta bizitzen denaren arteko arrakala gero eta nabariagoa da, eta erronka handia da euskara belaunaldien artean transmititzen dela bermatzeko.

Eta, hala ere, aukera ere bada erronka hori. Izan ere, euskarak mundu digitalean presentzia duela bermatzea ez da eskubide kultural hutsa: herritartasun osorako baldintza ere bada, "hemen gaude" esateko modu bat, algoritmoetan, gailuetan, adimen artifizialean...

Etapa berri honetan, Euskaltel Fundazioak estrategia argi eta partekatu batekin duen konpromisoa berresten du, bost osagai giltzarriren inguruan egituratuta, grafikoan jasotzen den bezala.

Denbora daramagu norabide horretan oinez, eta funtsezko aliatu izaten jarraitu nahi dugu hizkuntzaren teknologien euskal ekosistema indartzen. Berrikuntza, eduki-sorkuntza, hizkuntza-erabilerraztasuna eta hizkuntzaren erabilera soziala babesten ditugu. Izan ere, hizkuntzak hitz egiten direnean daude bizirik, baina baita programatzen, bilatzen eta partekatzen direnean ere.

EUSKALTEL FUNDAZIOAREN ESTRATEGIAREN OSAGIAK

Konpromiso horren mugarrietako bat Euskorpus bultzatzea da. Proiektu berritzaile bat da, 2025eko urtarilean abiarazi zena, lankidetzaz publiko-pribatuari esker, Eusko Jaurlaritzaren bultzadarekin eta Euskorpora elkartearen lidergoarekin. Euskorpusek balio handiko hizkuntza-baliabideak garatzen ditu euskara adimen artifizialeko eta hizkuntza naturalaren prozesamenduko sistemetan badagoela ziurtatzeko. Laguntzaile birtualek, app mugikorrek, transkripzio-sistemek eta gailu adimendunek (telefono adimendunak, tabletak edo erloju adimendunak) euskaraz ere jardungo dute. Imanol Pradales lehendakariak aurkezpenean adierazi bezala:

«Euskararen, gure enpresen eta ikerketaren zerbitzura jartzen dugu adimen artifizialaren eta hizkuntzaren teknologien ahalmen osoa».

Hori da bidea. Baina benetan garrantzitsua gure iparrorratza da: euskara bizi, entzun eta partekatu egin behar da, baita aro digitalean ere. Liburuetan eta pantailetan irakurri behar da, etxean eta hodeian ahoan izan, kalean entzun... eta algoritmoetan ere bai. Izan ere, hizkuntza batek denboran bere lekua aurkitzen duenean, etorkizunean lekua izatea ziurtatzen du.

Euskara gure zuntza da, eta hala izango da beti; belaunaldiak lotzen dituen, eta komunitatea bilbatzen. Hodeian bagaude ere, etxean gaudela sentiaraziko digu.

Euskaltel Digital Center – Hemen gorpuzten da etorkizuna

Ibilbide-orri orok behar du gorpuzteko toki bat, eta eraldaketa orok, halaber, ideiak trukatzeko, nahasteko eta aukera bihurtzeko toki bat. Toki horrek badu izen bat, eta abian da.

Konpromiso horiek guztiak gure proiektu enblematikoan islatuko dira, Euskaltel Digital Center proiektuan, zeina 2025aren amaieran jarriko baita martxan.

Zentro hau ez da egoitza edo gune fisiko hutsa izango: Fundazioaren helburuaren bihotz bizia izango da. Plataforma ireki eta integratzailea, herritar guztien zerbitzura. Elkargune bat, gure ildo estrategiko guztiek leku berean bizitza hartzeko, anbizio bera dutela: Euskadi inklusiboago, prestatuago eta konektatuagoa eraikitzea.

Euskaltel Digital Center ikaskuntzako, berrikuntzako eta ahalduztzeko ekosistema bizia izango da, belaunaldi arteko ingurune bat, non adin, errealitate eta testuinguru guztietako pertsonak

arituko baitira elkarrekin. Inor kanpoan geratuko ez den leku bat. Horregatik, prestakuntza-programen aukera zabala eskainiko du, profil, premia eta bizitzako une desberdinetara egokituak.

Programa horiek bat datoz Europar Batasunaren Estrategia Digitalak zehaztutako funtsezko gaitasun digitalekin: programazioa, zibersegurtasuna, adimen artifiziala, sare sozialak, datuak, eta hodeiko konputazioa.

Landuko diren ekimenen artean, aipatzekoak dira Kode Eskolak. Sentsibilizazio-tailerrez gain, web-garapeneko eta beste diziplina digital batzuetako bootcampak egingo dira, reskillingera eta kalitatezko enplegarritasunera bidera-

Oraina eta mundu digitalaren etorkizuna baldintzatuko duten joerak aukerak dira guretzat, eta lagundu egin nahi dugu horretan. Printzipio horretan oinarritzen da Euskaltel Fundazioaren ibilbide-orria. Bost ardatz handiren inguruan antolatzen da estrategia:

tuta. Halaber, Elkarlaneko Laborategi Digital bat izango du; hor, elkarteekin, lanbide-heziketako zentroekin eta kolektibo zaurgarriekin lan egingo dugu, gaitasun digitalak indartuko dituzten eta egiazko aukerak sortuko dituzten proiektuak sortzeko.

Zentroak askotariko trebakuntza-saioak sustatuko ditu, adimen artifiziala herritarrengana hurbiltzeko, ikuspegi praktikoan, erabilerrazean eta egunerokoan oinarrituta. Horretaz gain, gizarte-ekintzailetzako programak jarriko ditugu martxan, eta trebakuntza, laguntza eta aholkularitza emango diegu teknologiaren bitartez mundua eraldatu nahi duten pertsonen.

Halaber, langabeek edo egoera zaurgarrian daudenek zuntz optikoa edo 5G instalatzearekin erlazionatutako trebakuntza-saio teknikoak jaso ahal izango dituzte, eta, hala, gaur egungo lan-merkatuan eskari handia duten trebetasunak bereganatuko dituzte.

Nahiz eta batez ere aurrez aurreko saioak, komunitatearen sorrera eta pertsonen arteko kontaktua sustatuko diren, plataforma digital elebidun bat ere izango du Euskaltel Digital Centerrek, ikasten laguntzeko. Tresna hori geroagoko fase batean erabiliko da, eta, haren bitartez, ikasgelatik kanpora eraman ahal izango da esperientzia, eta askotariko erritmo eta egoeretara moldatuko da.

Gune fisiko bat da? Jakina, baina, batez ere, asmo-adierazpen bat da.

Aukeren itsasargi bihurtzea nahi dugu, erabilerraztasunaren, berrikuntzaren eta ekitate digitalaren erreferentzia. Denek —adina, jatorria edo egoera edozein izanik ere— mundu digital berrian beren lekua aurkitzeko gune bat.

Izan ere, uste sendoa dugu etorkizuna, egokitu ez ezik, eraiki ere egiten dela.

6

Patronatuko kideak eta presidenteak

PRESIDENTEAK

José Luis Larrea

José Antonio Ardanza

Alberto García Erauzkin

Xabier Iturbe

Luz Usamentiaga

IDAZKARIAK

(patronatuko kide ez direnak)

Francisco Javier Allende

Luis Alba Ferré

José Ortiz

Alberto Castañeda

Cristina Sustacha

Alberto Surio de Carlos	Gregorio Rojo García	Josep María Echarrí Torres
Alfonso Basagoiti Zabala	Ignacio Sánchez-Asaín	Juan Ignacio Goicolea Ruigomez
Alicia Vivanco Gonzalez	Idoia Uriarte Letamendi	Juan María Urdangarín Berriochoa
Ana García Fau.	Idoia Zenarruzabeitia Beldarrain	Juan Ramon Guevara Saleta (Letrado Asesor)
Ander Aizpurua	Iñaki Alzaga Etxeita	Julio Gómez Cobos
Andoni Ortuzar Arruabarrena	Iñaki Martínez Arostegi	Ludovic Pech
Antonio Hernandez García	Javier Bañón Treviño	Luis Ramon Arrieta Durana
Beatriz Mato Otero	Javier Egaña Gallastegi	Marco Zedda
Belen Amatriain Corbi	Javier Fernández Alonso	Maria Malaxechevarria Grande
Bridget Cosgrave	Javier García-Egotxeaga Manzano	Mario Fernandez Peláz
Carlos Agirre Arana	Jon Ander de las Fuentes	Meinrad Spenger
Carlos Etxepare Zugasti	Jonathan Glyn James.	Miguel Ángel Lujua Murga
Carlos Lambarri Gomez	Jorge Lluch Pauner	Miguel Angel Suarez García
Carlos Lopez Casas	Jose Angel Corres Abasolo	Miguel Juan Segura Martín
Carlos Zapatero Berdonces	José Eulalio Poza Sanz	Paloma de la Vega Fuertes
Eamonn O'hare	José Germán López Fernández	Pascual Jover Laguardia
Elisabetta Castiglioni	José Ignacio Berroeta Echevarría	Pedro de Torres Simó
Eloy Unda Madariaga	Jose Ignacio Zudaire Arana	Prudencio García Gomez
Fernando Seco González	José López Tafall	Richard David Alden
Fernando Spagnolo de la Torre	Jose Maria Aldekoa Sagastasoloa	Rober W. Samuelson
Francesco Saverio Bruno	Jose Maria Lete Salaberria	Sabin Intxaurreaga Mendibil
Francisco Arteche Fernández-Miranda	Jose Miguel García Fernandez	Stefano Bosio
Francisco Jose Ormazabal Zamakona	Jose Miguel Martinez Urquijo	Stefano Pileri
Franco Regis	Josep Canós Ciurana	Xabier de Irala Estevez

7

Eskerrik asko

Gure historia aztertu dugu, nondik gatozen gogoratu, eta norantz joan nahi dugun deskribatu. Kontakizun honen amaieran, ziur gaude badela inoiz aldatu ez den zerbait: hau guztia pertsoneri esker da eta izan da posible, eta hala izaten jarraituko du.

Ikusi dugu nola sortu zen Euskaltel, eta nola joan zen hazten bere ahots teknologiko propioa sortzearen alde egin zuen lurralde baten errit-mora. Mugarriak berrikusi ditugu, erronkak gainditu, eta etorkizun bat imajinatu, zeinean berrikuntza pertsona guztien zerbitzura egotea nahi baitugu, berdintasuna oinarri hartuta, geuretik abiatuta eta asmo globalarekin. Bidezko harrotasunez begiratzen diogu iraganari, eta ilusioz etorkizunari.

Baina orrialdeok ez lukete zentzurik izango haieran aipatzen diren benetako protagonistak ez baleude. Hasiera-hasieratik, Euskaltel ilusioz betetako promesa bat baino ez zen garaitik, proiektua sostengatu dutenak: hazten eta sendotzen lagundu ziotenak, eta oraindik aurrera egiten laguntzen diotenak.

1998an egin ziren lehenengo kontratazioak, eta 80 bat langilez osatuta geratu zen. Ia urtebete geroago, 300 inguru zeuzkan. 1999 eta 2004 artean, % 75 handitu zen taldea. Baina ez da zenbaki huts bat: bizitza konprometituen historia bat da.

Bakoitzak bere ekarpena egin zuen: batzuek lehenengo zuntz-sarea jarri zuten mendiko herri batean; beste batzuek kanpainak diseinatu zituzten tokiko marka berri bat milaka etxetara hurbiltzeko; beste zenbaitek dei zailei erantzun behar izan zieten zerbitzu teknikoan, patxadaz; beste batzuek soluzio aitzindariak programatu zituzten oraindik digitalizazioaz hitz egiten ez zenean; eta beste zenbaitek taldeak lideratu zituzten, besteak trebatu zituzten, eta bideak urratu zituzten belaunaldi berrientzat.

Euskaltel hazi egin da bere profesionalekin, baina profesionalak ere hazi dira Euskaltelekin. Hemen, badute toki bat garatzeko, ikasteko, gauzak egiteko eta izateko beste modu batzuekin amesteko. Askorentzat, lana baino askoz gehiago da konpainia: bizi-apustu bat, bai bulego barruan, bai bulegotik kanpo; horren erakusgarri ditugu trebatzaileak, mentoreak, hizlariak eta erreferentziak, zeinek ikasgela, biltzar eta hedabideetan partekatu baitute beren ezagutza. Aktiboki lagundu dute talentua, ezagutza eta elkarlana uztartzen dituen euskal ekosistema bat indartzen. Bultzada izan dira beste pertsona askorentzat.

Badakigu hala izan dela, eta gogora ekartzen dugu IZADI egoitza inauguratu zeneko monoli-toaren aurretik pasatzen garenean.

Denbora igaro arren hitzek hain ondo irauten dutenean, egia bat islatzen dute.

lbbilbideari amaiara emateko, hasierara itzuliko gara, eta eskerrak emango dizkiegu hasieratik hor egon direnei eta bidean bat egin dutenei; denbora, ideiak, energia eta bihotza eman dizkigutenei.

“Bere akziodunen ezin eskertuzko babesarekin, bere bezeroen konfiantzarekin eta bere profesional eta giza talde bikainarekin, Euskaltel erreferentzia irmoagoa bihurtuko da egunez egun, Euskadiko telekomunikazioen operadore global gisa”

Eta, bereziki, jada gure artean egon ez arren gure parte izaten jarraitzen dutenei. Gogoan ditugu lorpen bakoitzean, urrats bakoitzean, konexio berri bakoitzean.

Eskerrik asko.

Sinesteagatik, bultzatzeagatik, eraikitzeagatik. Herri honen historiaren parte izateagatik. Giza-kiongandik sortzen den guztia bezala, ospatzea merezi duen historia bat da.

José Antonio Ardanzaren omenez

Lehendakari jauna

Memoria kolektiboan, politikari ausart gisa agertzen zaigu José Antonio Ardanza, adostasuna lortzeko gogo irmoz egin baitzien aurre garai zailei. Hala ere, haren alderdi politikoa alde batera utzita, Lehendakaria enpresa-gizona izan zen burutik oinetaraino, eta, bereziki, Euskadirekin konpromiso sakona zuen humanista bat.

José Antonio ez zen karrerako politikari bat, baina, eginbeharra ulertzeko modu berezia zuenez eta herrialdearekiko konpromiso irmoa zuenez, eginkizun erabakigarria izan zuen Euskadin. Euskalteko presidente gisa egin zuen ibilbidea haren arduraren eta leialtasunaren isla argia da. 1999an, bere gain hartu zuen konpainia lideratzeko erronka. Nekaezina zenez eta erabakitak zenez, promesa bat errealitate finkatu bihurtu zuen.

Konpainiak buru izan zuen 12 urteetan, proiektua promesa bat izatetik finkatuta egotera pasatzea lortu zuen Ardanzak. Lasaia zenez, kudeaketa-gaitasuna zuenez, eta erronkei aurre egiten trebea zenez, konpainia, herrialde-proiektu gisa sortua, Europan abangoardia teknologikoan zegoen operadore gisa ezarri zen.

Etxean harekin eman genituen urteetan, erantzukizunak bere gain hartzeko, pertsonak motibatzen eta arretaz entzuteko zuen gaitasunaren lekuko izan ginen. Akatsekiko tolerantzia eta hausnarketa kolektiborako gaita-

suna lider gisa zuen izaera berezi horren parte ziren. José Antonio zintzoa eta konprometitua zen, pertsonak ematen baitiete duintasuna karguei, eta horixe gertatzen zitzaion hari ere.

Haren gidaritzapean, Euskaltelek 1.300 milioi euro inbertitu zituen finkatzen, eta enpresa-mugarri garrantzitsuak lortu zituen. Konpainiak bere sarea zabaltzen, eta bezeroak erakarri, baina lehena ere izan zen sare birtualeko operadore oso bihurtzen eta zerbitzuen konbergentzia eskaintzen ere, gaur egun ezagutzen ditugun moduan. Lasaia zenez eta kudeaketa-gaitasuna zuenez, Euskaltel Europan abangoardia teknologikoan zegoen operadore gisa ezarri zen.

Baina haren ondarea ez da enpresa-eremura mugatzen. Halaber, José Antoniok arrasto sakona utzi zuen Euskaltel Fundazioan, non agerian geratu baitziren haren gizarte-ikuspegia eta gizartearekiko konpromisoa. Euskaltel-Euskadi txirindulari-taldeari eman zion babesak garbi utzi zuen lurraldearen identitatea eta harrotasuna indartuko zituen proiektuak babesteko nahia.

Horregatik guztiagatik, lerro hauek eskaini nahi dizkiogu bihotz handiko enpresa-gizon handiari. Euskadirekiko haren konpromisoa, entrega eta leialtasuna, haren gizatasuna eta erantzukizuna eredugarriak dira pertsona guztientzat. Zalan-tzarik gabe, José Antonio Ardanza pertsona

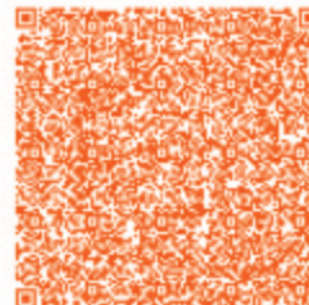
ona izan zen, pertsona zintzoa. Giza faktorea esaten zaion hori.

Hauekin elkarlanean osatu da txostena:

Toki-izaera. Gizarte digitalaren sustapena

Versión en castellano